

תוספות לחלק שלישי

מאמר הינוקא

(א) רבי יהודה ור' יצחק הוו אזלי בארתא, עד דהוו אזלי, פגעו בההוא ינוקא, דהוה אזיל והוה לאי. א"ל (א) לאינא, דלא אכילנא יומא דין, אפיקו נהמא ויהבו ליה אתרחיש לון, נסא, ואשכחו חד נביעו דקיק דמיא ב תחות אילנא שתו מניה, ויתבו.

(ב) ג פתח ההוא ינוקא ואמר, (א) ויקרא אל משה, ד הכא אלף זעירא, אמאי. בגין דהאי קריאה, ה לא הוה בשלימו. מאי טעמא. דלא הוה אלא במשכנא, ובארעא אחרא. בגין דשלימו לא אשתכח, אלא בארעא קדישא.

(ג) תו, הכא שכינתא. ד התם, שלימו דדכר ונוקבא : (ב) אדם שת אנוש, אדם : שלימו ח דדכר ונוקבא. ט הכא נוקבא. תו סיפא דקרא, (ג) וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר, בג"כ א' זעירא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ויקרא א') זהר וירא דף מ"ה ציון ג. (ב) דה"א א' זהר ויהי דף קצ"ד ציון ג. ג. (ויקרא א').
א בדפוסים ישנים כתוב כאן ואלה מוסיף על הראשונים אשר כבר היו לעולמים כי מקומות מקומות יש ששייכים להם איזה מאמרים כמו מספר הבהיר ותוספתא ומדרש רות וכיוצא באלו שלא נדפסו בדפוס מנטובה ואולי יאמר האומר שלא נאמר בו כי טוב הואיל ואינו בשלמותו והכל אחר התתום לכן הדפסנו בסוף הספר כדי שכל אחד ימצא מבוקשו. שייך לך ד' ע"ב בשורה אחרונה אחר חיבות דאגין על כלא זה כבר נדפס והובא בפרשת ויהי סוף ע"ב בתוספת מרובה. סימן א. ב בדפוסים ישנים כתוב כאן בסוגריים (ס"א תחות אילנא) והגירסא תחותהון נ"א תחותיהון (פרעמישלא). ג נ"א פתח ואמר ול"ג ההוא ינוקא (זהר דפוס קרימונה). ד נ"א מוסיף כתיב הכא (דפו"י). ה נ"א דהא לא ול"ג דלא (זהר). ז נ"א נוקבא ול"ג התם (דפו"י) נ"א שכינתא התב (אור הלבנה). ח נ"א דכר (זהר). ט נ"א ל"ג הכא נוקבא (קרימונה).

דרך אמת (א) טרוד אני ועיף שהרי לא אכלתי יום זה ונתנו לו לחם ולא היה מה לשתות ונעשה להם נס שנעשה מעיין אחד נובע תחתם ושתו משם.

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

משום שלא היתה אלא במשכן, שאינו מקום קבוע ובארץ אחרת כי שלמות לא נמצאת אלא בארץ ישראל.
(ג) תו הכא שכינתא וכי' : עוד יש לפרש, למה שכתוב א' קטנה, כי כאן בקריאה אל משה, היא השכינה. ושם השלימות של דכר ונוקבא ביחד, דהיינו בכתוב אדם שת אנוש, שכתוב שם אדם עם א' גדולה רומזת על השלימות של דכר ונוקבא יחד. וכאן שכתוב א' קטנה רומזת על הנוקבא לבדה, דהיינו השכינה

(א) ר"י ור' יצחק וכי' : ר' יהודה ור' יצחק הלכו בדרך, בעוד שהיו הולכים, פגעו בילד שהיה הולך, והיה עיף אמר להם. עיף אנכי שלא אכלתי היום, הוציאו לחם ונתנו לו, קרה להם נס, ומצאו מעיין אחד קטן תחת אילן. שתו מהם, וישבו.

(ב) פתח ההוא ינוקא וכי' : פתח אותו ילד ואמר, ויקרא אל משה, הכא במלת ויקרא, א' קטנה, למה. ומשיב, שהוא להורות אשר קריאה זו לא היתה בשלימות, מה הטעם. (דפו"י דף ש' ע"א)

(ד) ותו, א' זעירא, מ מתל למלכא, דהוה יתיב נ בכרטייא, וכתרא דמלכותא עליה, ס ואקרי מלך עלאה. כד נחית ואזיל לבי עבדיה, מלך זוטא אקרי. כך קב"ה כל זמנא דאיהו לעילא על כלא. מלך עלאה אקרי. כיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו אבל לאו עלאה ע כדקדמיתא, בג"כ אלף זעירא.

(ה) ויקרא: הכי תנינן, זמין ליה פ להיכליה. מאהל מועד, מאן ז הוא אהל מועד. אהל, דביה תליין ק מועדא וחגא ושבתא לממני. כד"א, (ד) והיו לאותות ולמועדים. (ב) וביה שריא חושבנא לממני, ומאן ש איהו. סיהרא. כד"א, (ה) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח.

(ו) לאמר, מאי לאמר. בגין לגלאה, ת בגין דשלימו, א הוא אתר, לגלאה מה דהוה סתים לגו, ובכל אתר לאמר, כד"א, (ו) וידבר יי אל משה לאמר. ב וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. דאטייהיב רשו ג לגלאה, ד דהא אתמני לסיהרא ה ההוא מלה, מאתר דמשה קיימא. וידבר יי לעילא. אל משה, באמצעיתא. ו לאמר בבתייתא, אתר דאית רשו לגלאה.

מסורת הזוהר

(ד) (בראשית א) ז"ח כרך י"ט בראשית דף כ"ח
ציון צ'. (ה) (ישעיה ל"ג) זוהר בראשית ב' דף קע"ה
ציון א'. (ו) (ויקרא א').

הלבנה). ד נ"א ביה (דפו"י). ש נ"א מוסיף דא איהו
אבל כלא חד ושפיר הוא. א נ"א מוסיף ושפירו הוא (דפו"י). ב נ"א ל"ג וידבר ה' אליו מאהל מועד
לאמר (דפו"י). ג נ"א מוסיף אבל כלא חד הוא ושפיר הוא בגין דשלימו ושפירו הוא אתר לגלאה
(דפו"י). ד נ"א דהאי (אור הלבנה). ה נ"א ההיא (דפו"י). ו הכי גריס בזה ובכל הדפוסים גריס לאמר בכרטייתא
ובסוגריים (ס"א בבתייתא) נ"א בתריתא (דפו"י) נ"א ברייתא (דפו"י).

דרך אמת (ב) בסוד השכינה שורה כל החשבונות שבעולם כי אין למעלה ממנה שום מספר כלל שהרי אין בהם השגה למעלה ממנו כנוודע.

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

ולמועדים, בה שורה החשבון למנות. ומי היא. היא הלבנה דהיינו מלכות, שכל השינוים מחול ומועד וחגים ושבת, באים משינוים בשעור קומה של המוחין שלה. כמש"א אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. האמור על הנוקבא הנקראת אהל.

(ו) לאמר מאי לאמר וכי: שואל כתוב לאמר, מהו פירושו של לאמר. ומשיב פירושו הוא לגלות. משום ששלימות היא המקום לגלות. מה שהיה סתום בפנים. ובכל מקום שכתוב לאמר, כש"א וידבר ה' אל משה לאמר. וכן וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. פירושו שניתן דשות לגלות. משום שדבר זה שהוא הגילוי נמסר ללבנה שהיא המלכות, ממקום שמשה עומד היינו ז"א ומפרש הסדר, וידבר ה' הוא למעלה, שהוא בינה. אל משה הוא ז"א כי בינה משפיעה אל ז"א. לאמר באחרונה, דהיינו מלכות המקבלת מז"א שהיא שהיא

השכינה. עוד ראיה, מסוף המקרא וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, ואוהל מועד הוא הנוקבא ועל כן כתוב א' קטנה, כי אותיות קטנות רומזות על מלכות, ורגילות על ז"א. וגדולות על בינה, או על שלימות ז"ן ביחד, שהיא על ידי בינה.

(ד) ותו א' זעירא וכי: ועוד יש לפרש למה שכתוב א' קטנה, משל למלך, שהיה יושב בכסאו, וכתד מלכות עליו, הוא נקרא מלך עליון. וכשירד והולך לבית עבדו, מלך קטן נקרא. כך הקב"ה כל זמן שהוא למעלה על כל מלך עליון נקרא. כיון שהוריד בית דידתו למטה למשכן, הוא מלך, אבל אינו עוד עליון כבתחלה משום זה כתוב א' קטנה.

(ה) ויקרא הכי תנינן: ויקרא, כך למדנו, שפירושו שקראו והומינו להיכלו. מאהל מועד, מהו אהל מועד. הוא אהל שבו תלויים למנות מועד וחג ושבת. כש"א, והיו לאותות (דפו"י דף ש' ע"א)

ז) תו ויקרא אל משה, מה כתיב לעילא, (ז) ויביאו את המשכן אל משה וגו'. אמאי אל ז משה. הכי אמרו, בגין דמשה חמא ליה בטורא, וקב"ה אחמי ליה בחיזו דעינא, כד"א (ח) כאשר הראה אותך בהר. (ט) כמראה אשר הראה ה' את משה וגו'. וכתיב י) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. השתא, ט אייתאו ליה בגין דיחמי, אי איהו כ כההוא משכנא דחמא. ז

ח) אבל אמאי ויביאו את המשכן אל משה. אלא, למלכא דבעא למבני פלטרין למטרוניתא, פקיד לאומנין, היכלא דא בדוך פלן, והיכלא דא בדוך פלן. הכא אתר מ לערסיה. נ הכא אתר לנייחא. כיון דעבידו לון אומנין, ס אחמיו למלכא. כך (כ) ויביאו את המשכן אל משה, ע מארי דביתא, א) איש האלהים. כיון דאשתכלל היכלא פ למטרוניתא, זמינת למלכא צ להיכלא זמינת לבעלה עמה, בג"כ ב) ויקרא אל משה.

ט) ובגין דמשה מארי דביתא איהו, מה כתיב. ג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. משה דאיהו מאריה דביתא, עבד הכי, ש מה דלית רשו לבינ אחרא למעבד הכי.

י) וידבר יי אליו, דרגא אחרא עלאה, וכדין בשעתא דאזדמן משה

חלופי גרסאות

ז נוסח אחר מוסיף משה ולא אל אהרן (דפו"י).
 ח נוסח אחר מוסיף וכתיב כמראה (דפו"י).
 ט הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים הגרסא דאיתיא.
 י ג"א ל"ג אי (דפוסים ישנים). כ נוסח אחר כההיא (פרעמישל) ג"א ההוא (דפו"י). ז ברפ"י כתוב כאן בסוגריים (ס"א בגין דיחמי איהו ההוא משכנא דחמא). מ ג"א מוסיף הכא אתר לשמושא (דפו"י).
 נ ג"א והכא (דפו"י). ס ג"א מוסיף אחמיו ליה (דפו"י).
 ע ג"א מאריה דביתא איש האלקים (קרימונה) פ ג"א מטרוניתא (דפו"י). צ הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים גריס למיכלא. ש ג"א ל"ג מה (דפו"י).

מסורת הזהר

ז) (שמות ל"ט) ז"ח כרך כ"א שיר השירים דף ע"ה ציון צ'. ח) (שם כ"ז) זהר ח"א דל"ט. ט) (במדבר ח'). ז"ח כרך כ' יתרו דף ק"א ציון ח'. י) (שמות כ"ה) זהר ויחי דף קצ"ה ציון ו' תק"ח דף קט"ז ס"ב. כ) (שם ל"ט) לעיל ציון ז'. א) (דברים ל"ג) זהר ויחי דף קע"ז ציון א'. ב) (ויקרא א') לעיל דף א' אות א'. ג) (שמות ג) זהר בראשית ב' דף קע"ד ציון ד'. ד) (ויקרא א').

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

פה מקום של המטה, ופה מקום למנוחה. כיון שעשו האומנים אותו, הראו אותו אל המלך. כך, ויביאו את המשכן אל משה, שהוא אדון הבית איש האלקים, וע"כ לא הלך משה אל המשכן אלא הביאו את המשכן אליו. כיון שנגמר ההיכל של המלכה, הזמינה המלכה את המלך אל ההיכל, שהזמינה את בעלה להיות עמה, ומשום זה ויקרא אל משה.
 ט) ובגין דמשה מארי וכו': ומשום שמשה הוא אדון הבית, דהיינו מרכבה לז"א בעלה דמטרוניתא, מה כתוב ומשה יקח את האהל, היינו המלכות, הנקראת אהל, ונטה לו מחוץ למחנה, משה שהוא אדון הבית עושה כן, מה שאין רשות לאדם אחר לעשות כן.
 י) וידבר ה' אליו וכו': זוהי מדרגה אחרת עליונה, היינו בינה. (כנ"ל אות ו') כי ויקרא

המקום שיש שם רשות לגלות, מה שהוא סתום למעלה ממנה, הנבחן לפנימי אליה.
 ז) תו ויקרא אל משה וכו': עוד, ויקרא אל משה, מה כתוב למעלה, ויביאו את המשכן אל משה וגו', למה אל משה. כך אמרו משום שמשה ראה אותו בהר, שהקב"ה הראה לו למראה עיניו, כש"א כאשר הראה אותך בהר. וכתוב כמראה אשר הראה ה' את משה. וכתוב וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. לכן עתה הביאו לו את המשכן כדי שיראה אם הוא כאותו המשכן שראה.
 ח) אבל אמאי ויביאו וכו': אבל למה ויביאו את המשכן אל משה, ולמה לא הלך משה אל המשכן. אלא משל למלך שרצה לבנות ארמון אל המלכה, צוה אל האומנים, היכל זה במקום פלוני, והיכל זה במקום פלוני. (דפו"י דף ש' ע"א)

למעלה, כדין פתח ואמר, ה) אדם כי יקריב מכם. מאי אדם הכא. אלא כד
ב אתחברן שמשא וסיהרא כחדא פתח ואמר ג אדם, כדכתיב ו) שמש ירח
עמד זבולה. עמד ולא עמדו.

יא) כי יקריב מכם, הכא אתרמיז, מאן דיעביד פולחנא דקרנא שלים,
דישתכח דכר ונוקבא. משמע ד מכם, דישתכח ה כחיוזו דלכון. קרבן ליי,
ז דיקריב כלא, לאתאחדא כחדא ח עילא ותתא.

יב) ז) מן הבהמה, לאחזאה אדם ובהמה, ט וכלא כחדא. מן הבקר ומן
הצאן, אלין י רתיכין דאינון דכיין. כ כיון דאמר מן הבהמה, יכול מכלא, בין
דכיין בין מסאבן. הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן ל וגו'.

יג) קרבנכם, קרבני מבעי ליה, מאי קרבנכם. אלא בקדמיתא קרבן
ליי, השתא קרבנכם. קרבן ליי אדם. קרבנכם, ס מן הבקר ומן הצאן. לאחזאה
יחודא ט מעילא לתתא פ ומתתא לעילא. מתתא * לעילא, היינו קרבן ליי.
מעילא לתתא, היינו קרבנכם.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה) (שם) זהר לך דף ק"א ציון ב': ו) (חבקוק ג') ב נ"א אתחברו (זהר). ג נ"א מוסיף אדם וגו' (אור
זהר וירא דף ק"כ ציון א. ז) (ויקרא א'). ד נ"א מוסיף דכתיב מכם (זהר). ה נ"א
בחיוזו (זהר). ז נ"א דאקריב (זהר). ח נ"א לעילא
(זהר). ט נ"א כלא (זהר). י נ"א ל"ג רתיכין (קרימונה) כ נ"א דכיון (זהר). ל נ"א מוסיף תקריבו את קרבנכם
קרבני מבעי ליה (קרימונה) ול"ג וגו'. ס נ"א מוסיף מן הבהמה (זהר). ע נ"א מתתא לעילא ומעילא לתתא
(זהר). פ נ"א ל"ג ומתתא לעילא (קרימונה).

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

ואמר את קרבנכם להתייחד ממעלה למטה.
כמ"ש להלן.

יב) מן הבהמה לאחזאה וכי: מן
הבהמה להראות הייחוד של אדם ובהמה, והכל
כאחד, כמ"ש לפנינו, מן הבקר ומן הצאן,
אלו הן מרכבות שהן טהורות, כיון שאמר מן
הבהמה, יכולים לומר שהוא מכל הבהמות בין
טהורות ובין טמאות, לכן חזר ואמר מן הבקר
ומן הצאן.

יג) קרבנכם קרבני מבעי וכי: שואל
כתוב תקריבו את קרבנכם את קרבני היה
צריך לומר, כמ"ש בתחלה קרבן לה, למה
אומר קרבנכם. ומשיב, אלא בתחילה קרבן
לה' הוא הייחוד שנקרא אדם, דהיינו להעלות
המלכות לזווג מחזה דז"א ולמעלה, הנקרא
אדם. קרבנכם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן,
הוא להמשיך הארת הזווג שמחזה ולמעלה
אל התחתונים שמחזה ולמטה. כדי להראות
הייחוד, ממעלה למטה, וממטה למעלה. ממטה
למעלה היינו קרבן לה'. ממעלה למטה היינו
קרבנכם.

מתל

ויקרא הוא מלכות, אל משה ז"א, וידבר ה'
הוא בינה. ואז בשעה שנזדמן משה להכנס
אל המלכות, אז פתח הבינה ואמר אדם כי
יקריב מכם. כי בינה היא המדברת, ושואל
מהו אדם כאן. והיה די לומר כי יקריב מכם.
או איש כי יקריב. ומשיב, אלא כשנתחברו
השמש והלבנה שהם ז"א ומלכות יחדיו, פתח
הבינה ואמר להם אדם, כי אז נקראים שניהם
אדם בלשון יחיד, כמו שכתוב, שמש ירח עמד
זבולה כתוב עמד לשון יחיד ולא עמדו, לשון
רבים משום שהכתוב מדבר בשעה שהם בזווג
יחד.

יא) כי יקריב מכם: כאן נרמז, שכל
מי שיעשה עבודה להקריב קרבן שלם, שיהיה
נמצא דכר ונוקבא, כלומר שיהיה נשוי אשה,
זה משמע משכתוב מכם, שמורה שיהיה נמצא
במראה שלכם, כלומר בינה אומרת לזו"ן שה"ס
משה, שנקרא אדם, כי יקריב מי מכם דהיינו
דכר ונוקבא כמותכם, קרבן לה', שיקריב
הכל להתייחד כאחד למעלה ולמטה. ומתחלה
אומר קרבן לה' להתייחד ממטה למעלה, ואח"כ
(דפו"י ש' ע"א *) דף ש' ע"ב)

(ד) **ק** מתל למלכא, דאיהו יתיב (א) בטורסקא עלאה ר לעילא, וכרסייא דיליה אתתקן על ההוא טורסקא, ומלכא עלאה על כלא. ב"ג דקריב ש דורונא למלכא, בעא לסלקא מדרגא לדרגא, עד דסליק מתתא לעילא, לאתר דמלכא יתיב, עלאה על כלא. וכדין ידעין, דהא סלקין דורונא למלכא, וההוא דורונא ת דמלכא איהו. נחית דורונא מעילא לתתא, הא ידעין דההוא דורונא א דמלכא, ב נחית מעילא, לרחימא דמלכא, דאיהו לתתא.

(טו) כך, בקדמיתא אדם, סליק בדרגוי מתתא לעילא, וכדין קרבן ליי. מן הבהמה מן הבקר, ד נחית בדרגוי מעילא לתתא, וכדין, קרבנכם. ה בג"כ (ח) אכלתי יערי עם דבשי וגו'. ו היינו אדם, קרבן ליי. אכלו רעים, היינו ז מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, וכדין תקריבו את קרבנכם.

(טז) אתו ח ר' יהודה ור' יצחק, ט ונשקוהו. אמרו, בריך רחמנא דזכינא למשמע דא. י א"ר יהודה, יאות הוה לההוא ינוקא, דלא ינדע כלא האי, ואנא מסתפינא עליה, אי יתקיים בעלמא בגיני האי. א"ר יצחק, ולמה. א"ל דהא יכיל לאסתכלא, באתר דלית רשו לב"ג לאסתכלא ביה, (ב) ומסתפינא עלוי, דעד לא ימטי לפרקוי יסתכל וישגח, ויענשון ליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

(ח) (שה"ש ה') זהר ויצא דף קמ"ד ציון א'. **ק** נ"א ל"ג מתל (זהר). ר נ"א מוסיף לעילא לעילא (זהר). ש הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים גריס קרבנא ובסוגריים (ס"א דורונא). ת הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים גריס מן מלכא ובסוגריים (ס"א דמלכא). א נ"א ל"ג דמלכא (קרימונה). ב נ"א נחתי (דפו"י). ד נ"א נחיה כדרגוי (קרימונה). ה נ"א מוסיף בגיני כך כתיב (זהר). ו נ"א מוסיף שתי ייני עם חלבי היינו אדם וקרבן לה' (זהר וקרימונה). ז נ"א ל"ג מן הבהמה (דפו"י). ח נ"א ר' יצחק ורבי יהודה. ט נ"א מוסיף ונשקוהו על רישיה. י נ"א מוסיף ובריד רחמנא דלא אתאביד: [אתמסרו] מלין אלין בההוא סבא קמו ואזלו עד דהוו אזלי חמו חד גפן נטוע בחד גנא (קרימונה) [נטיע] (זהר).

דרך אמת (א) במקום גבוה בשורה העליונה והוא גג גבוה כמו מגדל והוא כענין טרקטיא המובא בפרק הזורק (גיטין פ"א) דורות הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקטיא והסמיך והקו"ף מתחלפים זה אחר זה. (ב) וירא אנכי שקודם שיגיע לזמנו יתענש.

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

(ד) **יד** מתל למלכא דאיהו וכו': משל, למלך שיושב בהר גבוה עליון למעלה, והכסא שלו נתקן על אותו ההר, והמלך היושב על הכסא, הוא עליון על כל אדם המקריב מתנה אל המלך, הוא צריך להעלותה ממדרגה למדרגה, עד שמעלה אותה ממטה למעלה, אל המקום אשר המלך יושב למעלה על כל, ואז יודעים שמעלים מתנה אל המלך, ואותה מתנה היא של המלך, וכאשר יורדת מתנה ממעלה למטה, הרי יודעים שאותה מתנה של המלך, יורדת מלמעלה לאוהבו של המלך שהוא למטה.

(טו) כך בקדמיתא אדם וכו': כך בתחלה אדם, עולה במדרגותיו ממטה למעלה, ואז נקרא קרבן לה'. מן הבהמה מן הבקר, (דפו"י דף ש' ע"ב)

הוא, יורד במדרגותיו, ממעלה למטה, ואז נקרא קרבנכם. משום זה כתוב, אכלתי יערי עם דבשי וגו'. היינו אדם וקרבן לה'. כי הקב"ה אומר אכלתי וגו'. אכלו רעים, היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, ואז תקריבו את קרבנכם.

(טז) אתו ר' יהודה וכו': באו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו אותו. אמרו ברוך הרחמן שזכינו לשמוע זה. אמר ר' יהודה טוב היה לאותו ילד שלא ידע כל כך, ואני מפחד עליו שלא יתקיים בעולם בשביל זה. אמר ר' יצחק, ולמה. אמר לו, משום שהרי ילד זה יכול להסתכל במקום שאין רשות לאדם להסתכל בו, ואני מפחד עליו שמטרם שיגיע לפרקו ויהיה לאיש, יסתכל וישגח שם ויענישו אותו. שמע

(יז) שמע ההוא ינוקא, אמר לא מסתפינא מעונשא לעלמין, דהא בשעתא דאסתלק אבא מעלמא, בריך לי, וצלי עלי, וידענא דזכותא דאבא יגין עלי. א"ל מאן הוא אבוך. אמר בריה דרב המנונא סבא. נטלו ליה, וארכבו ליה על כתפייהו, תלת מלין. אזלו וסדרו מלין קמיה דר"ש, אמר לון ודאי, ירותא אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבוי אתענש מלעילא, אבל קב"ה, לאינן דאזילו בתרא דאורייתא, אחסינו לה אינן ובנייהו לעלמין.

מאמר שמור את יום השבת

(יח) כ ט שמור את יום השבת, ההוא במדה שביעית נאמר. דכתיב, י) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מאי ניהו מדה שביעית. הוי אומר, זה מדת טובו של הקב"ה. ומאי טעמא אמר שבתותי, ולא אמר שבת. מלה"ד, למלך שהיה לו אשה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים, ואהבם, ואמר להם, הואיל וכן הוא, שמחו גם אתם ביום שמחתי, כי אני בשלכם אני משתדל, וגם אתם הדרו אותי. ומאי טעמא זכור ושמור. זכור, לזכר. ושמור לכלה. ומאי טעמא ומקדשי תיראו. שמרו עצמכם מן ההרהור, כי מקדשי קדוש הוא, למה, כי אני יי בכל צד. ע"כ.

מאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם

(יט) ז א"ר רחומאי, מ"ד ז וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד. והא כבר ירד. אלא ח) וירד מעשות החטאת ט והעולה ואח"כ וישא אהרן את ידיו אל העם. נשיאות זו למה. לפי שהקריב קרבן, ט ונתרצה לפני אביהם שבשמים ט כדאמר. צריך אותו שמקרבן לעליונים ומייחדן לייחד בכללן אלו. ז ומה אל

חלופי גרסאות

כ בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר קושים סב ע"א אחר תיבות ואת שבתותי תשמרו. סימן ב'. הובא לעיל דף רסה. סימן מ' וע"ש בח"ג. ז בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר אמר צב ע"ב אחר (הבהיר). ט ג"א מוסיף והעולה והשלמים (הבהיר). ע ג"א כדאמרינן (הבהיר) ג"א כדאמר ליה (צדק אותו צדק שמקרב הכחות) [צריך אותו] ומקרבן לעליונים כו' (בגדפוס). צ ג"א ומאי העם דכתיב אל העם בעבור העם (הבהיר).

מסורת הוהר

ט (דברים ה') ז"ח כרך יט וישב דף ט' ציון ת'. י' (ויקרא י"ט). ז' (ויקרא ט') זהר בשלח דף פ"א ציון א'. מ' (שם) שם.

מעלות הסולם

מאמר הינוקא

אחר התורה הוא מוריש אותה להם ולבניהם אחריהם.

(יח) שמור את יום וכו': מובא בהשמטות בראשית אות ש"מ. קודש הוא חכמה המתגלית עם דינים כדי שלא להמשיכה ממעלה למטה, ולכן אומר אני ה' בכל צד.

(יט) א"ר רחומאי וכו': שמים וארץ הם זו"ן מחסד ולמטה. שהם ז' ספירות וחסד כולל ג"ר לכן שמים וארץ כנגד עשר הספירות.

פתח

(יז) שמע ההוא ינוקא וכו': שמע אותו הילל, אמר אין אני מפחד מעונש לעולם, כי בשעה שנפטר אבי מן העולם ברך אותי והתפלל עלי, ואני יודע שזכות אבי יגן עלי. אמרו לו ומי הוא אביך, אמר בנו של רב המנונא סבא, לקחוהו והרכיבוהו על כתפיהם שלשה מלין. הלכו, וספרו הדברים לפני ר' שמעון אמר להם, ודאי ירושת התורה ירש, ולולא זכות אביו ר' המנונא סבא, היה ענש מלמעלה. אבל הקב"ה, לאותם שהולכים (דפ"י דף ש' ע"ב)

העם. בעבור העם. ק ומ"ט בנשיאות לברך להון בברכה. אלא משום ש דיש באדם ת עשר אצבעות, רמז לע"ס, א שנחתמו בהון שמים וארץ ע"כ.

מאמר הציצית

(כ) ג פתח ר' נהוראי בפרשת ציצית ד ואמר, (ג) ועשו להם ציצית ה וגו', הכא כתיב לדורותם, וגבי שבת לדורותם, דכתיב (ס) לעשות את השבת לדרתם. ו כתיב חסר, דתנינן תקנו. פרשת ציצית ז בק"ש. ח ובדירתו של אדם נמצא ט ק"ש, חוץ מפרשת ציצית שחסר משם, במה נשלם. אלא י כשהאדם מתעטף בציצית, ויוצא בו לפתח דירתו שלם, כ והקבי"ה שמח, ל ומלאך המשחית זו משם, ונצול האדם מכל נזק ומכל משחית, והיינו לדרתם: בשביל דירתם, שהיה שם שלם ויצא מפתח ביתו במצות. מלאך המשחית זו משם, וניצול האדם מכל נזק, ומכל משחית. מנלן. נ ממה דכתיב (ע) מוזות, מאותיותיו משמע: זין מו"ת נ שלא נתן רשות למשחית לחבל וזו מפתחו.

(כא) בשבת ס כתיב לדרתם, ע מאי טעמא. כיון שקדש היום, דירתם של ישראל פ צריך להיות * בנר דולק, ושלחן ערוך, צ ודירתו מתקן כדירת חתן, לקבל בו הכלה, ק ומאי ניהי, שבת. ק כלה לעולם אין מכניסין אותה, אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. וע"ד כתיב, (פ) לעשות את השבת. ש ולמה לדרתם. להכניס בה כלה קדושה ת לדירתם, להיות בתוכן, בשעה שקדש היום. א ואם כלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושלחן ערוך, ב ונר דולק. כלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל כתיב, אין זה מישראל אין דירתו לקדושה, ג ועל כן צריך הכא ד קדושה לדירת ישראל. וע"ד כתיב לדרתם בשבת וביציצית.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ג) (במדבר ט"ו) ז"ח כרך כא מדרש רות דף ק"ב (שמות ל"א) ז"ח כרך כ"א רות דף ק"ב (דברים י') ז"ח כרך כ"א מדרש רות דף ק"א ציון ח'. (פ) (שמות ל"א).
 ק ג"א מוסיף ומ"ט בנשיאות כפים וליברוך להון (הבהיר). ש ג"א דאית בידים ולי"ג דיש באדם (הבהיר). ת ג"א עתר ולי"ג עשר (קרימונה). א ג"א מוסיף שבהם נחתמו (הבהיר). ג בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר פרי עץ אילנא דאתרוגא וכו' מדרש רות שלת לך קעה ע"א אתר שורה אחרונה. סימן ד'. ד ג"א ודרש (ז"ח). ה ג"א מוסיף על כנסי בגדיהם לדורותם מאי שגא [דהכא] ובשבת לדרתם חסר דכתיב לעשות את השבת לדרתם חסר (ז"ח) ג"א מוסיף דהכא כתיב לדורותם מלא יבשבת (ווינציא). ו ג"א לדרתם חסר כתיב (קרימונה). ז ג"א דק"ש (קרימונה). ח ג"א ובריתו של אדם נמצא בק"ש (ווינציא). ט ג"א מוסיף פרשת ק"ש (ז"ח). י ג"א כשארם מתעטף בביתו בציצית ויוצא בו לפתחו הרי נשלם (ז"ח). כ ג"א מוסיף והקבי"ה שמח בו ומלאך המות זו משם והיינו לדרתם שיהיה שלם ויצא מפתח ביתו במצוה זו ומלאך המשחית זו משם וניצול האדם מכל נזק מנלן (ז"ח). ל ג"א ל"ג זמלאך המשחית זו משם (ווינציא). מ ג"א ממאי דכתיב מוזות (ז"ח). נ ג"א שלא ניתן לו רשות לחבל (ז"ח). ס ג"א דכתיב (ז"ח). ע ג"א מוסיף מ"ט מסני שכיון שקדש (ז"ח). פ ג"א צריכה להיות בנר דלוק (ז"ח). צ ג"א ומטה ממוצעת ודירתן מתוקנת (ז"ח). ק ג"א ומאי ניהו (פרעמישלא וז"ח). ר ג"א מוסיף היא כלה ולעולם (ז"ח). ש ג"א וכתיב ול"ג ולמה (ז"ח). ת ג"א לדירתה ולהיות בתוכה (ז"ח). א ג"א וכלה זו באה ול"ג ואם (ז"ח). ב ג"א ונר דלוק (ז"ח). ג ג"א ע"כ צריך היכר (קרימונה וז"ח). ד ג"א קדושה בבית ול"ג לדירת ישראל (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר הציצית

(כ) פתח ר' נהוראי וכו': עד אות כ"ב א"צ פירוש.

אמר

(דפו"י דף ש' ע"ב י) דף ש"א ע"א)

(כב) אמר רבי נהוראי, אסהדנא על מאן דנפיק מתרע ביתיה, ^ו בעטופא דמצוה, ^ז ותפילין ברישיה. בשעתא דנפק בין תרין תרעין, אודמנת שכינתא עליה, ותרין מלאכין דקיימין עליה, ^ט חד מימיניה, וחד משמאליה, כלהו מלווין ליה עד בי כנשתא, ומברכין ליה. ^י חד מקטרגא ^כ דאיהו קאים ^ל קמי פתחא דבר נש אזיל מבתרייהו, ועל כרחיה אתיב ואמר ^מ אמן.

מאמר תכלת בציצית

(כג) ^ס מאי טעמא, אנו מטילין תכלת בציצית. ומאי טעמא שלשים ושתים. מלה"ד, למלך שהיה לו גן נאה, ולו ל"ב נתיבות, ושם שומר ^ע עליהו,

חלופי גרסאות

^ו ג"א בעיטופא (ו"ח). ג"א בעטיפא (פרעמישלא). ^ז ג"א ותפילין בראשו בשעה דנפיק בין תרין תרעין אודמנת שכינה עליה (ז"ח). ^ט ג"א חד מימינא וחד משמאלא וכולהון מלווין ליה (ז"ח). ^י ג"א וחד (ז"ח). ^כ ג"א דאיהו קיימא קמי פתחי דבר נש (ו"ח). ^ל ג"א קמיה (קרימונה). ^מ ג"א מוסיף אמן בשבתא אוף הכי דירתו מתוקנת שלחן ערוך שרגין נהירין שכינתא עאלת ותרין מלאכין קיימין עליה ומברכין ליה בכמה ברכאן הווא מקטרגא דקיימא לבר בע"כ אתיב ואמר אמן (מונקאטש). ^ע בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר סימן ה'. ג"א מוסיף ועוד אמר מאי (הבהיר). ^ע ג"א עליהם והודיע לו לבדו (הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר הציצית

ומשפיעים ליסו"ת ומיסו"ת לז"א. וזה נבחן לתקון קוים בג"ר.

יחוד ב' הוא תקון קוים ברו"ק רבינה, והיינו אחד שאר"א קבלו החכמה מא"א השפיעו אותה לרו"ק רבינה. אלא שאז נעשתה מחלוקת בין קו הימין לקו השמאל, ואוד חכמה שבקו שמאל נסתם מחמת חסדון חסדים, ונעשה לחשך, ואז בא ז"א בסוד המסך שבו ומייחד את הימין והשמאל זה בזה ומקיים האדת שניהם. באפן שהחסדים שבקו ימין יאירו ממעלה למטה, והחכמה שבקו השמאל תאיר דק מלמטה למעלה. והנה יחוד הא' בסוד ג"ד רבינה ה"ס גן נאה וכו' ושם שומר עליהו וכו' שה"ס המלכות שעלתה לבינה, וכינה נעשתה נקבה אל החכמה, עוד בע"ס דנקודים, מכח זה נעשו ב' צדדים בעשר הספירות כי מלכות שנתערבה בכל ספירה נעשתה לצד השמאל של הספירה, ועצם הספירה נבחן לקו הימין, וקו השמאל היה פוגם את קו הימין, עד שנזדווג אור העליון על המסך של הדינים שבמלכות זו, וקומת החסדים שיצאה בזווג דהכאה של האור העליון על המסך של אותה המלכות נעשתה לקו אמצעי המייחד ומשוה ב' הקוים זה לזה. כי לולא הדינים שבמלכות לא היה זווג דהכאה ולא היו החסדים המדוברים ע"כ נעשתה המלכות שהיא שמאל חשובה כמו עצם הספירה, שהוא ימין.

וזה אמרו ושם שומר עליהם והודיעו לבדו אותן הנתיבות וכו' מה עשה השומר כי כל זה התקון יתכן בג"ר, דהיינו ג"ר דנקודים

(כב) אמר רבי נהוראי וכו': א"ד נהוראי, מעיד אני על מי שיוצא משער ביתו, בעטוף של מצוה, ותפילין בראשו, בשעה שיוצא בין שני השערים, דהיינו בין שער ביתו לשער בית הכנסת, השכינה מזדמנת עליו, ושני מלאכים עומדים עליו, אחד מימינו ואחד משמאלו. וכלם מליים אותו עד בית הכנסת, ומברכים אותו, ומקטרג אחד העומד לפני פתחי בתיהם של בני אדם הולך מאחריהם, ובעל כרחו משיב ואומר אמן על ברכותיהם.

(כג) מאי טעמא אנו וכו': עד אות כ"ו א"צ פירוש, וביאור הדברים הוא, כי סוד ל"ב חטין שבציצית, ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, כי ציצית הוא מלשון מציץ מן החדכים, ודאיה ה"ס חכמה, וענין ל"ב הנתיבות הוא, שז"א שה"ס כ"ב אותיות, עולה למין לבינה ומתחבר בה בסוד קו האמצעי המייחד את הימין ושמאל שבבינה, וע"ס רבינה וכ"ב דז"א ה"ס ל"ב, ובענין קו האמצעי המייחד ימין ושמאל זה בזה, יש ב' מיני יחודים, א' הוא בג"ר רבינה, כי מתוך שג"ר רבינה הם בסוד חפץ חסד הוא, ואינם חפצים בחכמה ע"כ אינם דוצים לקבל חכמה מא"א, רק בשעה שז"א עולה להם למין, ומתוך הקשר שיש לבינה דאוד ישד אל ז"א דאוד ישד להשפיע לו הארת חכמה, אז הבינה מחזירה פניה אל החכמה לקבל חכמה לצורך ז"א. אף בפדצופים כן הוא, שבעת שז"א עולה לאר"א עלאין שהם ג"ר רבינה, אז עולים אר"א עלאין לא"א, ומקבלים חכמה מא"א, (דטרי דף ש"א ע"א)

והודיעו לבדו אותן הנתיבות. אמר לו, שומרם, **פ** ולך בהם בכל יום, **צ** וכל זמן שתדרכם, שלום לך.

ק מה עשה השומר, אמר אם אני אהיה לבדי באלה הנתיבות, אי אפשר לשומר אחד **ר** לקיים אלו הנתיבות. **ש** ועוד, כי יאמרו העולם, כילי הוא מלך זה, **ת** ושומר זה. לכך שם שומר זה שומרים אחרים **א** על הנתיבות. אלה **ב** הן ל"ב נתיבות.

כה ומאי טעמא דתכלת. אמר השומר, שמא יאמרו **ג** השומרים, הגן שלי הוא, נתן להם סימן, **ד** ואמר ראו הסימן למלך שהוא שלו, **ה** שהגן הזה זאלה הנתיבות **ו** הוא תקנם, ואינם שלי, והנה חותמו.

חלופי גרסאות

פ נ"א ולך עליהם (בנדפס). **צ** נ"א ובכל (הבהיר). **ק** נ"א ומה עשה אותו השומר שם שומרים עליהם (הבהיר) נ"א שומרים אחרים עליהם (בנדפס). **ר** נ"א לקיים כל אלה הנתיבות (הבהיר). **ש** נ"א ועוד כי יאמרו העולם כי אני מלך לכך כו' (רקנטי). **נ"א** ועוד כי יאמרו העולם כי לי הוא מלך זה ושומר זה לכך וכו' (קרימונה ובנדפס). **ת** נ"א ל"ג ושומר זה (הבהיר). **א** נ"א לכל ול"ג על (הבהיר). **ב** נ"א הם (הבהיר). **ג** נ"א השומרים האלה הגן שלנו הוא (הבהיר). **ד** נ"א ואמר להם ראו זה סימן של מלך שהוא שלו הגן הזה (הבהיר). **ה** נ"א כהגן (קרימונה). **ו** נ"א היא (פרעמישלא).

מעלות הסולם

מאמר הציצית

א, שהוא לשון תכלית, בסוד שאמרו ז"ל תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, (ברכות יז). שפירושו תוצאה ומטרה. כי הארת חכמה שבמלכות היא תוצאה מכל ט' הספירות הראשונות. **ב**, הוא לשון גמר כי הארתה גומרת את כל הספירות, והוא בסו"ה ותכל כל עבודת אהל מועד. **ג**, הוא מלשון בלה מלשון בלת משה. כי מלכות היא בלה לז"א. **ד**, היא מלשון בליה כי הדינים הבאים עם הארת חכמה שבה הם מכלים ושורפים את הכל.

וזה אמרו ומאי טעמא דתכלת, ומה הטעם של הדינים הבאים עם הארת החכמה אמר השומר שהוא בינה וממנה נמשך קן השמאל, שמא יאמרו השומרים הגן שלי הוא וימשיכן את החכמה שבקו שמאל ממעלה למטה נתן להם סימן היינו סוד התכלת. כי בעת שמגולה אור התכלת שה"ס הארת החכמה מתגלים עמה דינים קשים מאד המפילים אימה ורעד על כל החצונים, ונכנעים כלם לקו האמצעי לקבל ממטה למעלה לעשות נחת רוח ליוצרים. ואמר ראו הסימן למלך שהוא שלו וכי והנה חותמו. מלה"ד למלך ובתו וכי מלך ובתו, ה"ס חכמה ומלכות, בסוד אבא יסד ברתא. וחותם המלך ה"ס החסדים שבבינה בסוד כי חפץ חסד הוא הנ"ל. והם חוטיים הלבנים שבציצית. וחותם המלכות ה"ס הארת חכמה, בסוד התכלת שבציצית ועיי ב' הסימנים שה"ס התלבשות החכמה בחסדים.

ה'

דנקודים שהן בסוד ג"ר דבינה שהחסדים שלהן הם ג"ר להיותן אור חסדים מעצם מהותן, כי הן אינן מקבלות אור חכמה לעולם, ולפיכך מספיקה קומת החסדים שיצאה על המסך דמלכות ליחד ב' הקוים זה בזה שז"ס והודיעו לבדו אותן הנתיבות. משא"כ ב' תחתונות, שהן בחינות ז"א שעיקרו היא הארת חכמה בחסדים, הרי הן צריכות לחכמה, וכיון שמלכות מעורבת בכל הספירות אין הן יכולות לקבל חכמה וע"כ הן נמצאות בחסרון כל עוד שאין החכמה מאירה בהן.

וזה אמרו אמר אם אני אהיה לבדי באלה הנתיבות אי אפשר וכי לקיים אלו הנתיבות כי בעולם הנקודים אע"פ שכבר היה שם תקון הפרסא בסוד יחוד הא' של הג"ר, עכ"ז כשיצאה המלכות למקומה נתבטלה הפרסא ואז נמשכה אור החכמה שבשמאל ממעלה למטה ואז נשברו כל הכלים והאורות נסתלקו. ועוד כי יאמרו העולם כילי הוא מלך זה כי כל השתוף של מדת הרחמים בדיון הוא, כדי שהתחתונים יוכלו לקבל אורותיו ושפעו ית', ושיתגלו שמתיו ית' בסוד רחום ותנון וכי, ומיחוד הא' אין הזו"ן יכולים לקבל וכל שכן ב"ע, לכך שם שומר זה שהוא בינה, שומרים אחרים על הנתיבות היינו יחוד הב', שהוא תקון קוים ב"ק דבינה, כנ"ל.

והנה אור קו השמאל שבמלכות שה"ס הארת החכמה נקרא תכלת מכמה טעמים:

(דפו"י דף ש"א ע"א)

(כו) מלה"ד, למלך ובתו ז שהיו להם עבדים, ח בקשו לילך מרחוק, פחדו ט מן אימת המלך, נתן להם המלך סימנו. פחדו מן הבת, י ונתנה להם סימן. אמרו, מעתה בשני כ סימני, (צ) יי ישמרך מכל רע ישמור את נפשך.
 (כז) ח ומאי ניהי ארץ דנחצבה ממנה שמים, והיא כסאו של הקב"ה, והיא אבן יקרה, והיא ים החכמה. וכנגדה נ תכלת בטלית ציצית. דאמר ר' מאיר, מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין. ס מפני שתכלת דומה לים, והים דומה לרקיע, ע הרקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר (ק) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר. צ וכתוב, (ר) כמראה אבן ספיר דמות כסא ע"כ.

מאמר תוצא הארץ נפש חיה

(כח) ר דכתיב (ש) תוצא הארץ נפש חיה, נפש דההיא חיה עלאה. ובגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה, כד ארעא קדישא משכא לה בגוה. ואתכלילת בה, כדין קרינן לה נשמה. ות"ח, בכל זמנא דבר נש אזיל באורת קשוט, ופומיה ולישניה ממללן מלין קדישין, בצלותא באורייתא, האי נשמתא

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

(צ) (תהלים קכ"א) זהר וישלח דף סב ציון א'.
 (ק) (שמות כ"ד) זהר בראשית א' דף ע"ה ציון ב'.
 (ר) (יחזקאל א') זהר פרשת נח דף צ"ב ציון ה'.
 (ש) (בראשית א') זהר בראשית ב' דף ק"ב ציון ו'.
 ז ג"א שהיה (קרימונה). ח ג"א ובקשו (הבהיר).
 ג"א מאימת ול"ג מן אימת (הבהיר). י ג"א נתנה (הבהיר). כ ג"א סימנים אלה (הבהיר). מ ג"א ומה ניהו ארץ שנחצב ממנה הכל ונחצב ממנו שמים כו' (בנדסס) ג"א ומאי ניהו ארץ שנחצבה ממנו שמים (הבהיר). נ ג"א תכלת בציצית ול"ג בטלית (הבהיר). ס ג"א מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע (הבהיר). ע ג"א ורקיע (הבהיר) ג"א והרקיע (קרימונה פרעמישלא). צ ג"א ואומר ול"ג וכתוב (הבהיר). ק בדפוסים ישנים כתוב כאן ע"כ. ר בדפוסים ישנים כתוב כאן מדרש רות השייך לתחלת ס' כי תצא תמצא בוהר חדש דפוס אמשטרדם דף סט ע"ד במאמר המתחיל ר' פרחיה : מאמר כי יקרא קן צפור בוהר חדש דף ס' ע"ג וע"ד במאמר המתחיל והיי בימי ר' בון כל יומא הוה בקסרין וכו' אמר המגיה בהיות שבוהורים שהגהנו מתוכם אחד מהם הוא מהרב ר' ישראל בנימין ז"ל שם נמצאו תשלומי התסרונות באיזהו מקומן. ובאיזה מקום תוספת השייך למקומו אינם נמצאו בוהורים הנדפסים עד כען וכדי שלא למנוע בר שמנו אותם כאן ולא במקומם כדי שיבא דף על דף כוהר מנטובה מאחר שכל כתבי האריאל ולה"ה על אדני דפי הוהר הנזכר הוטבעו. בדפוסים ישנים כתוב כאן זה שייך לפ' תוריע דף מו ע"ב והוא ג"א מן ת"ח בכל זמנא עד דקאתי לידיה. סימן ר'.

מעלות הסולם

מאמר תוצא הארץ נפש חיה

תוצא הארץ נפש חיה. נפש של ההיא חיה עליונה, היינו בינה, ומשום שנפש חיה זו היא קדושה ועליונה, כי באה מן הבינה, כשארץ הקדושה שהיא מלכות, מושכת אותה בתוכה, ונכללת בה, אז קוראים אותה נשמה. כי אור הבינה נקרא נשמה. ובוא וראה, בכל עת שאדם הולך בדרך האמת, ופיו ולשונו מדברים דברים קדושים, בתפלה ובתורה, נשמה זו מתדבקת בו, הוא אהובו של אדונו, כמה שמירות שומרים אותו מכל הצדדים. רשום הוא לטוב

ה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך.
 (כו) ומאי ניהי ארץ וכו': זה המשך על הפסוק ויתרון ארץ בכל היא, ושואל איזוהי בחינת ארץ, שעליה נאמר בכל היא. ומשיב ארץ שנחצבה ממנה שמים היינו מלכות דאצילות שממנה נאצל ז"א דבי"ע הנקרא שמים, וכל מה שיש בבי"ע בא ממלכות דאצילות והשאר א"צ פירוש (ועי' בוהר פנחס אות רמ"ח בסלט מאמר מרכבת יחזקאל).
 מאמר תוצא הארץ נפש חיה
 (כח) דכתיב תוצא הארץ וגו': שכתוב (דפו"י דף ש"א ע"א)

אתדבקות ביה, רחימא הוא דמאריה, כמה נטורין נטורין ליה מכל סטורין. רשימא הוא לטב לעילא ותתא, ושכינתא קדישא שריא עלוי. ודא היא דסלקא לעילא, וממלא קמי * (מלכא קדישא, ועיילא בכל תרעין, ולית דימחי בידהא. וע"ד, אתקרי רוח ממלא. דהא כל שאר ה נפשטאן לית לון רשו למלא קמי מלכא בר האי.

(כט) ובזמנא דאיהו אסטי אורחוי, ושפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין, שכינתא אסתלקת מניה, ונשמתא קדישא אתעברת מניה, ולא אתדבקות ביה, ומסטרא דחויא בישא תקיפא, אתער רוחא חדא דשט א ואזיל בעלמא, דלא שריא, אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן.

(ל) ואינון מלין סלקין לאתר דחויא בישא, דכלא לאתריה אתהדר, ובשעתא דסלקין, כלא מכריזין ואמרין, אסתלקו סוחרניה דמלה הישא דפלניא, פנון אתר לארחה דחויא תקיפא, וההיא נשמה סלקא ב בכסופא, בעקו דכלא, ולא יהבין לה אתר למלא כמלקדמין, וכדין חויא אזדמן.

(לא) וכד ההיא מלה בישא סלקא באורחין ידיעאן, ושאר קמי דחויא תקיפא, כמה רוחין מתערין בעלמא, ורוחא נחתא מההוא סטרא, ואשכח דההוא בר נש אתער ליה במלה בישא, והא רוחא ממלא קדישא אתעברת מניה, כדין שריא עלוי, וסאיב ליה, וכדין הוא סגיר, ואתפגים בבשריה, בחיזו דאנפוי, בכלא.

(לב) וע"ד כתיב, (ח) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי,

חלופי גרסאות

ת נ"א נשמתא (פרעמישלא וילנא). א הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים גריס ואכיל וליג ואזיל. ב נ"א בכסיפא בעקי דכלא (פרעמישלא).

מסורת הוהר

(ח) (משלי כ"א) זהר שמיני דף ל"ב ציון ב.

מעלות הסולם

מאמר תוצא הארץ גפס חיה

כי הכל חוזר למקומו. ובשעה שעולים הדבורים, כלם מכריזים ואמרים, הסתלקו מסביב דבור של פלוני, תנו מקום לדרכו של הנחש הקשה. ונשמה ההיא עולה בבזיון, בצרה מכל. ולא נותנים לה מקום לדבר כמתחלה. ואז נודמן הנחש.

(לא) וכד ההיא מלה וכו': וכשאותו דבור הרע עולה, בדרכים ידועים, ושורה לפני הנחש הקשה, כמה דוחות מתעוררים בעולם, ורוח טמא יורד מצד ההוא של הנחש, ומוצא שארם ההוא עורר אותו בדבור הרע, ואותו דוח המדבר הקדוש היינו הנשמה נעבר ממנו, אז שודה עליו רוח הטמא, ומטמא אותו, ואז הוא מצודע, ונפגם בבשרו, ובמראה פניו. בכל 197.

(לב) וע"ד כתיב שומר וגו': ועל זה כתוב

למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו. וזו היינו הנשמה, היא שעולה למעלה, ומדברת לפני המלך, הקדוש, ונכנסת בכל השערים, ואין מי שימחה בידה. וע"כ נקראת רוח ממלא, דהיינו רוח המדבר. כי כל שאר הנפשות שאינן מן הבינה, אין להן רשות לדבר לפני המלך חוץ מזו שהיא מן הבינה. (כט) ובזמנא דאיהו אסטי וכו': ובשעה שהוא מטה דרכיו, ושפתיו ולשונו מדברים דבורים רעים, השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה נעברת ממנו, ואינה מתדבקת בו. ומצד נחש הרע הקשה, נתעורר רוח אחר, המשוטט והולך בעולם, שאינו שודה אלא במקום שהקדושה העליונה נסתלקה משם.

(ל) ואינון מלין סלקין וכו': ואותם הדבורים הרעים עולים למקום הנחש הרע, (דפו"י דף ש"א ע"א *) דף ש"א ע"ב)

ההיא דהוא ממללא, אתעבידת משתוקא, בגין מלולא בישא. וכמה דעונשא
דבר נש בהאי, בגין מלה בישא, כך עונשיה בגין מלה טבא, ג דקאתי לידיה,
זיכיל למללא, ולא מלייל.

מאמר עושה צדקה בכל עת

(ג) ד וכי בכל עת יכיל ב"נ למעבד צדקה, אי הכי תריסר ה שעת
ביומא מאן יכיל. אלא הכי אוליפנא, מאן דעביד א) צדקה, ו בכל עת עביד.
מאי בכל עת. כד"א, ב) ואל יבא בכל עת אל הקודש, ואוקמוה.
לד) ולא תימא בכנסת ישראל בלחודי, דאיהי עת, רעוא קדישא
ז בצדיק, אלא אפילו בכל עת דלתתא, אסגי צדקה עלייהו, ואתער צדקה
ח בכלהו עלאי ותתאי. בגין כך ישוי לביה ורעותיה בר נש, וידבק ביה בקב"ה.
לה) כיון דמטו קמי דרבי שמעון, סחו ליה עובדא, אמר, ומה דא
בלחודי, ט אפילו כל מאן י דאחיד כ לאילנא דחיי, ל אשתזיב בהאי עלמא,
ואפילו מן מותא דעלמא ח משאר בני נשא, כ"ש נ מאחרא.
לו) א"ר שמעון, בכלהו אתער צדקה אילנא דחיי, ע והאי אתר איהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (תהלים ק"ו) זהר בהר דף כ' ציון כ'. ב) (ויקרא ט"ו) זהר לך דף ל"ב ציון א'.
ז הכי גריס ב"ח ובכל הדפוסים גריס בכל עת מאי בכל עת ול"ג עביד. ז ג"א דצדיק (ז"ח). ח ג"א בכלהו
בעילאי ובתתאי ובג"כ ישוי ב"נ לביה ורעותיה וידבק ביה בקב"ה (ז"ח). ט ג"א אלא ול"ג אפילו (ז"ח).
י בדפוס קראקא נראה שחסר שורה בטעות מן כל מאן עד עלמא. כ ג"א באילנא (ז"ח). ל ג"א ישתזיב
(ז"ח). מ ג"א דשאר (ח"צ"א בסוגריים). נ ג"א ממותא אחרא (ז"ח). ע ג"א והאי איהו אתר דמונא לכולי
עלמא דהא כל בני עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עלייהו (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר עושה צדקה בכל עת

כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.
נפשו ודאי אותה שהיתה מדברת. נעשה
שותקת. משום דבורים הרעים שדברה. וכמו
שעונש האדם הוא בזה. משום דבור רע. כך
עונשו משום דבור טוב. שבא לידו ויכול
לדבר, ולא דיבר.
מאמר עושה צדקה בכל עת
(ג) וכי בכל עת וכי: חסר תחלתו של
המאמר, והוא בזהר פרשת בהר אות ט"ב
בכתוב עושה צדקה בכל עת, שואל, וכי בכל
עת יכול האדם לעשות צדקה, והרי אפילו י"ב
שעות ביום מי יוכל לעשות צדקה. ומשיב,
אלא כך למדנו, מי שעושה צדקה, בכל עת
הוא עושה. מהו בכל עת, הוא כש"א ואל יבא
בכל עת אל הקדש. והעמידו שהיא מלכות
שנקראת עת. ויסוד נקרא כל. והנותן צדקה
עושה כל עת היינו יחוד יסוד ומלכות.
לד) ולא תימא בכנסת וכי: ואל תאמר
(דפו"י דף ש"א ע"ב)

שהפירוש הוא, בכנסת ישראל לבד שהיא
מלכות. מפני שהיא עת רצון הקדוש בצדיק
שהוא יסוד, אלא אפילו בכל עת שלמטה,
דהיינו תלמידי חכמים שבעולם הזה, תרבה
צדקה עליהם, ותתעורר הצדקה בכלם.
בעליונים ובתחתונים. ומשום זה ישים האדם
לבו ורצונו בזה, ויתדבק בהקב"ה.
לה) כיון דמטו קמי וכי: כיון שהגיעו
לפני ר' שמעון, ספרו לו המעשה, של הנס
שנעשה להאי שנתן צדקה שבוהר הנ"ל,
אמר, וכי זה לבד, אלא אפילו כל מי שעושה
צדקה שנאחו בעץ החיים, ינצל בעולם הזה,
ואפילו מן המות שבעולם, שביתר בני אדם.
דהיינו מיתה גשמית, וכש"כ ממות אחר, דהיינו
מיתה רוחנית.
לו) א"ר שמעון בכלהו וכי: אמר ר'
שמעון, הצדקה מעוררת בכלם עץ החיים, הן
חיים גשמיים הן חיים רוחניים, ועץ החיים
הוא

דמונא לכלא. פ לתלמידי חכמים מאי עבידתייהו, ז דהא כל בני עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עלייהו, דהא אינון בצדקה אחידן, וכל בני עלמא בזכותייהו נזונין בהו ממש, ואינון לא יכלין ק לאתזנא בהו ממש, ר בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא אשתדל באילנא דחיי, דכל בני עלמא נזונין מניה, אשתכח דת"ח מתערי מזונא לעלמא ושלמא.

לז) אי לכל בני עלמא ש מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי. אלא, ת ת"ח הוא אילנא דחיי ממש ואילנא דחיי לא מתזן אלא מן העוה"ב, והעוה"ב לא אשתכח בהאי עלמא, אלא לבתר דעאל להווא א עלמא, כדין אתזן ביה, ב ואתנטעו שרשוי עליה.

לח) השתא, אכלי מאיבא דאילנא דחיי, ומאן איהו. ההוא אתר דאשתכח לגבי מסכינא, ג ואיהו אקרי א) פרי העץ אשר בתוך הגן. וע"ד אכלי מההוא פרי בהאי עלמא.

לט) וע"ד תנינן, הם נזונין בזרוע. ה מאי בזרוע. דא גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא. דמונא דעוה"ב לאו ו איהו בהאי עלמא, אלא צמצומא זעירא, דחילא דיליה ז דאשתכח במתיקו דאורייתא. ודא ח טעמי על ההוא איבא דאילנא תתאה, ט ודא חדו דתלמידי חכמים, ומזונא עלאה דלהון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 ג) (בראשית ג').
 פ נ"א תלמידי חכמים (ז"ח). צ נ"א ל"ג מן דהא עד עלייהו (ז"ח). ק נ"א לאתזן (ז"ח). ר נ"א בגין ראשתדלי באורייתא ומאן דאשתדל באורייתא אשתדל באילנא דחיי (ז"ח). ש נ"א דמתערי מזונא אמאי ול"ג לון (קראקא). ת נ"א תלמיד חכם (ז"ח) נ"א תא חזי (ווינציא). א נ"א ל"ג עלמא (קראקא). ב נ"א ואתנטען (ז"ח). ג נ"א ואיהי (קראקא פרעמישלא). ה נ"א מאי זרוע גבורה ול"ג דא (ז"ח). ו נ"א איהי (ז"ח). ז הכי גריס ב"ח ובכל הדפוסים גריס דאשתכח. ח נ"א טעמו (פרעמישלא). ט נ"א ודא הוא חזוהתא [סעודתא (קראקא)] ומזונא דילהון (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר עושה צדקה בכל עת

הוא המקום הנותן צדקה לכל העולם. שואל, ומה היתרון הוא כשנותן צדקה לתלמידי חכמים. ומשיב, שהרי כל העולם לא יכולים לעורר עליהם את הצדקה היינו המלכות, כמו התלמידי חכמים. כי הם הת"ח נאחזים בצדקה. שלומדים תורה לשמה, וכל בני העולם נזונים, בהם ממש. דהיינו בזכותם. והם עצמם אינם יכולים להיות נזונים בהם ממש. דהיינו ממלאכתם כי הם עוסקים בתורה. משום שכל מי שעוסק בתורה עוסק בעץ החיים, שכל בני העולם נזונים ממנו. ונמצא שתלמידי חכמים מעוררים המזון בעולם והשלום. לז) אי לכל בני וכר': שואל, אם המזונות מתעוררים לכל בני העולם על ידי התלמידי חכמים, למה להם עצמם אין המזון מתעורר בזכותם. ומשיב, אלא ת"ח הוא עץ החיים ממש שהוא ז"א ועץ החיים שהוא ז"א, (דסו"י דף ש"א ע"ב)

אינו גיוון אלא מן העולם הבא. שהוא בינה והעולם הבא אינו נמצא בעולם הזה. אלא אחר שיוצא מעוה"ז, ונכנס לעולם ההוא אז נזון בו מעוה"ב, ושרשיו נטועים עליו. לח) השתא אכלי מאיבא וכר': עתה בעוה"ז הם אוכלים מפירותיו של עץ החיים, ומי הוא. היינו אותו המקום הנמצא אצל העני, שה"ס מלכות, הנקראת דלה ועניה שאין לה מעצמה כלום, אלא מה שנותן לה בעלה ז"א, והיא מלכות, נקראת פרי העץ אשר בתוך הגן. ועל זה הם אוכלים מאותו פרי שהיא מלכות, בעולם הזה. לט) וע"ד תנינן הם וכר': וע"כ למדנו הם הצדיקים נזונים בזרוע (ברכות יז:) מהי זרוע. היא גבורה. והם עתידים לעולם הבא. כי מזונות עולם הבא אינם בעולם הזה אלא צמצום קטן. שהכח שלו נמצא במתיקות התורה

תוספות לחלק שלישי

(מ) כיון · דיעברון מהאי עלמא, כמה נחלין עלאין דעוה"ב סחרין לדוכתייהו, וישתרשון ביה ויסתלקון לעילא כ לעילא, כדין ד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. ל מאן יעשה. דא יובלא, ההוא דאקרי העוה"ב. למחכה לו ודאי, דלא בעיין מזונא בעלמא דא, עד מ דאתקן למזונא דלהון, נ ומאי מזונא דלהון, ס העוה"ב. ועל דא ע זכאן בכלא, דעלייהו כתיב עין לא ראתה אלהים פ וגו'.

מאמר שבעה יומין עלאין לקבל שבעה זכאי קשוט

(מא) ז גרסינו, שבעה יומין עלאין, ברא קב"ה בעלמא, ועלייהו שתיל ובני עלמין. הה"ד, ה) כי ששת ימים עשה יי, ולא כתיב בששת. ולקבל אינון שבעה יומין עלאין, ברא קב"ה בארעא, שבעה זכאי קשוט, לקיימא לון, ולאנהרא לון, כל חד וחד לקבל יומיה, ש ושתיל להו כל חד וחד בדרא ת דאתחזי, ואינון אבהן דעלמא, אברהם יצחק יעקב יוסף משה אהרן * דוד.

(מב) ואינון א ו) אקרן הררי קדם, דאינון תליין מאינון שבעה יומין

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

ד) (ישעיה ס"ד) הקסה"ז אות טג. ה) (שמות ל"א). ז) (דברים ל"ג) ז"ח כ"ו ט"ג.
 י ג"א דעברין (ז"ח). כ ג"א ל"ג לעילא (ז"ח). ל הכי גריס בו"ח ובכל הדפוסים גריס מאי. ג"א מה (קראקא). מ הכי גריס בו"ח דפוסים ראשונים ובכל הדפוסים הגירסא עד דאתאן ובסוגריים (ס"א דאתקן) ג"א עד דאתקינן (ז"ח). נ ג"א והאי (ז"ח). ס ג"א בעולם הבא (ז"ח). נ ג"א זכאין אינון ככולא (ז"ח). פ ג"א זולתך יעשה למחכה לו ול"ג וגו' (ז"ח). צ בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ח' דף קנ"א ע"א. ג"א ת"ח ול"ג גרסינן (ז"ח). ש ג"א שתיל (פרעמישלא). ת ג"א מוסיף דאתחזי ליה ואינון אבהן דעלמא אברהם יצחק יעקב ויוסף ומשה ואהרן ודוד (ז"ח). א ג"א מוסיף איקרן הרים (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

שבעה ימים עליונים, שהם חג"ת נהי"ם, ברא הקב"ה בעולם. ועליהם שתל ובנה עולמות. ז"ש כי ששת ימים עשה ה'. ולא כתוב בששת ימים עשה ה', להורות על הימים העליונים. וכנגד אלו שבעה ימים העליונים, חג"ת נהי"ם, ברא הקב"ה בארץ שבעה צדיקי אמת, לקיים אותם, ולהאיר להם, כל אחד ואחד כנגד יומו העליון. כי כל אחד מן השבעת הצדיקים מקבל מיום שכנגדו בשבעת הימים העליונים. ושתל אותם, כל אחד ואחד ברוד הראוי לו. והם אבות העולם: אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן, ודוד.

(מב) ואינון אקרן הררי וכו': והם נקראים הררי קדם, שהם תלום מאלו שבעת הימים העליונים, שהם חג"ת נהי"ם, ומלכות השביעית, העומדת לפנייהם. ז"ש ובית דוד כאלקים. ואע"פ שמלכות שהיא דוד הוא ספירה שביעית

התורה, וזה הם טועמים מאותו פרי של האילן התחתון שהיא המלכות, וזהו השמחה והמזון העליון שלהם.

(מ) כיון דיעברון מהאי וכו': כיון שיוצאים מהעולם הזה, כמה נחלים עליונים של העולם הבא, מסבבים את מקומותיהם והם משתרשים בו בעוה"ב, ועולים למעלה למעלה מעוה"ב, אז נאמד עליהם, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. מי יעשה. זה הוא יובל, שהוא בינה, אותו הנקרא עולם הבא. למחכה לו ודאי שהם הצדיקים שאינם רוצים מזון בעולם הזה, מטרם שהתקינו המזון שלהם. ומה המזון שלהם, העולם הבא, וע"כ הם זוכים בכל וכל, ועליהם כתוב עין לא ראתה אלקים וגו'.

מאמר ז' יומין עלאין לקבל שבעה זכאי קשוט (מא) גרסינן שבעה יומין וכו': למדנו, (דפו"י דף ש"א ע"ב *) דף ש"ב ע"א

ב עלאין, ושביעאה ג דקימא קמייהו. הה"ד, ז) ובית דוד כאלהים. ד ואע"ג דאיהו ה שביעאה, רביעאה איהו ביומין, ויוסף איהו שביעאה, ו וכד אתכליל ביה ביוסף, ויהיב ליה ז תפנוקא מבי מלכא, אקרי ח אף הוא שביעאה.

(מג) ט וכולהו אחידו בשכינתא, ברזא דשבעה י בנין. ושכינתא, אתקריאת בת שבע, בת מאמא עלאה, דאיהי כללא דשבע דרגין כ דעמיה, ואיהי דרגא דצדק, עשיראה ל דאינון ספירן, דאיקרי בהון קב"ה.

(מד) ואקרי שביעאה, מ בקרא דכתיב, (ח) לך ה' הגדוליה והגבוריה והתפארת והנצח וההרד נ כי כל בשמים. ומ"ט והא רביעאה ס הוא, ע אלא בגין נטיעה בתראה דאתכלילת בשביעאה, בגין כך נטלא שמיה, וכלא חד.

(מה) וכל חד וחד מאבהן, ידע ליה לקב"ה, מגו דרגא דיליה, ואחיד ביה בההוא דרגא. אברהם ידע ליה לקב"ה, צ מגו אספקלריא דיליה, דאיהי מדת הגדולה, מדת החסד, ימינא דמלכא, וע"ד אחיד בה, ולא שביק לה

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (זכריה י"ב) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ב' ציון ז'. ב נ"א מוסיף עלאין דאמרן ו' יומי בראשית (ז"ח).
(ח) (דה"א כ"ט) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ג' ציון ח'. ג נ"א דאזיל (חניצא). ד נ"א מוסיף כמלאך ה' לסניהם (ז"ח). ה הכי גרים ב"ח וכלל הדפוסים גרים ואע"ג דאיהו שביעאה וכד אתכלל ביה ביוסף ולי"ג מן רביעאה עד שביעאה. ו נ"א אבל כד אתכלילת ביה (ז"ח).
ז נ"א תוספת תפנוקא (ז"ח). ח נ"א אוף איהי ולי"ג הוא (ז"ח). נ"א איהו (חניצא). ט נ"א וכלהו אחידו בה (ז"ח). י נ"א בגין דשכינתא איקרי בת שבע ולי"ג בנין (ז"ח). כ נ"א דעמיה (ז"ח). ל נ"א דאינון ספירין דאיקרי בהו קב"ה (ז"ח). מ נ"א בקרא דלך ולי"ג דכתיב (ז"ח). נ נ"א כי כל וכו' עד הממלכה (ז"ח). ס נ"א מוסיף היא ליומי ול"ג הוא (ז"ח). ע נ"א מוסיף אלא בגין דאיהי (ז"ח). צ נ"א מגו אספקלריא דיליה אברהם ידע ליה מגו חסד דאיהו מדת הגדולה ולי"ג מן מגו עד ידע ליה לקב"ה (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

בשמים וגו', שהוא יסוד הנקרא כל. עד הממלכה שהיא מלכות. הרי שהיא השביעית בכתוב. שואל ומה הטעם שהכתוב חושב אותה לשביעית והרי רביעי היא. כנ"ל רביעאה איהו ליומין. ומשיב, אלא משום שהיא נטיעה אחרונה. שמסדר אצילות הספירות נאצלה המלכות באחרונה, אחר היסוד. ומה שנעשתה לרביעית אינו אלא מחמת עליה. ונכללת בשביעי, כי היא נכללת ביסוד במוחין דפנים, משום זה לקחה שמו, ונקראת שביעי, והכל אחר.

(מה) וכל חד וחד וכו': וכל אחד ואחד מן האבות. ידע את הקב"ה מתוך מדרגתו. ונאחו בה באותה המדרגה, אברהם ידע את הקב"ה, מתוך מראה מיוחדת שלו. שהיא מדת הגדולה הנקראת מדת החסד. שהיא ימין המלך. וע"כ אחז בה בספירות החסד. ולא עזב אותה לעולם, ועשה חסד עם כל בני העולם. והעמידו

שביעית, תחת היסוד, במוחין דפנים, רביעי הוא בימים, שבמצב דאחוריים, ובכלים דאחוריים השולטים גם במצב דפנים, ויוסף שהוא יסוד הוא שביעי, וכשהיא המלכות נכללת בו ביוסף היינו במוחין דפנים, והוא גותן למלכות מעדנים מבית המלך, נקראת אף היא שביעי.

(מג) וכלהו אחידו בשכינתא וכו': וכל ז' התחתונות, נאחזות בשכינה עליונה היינו בינה. בסוד של שבעת הבנים הנכללים בה. והשכינה שהיא מלכות, נקראת בת שבע, בת לאמא העליונה, בינה, שהיא כוללת שבע מדרגות תחתונות שעמה. והמלכות היא המדרגה הנקראת צדק. שהיא הספירה העשירית מאותן הספירות שהקב"ה נקרא בהן. דהיינו אס נתחיל מנין הספירות מן הכתר.

(מד) ואקרי שביעאה בקרא וכו': ומלכות נקראת שביעית בפסוק שכתוב לך ה' הגדולה, והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד, כי כל (דפו"י דף ש"ב ע"א)

לעלמין, ועביד טיבו עם כל בני ר עלמא, ואוקמוה, דהא עובדוי סליקו ליה ו להאי דרגא.

(מו) יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה, דאקרי פחד יצחק, ודחיל ליה לעלמין. יעקב ידע ליה, מגו דרגא דתפארת, דאיהו כליל מחסד ש ופחד, ואקרי אמת, ואחיד בה, הה"ד ט) תתן אמת ליעקב.

(מז) יוסף, ידע ליה לקב"ה, מגו ההיא אספקלריא דאקרי כל, ת ואקרי יסוד, ואקרי צדיק, וע"ד איקרי יוסף א כלכל, דכתיב י) ויכלכל יוסף. ב וכתוב כ) וצדיק יסוד עולם.

(מח) משה ואהרן, אינון תרין כרובים, דאשתמע קלא מבינייהו, וע"ד אתיהיבת אורייתא על ידייהו, הה"ד ז) ונועדתי לך שם ודברתי אתך ג ואינון תרין כרובין ד לעילא, ה ואינון נצ"ח והר"ד, ואינון תרין ו סמכי דגופא.

(מט) כגוונא. דא אית לה למטרוניתא לתתא, תרין כרובין ז תחותה, אינון עלאין ודאי, ט דכתיב על ארון העדות דאקרי י צדק, ארונא כ דסהדותא, ל מאן עדות. דא יוסף, הה"ד מ) עדות ביהוסף שמו. ואקרי תורה שבכתב, נ וארונא תורה שבע"פ.

חלופי גרסאות

ר ג"א נשא ול"ג עלמא (ז"ח). ו הכי גריס בז"ח. ובכל הדפוסים גריס בסוגריים (להאי דרגא) ג"א בהאי דרגא (ז"ח ובקראקא) ל"ג בהאי דרגא. ש ג"א ומפחד (ז"ח). ת ג"א ל"ג ואקרי יסוד ואקרי צדיק (ז"ח). א ג"א כל ואקרי יסוד ואקרי צדיק יסוד עולם יסוד ול"ג וכתביב (ז"ח) ול"ג וצדיק. ג ג"א מוסיף ו ג"א אינון (ז"ח). ו ג"א סמכין (ז"ח). ז ג"א תחות ה' (קראקא) ג"א מוסיף תחורה דינקין מינה (ז"ח). ט ג"א ל"ג דכתיב (ז"ח). י הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס צדיק ול"ג צדק. כ ג"א עדות ול"ג דסהדותא (ז"ח). ל ג"א ומאן (ז"ח). מ ג"א והאי ארונא ול"ג וארונא (ז"ח).

מסורת הזהר

ט) (מיכה ז') ז"ח כרך י"ט תולדות דף ד' ציון ט'. י) (בראשית מ"ז) ז"ח כ"ו ט"ד. כ) (משלי י'). ז) (שמות כ"ה) ז"ח כ"ו ט"ד. מ) (תהלים פ"א) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ד' ציון כ'.

ול"ג מן כלכל עד סוף האות (קראקא). ב ג"א ואקרי וגומר (ז"ח). ד ג"א דלעילא (ז"ח). ה ג"א אינון (ז"ח). ו ג"א סמכין (ז"ח). ז ג"א תחות ה' (קראקא) ג"א מוסיף תחורה דינקין מינה (ז"ח). ט ג"א ל"ג דכתיב (ז"ח). י הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס צדיק ול"ג צדק. כ ג"א עדות ול"ג דסהדותא (ז"ח). ל ג"א ומאן (ז"ח). מ ג"א והאי ארונא ול"ג וארונא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

(מח) משה ואהרן אינון וכו': משה ואהרן הם שני הכרובים, שהקול נשמע מביניהם, היינו ב' הכרובים שעל הכפרת. וע"כ נתנה התורה על ידיהם. ז"ש, ונועדתי לך שם ודברתי אתך. ואלו ב' הכרובים שלמעלה והם נצח והוד, והם ב' הסומכים של הגוף. (מט) כגוונא דא אית וכו': כעין זה יש לה למלכה, למטה ב' כרובים תחתיה. שהם מטטרון וסנדלפון, ואלו ב' הכרובים נצח והוד, הם עליונים ודאי, שכתוב על ארון העדות, היינו על מלכות שנקראת צדק, ארון העדות. ומי היא העדות. זה יוסף שהוא יסוד ז"ש, עדות ביהוסף שמו. ויוסף נקרא תורה שבכתב, והאדון שהוא מלכות, נקרא תורה שבעל פה.

והעמידו, כי מעשיו הטובים שעשה העלו אותו למדרגה הזו, כלומר ע"י מעשיו הטובים וכה להיות מרכבה למדת החסד. (מו) יצחק ידע ליה וכו': יצחק ידע את הקב"ה, במדרגת הגבורה, הנקראת פחד יצחק, והיה ירא אותה לעולם. יעקב ידע את הקב"ה מתוך מדת התפארת, שהיא כלולה מחסד ופחד, כי תפארת ה"ס קו האמצעי הכלול מימין ושמאל שהם חסד ופחד. ונקרא אמת, ואחו בה, ז"ש תתן אמת ליעקב. (מז) יוסף ידע ליה וכו': יוסף ידע את הקב"ה, מתוך המראה ההיא הנקראת כל. ונקרא יסוד, ונקרא צדיק, וע"כ נקרא יוסף כלכל, שכתוב ויכלכל יוסף. וכתוב וצדיק יסוד עולם.

(דפו"י דף ש"ב ע"א)

(ג) ת"ח, נ כל אינון אבהן עלאיין, דאחידן לעילא, רמיזין כלהו בתורה שבכתב. ו ודוד אחיד בבתרייתא, דאיהי תורה שבע"פ, רמיזא בדברי קבלה, פ דמקבלת נהירו מתורה שבכתב.

(נא) ואינון תריין ז כרובין, קיימין על ההוא סהדותא ק וארונא, הה"ד (ו) והנצח וההוד, כי כל בשמים ובארץ, ודא איהו סיומא ר דשמים ו מוזוג להאי ארץ.

(גב) והכי הוא, דכל מה שברא ת קב"ה, ברא לקבליה לתתא, ויוסף אקרי עדות, הה"ד (ס) עדות ביהוסף שמו, וע"ד שמא דיוסף שלים בכלא, לעילא ותתא.

(נג) ועל דא תנינן, ארון דיוסף, וארון דשכינתא, בהדי הדדי הוו אזלין במדברא, והוו כולי עלמא א אמרי, מה טיבן של שני ארונות ב הללו, ג ומתיבין לון, קיים זה מה שכתוב בזה. קיים ודאי, הה"ד וצדיק יסוד עולם, איהו קיומא דעלמא.

(נד) אתא דוד דאיהו שביעאה דאבהן, אחיד בה בהאי בת שבע, דאיהי ממלכה, ולא שביק לה לעלמין, הה"ד (ט) ודוד עבדי נשיא להם לעולם. וכתב,

חלופי גרסאות

מסורת הזרה

(ג) (דה"א כ"ט.) (ס) (תהלים פ"א.) (ו) (יחזקאל ל"ז) ז"ח נ הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס כל אינון בנין ולי"ג אבהן. ע ג"א מוסיף תורת ה' ודוד דאיהו אחיד בבתייתא (ז"ח). פ ג"א מוסיף ובג"כ אקרי קבלה דמקבלת נהירו מתורה שבכתב דאיקרי צדיק ואיקרי יוסף ואיקרי כל (ז"ח). צ ג"א מוסיף כרובין עילאין (ז"ח). ק ג"א וארונה (קראקא) ג"א דארונא (ז"ח). ד ג"א דשמיא (ז"ח). ש הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים הגירסא ומוזג להאי ארץ מברך מן עלמא. ת ג"א מוסיף קב"ה לעילא (ז"ח). א ג"א לי"ג אמרי (קראקא). ב ג"א אלו ולי"ג הללו (ז"ח). ג ג"א ותייבון (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

מה שברא הקב"ה למעלה, ברא כנגדו למטה. ויוסף נקרא עדות, ז"ש עדות ביהוסף שמו. וע"כ השם של יוסף שלם בכל, שלם למעלה בז"א, ושלם למטה במלכות. (נג) ועל דא תנינן וכו': וע"כ למדנו, ארונו של יוסף וארון של השכינה, דהיינו ארון העדות, היו הולכים ביחד במדבר. והיו כל העולם אומרים, מה טיבם של ב' ארונות אלו, שהולכים יחד. ומשיבים להם קיים זה מה שכתוב בזה. כי יוסף שהוא יסוד קיים ודאי דהיינו שהוא מאיר ומקיים את השכינה שהיא מלכות. ז"ש וצדיק יסוד עולם. כי יסוד הוא קיים העולם, שהוא מלכות. (נד) אתא דוד דאיהו וכו': בא דוד שהוא השביעי של האבות, נאחו בה בכת שבע זו שהיא ממלכה, ונעשה מרכבה אל המלכות, ואינו עוזב אותה לעולם. ז"ש ודוד עבדי נשיא להם

(ג) ת"ה כל אינון וכו': בוא וראה, כל אלו האבות העליונים, שאחוזים למעלה, שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף רמזים כלם בתורה שבכתב, שהם ששה קצוות דז"א הנקרא תורה שבכתב. ודוד שהוא אחוז בספירה האחרונה היינו מלכות, שהיא תורה שבעל פה רמזו בדברי קבלה היינו בכתובים. כי מלכות מקבלת אור מתורה שבכתב שהוא ז"א.

(נא) ואינון תריין כרובין וכו': ואלו ב' הכרובים, שהם נצח הוד, עומדים על אותו הארון היינו מלכות ועל העדות שהוא יסוד ז"ש והנצח וההוד, ואח"כ כי כל בשמים ובארץ, שהוא יסוד, והוא היסוד, הוא הסיום של השמים, שהם ז"א, הנקרא שמים, ומתחבר עם הארץ שהיא מלכות. (גב) והכי הוא דכל וכו': וכך הוא שכל (דפו"י דף ש"ב ע"א)

9) וכסאו כשמש נגדי. וכל דא אולף לן אורייתא, דכולהו אחידן בה בשכינתא, ברזא דשבע.

נה) ת"ח, אברהם בוצינא קדמאה קדישא דעלמא, כד בעא ה לאתקרבא בשכינתא, לא יכיל, עד דסליק ואשתמודע באינן תלת דרגין עלאין. דעליה דהוא חולקא דיליה.

נו) כיון דסליק ואשתמודע ליה לקב"ה, מגו אינן תלת דרגין, דעם אינן שבעה, ו' וג' דרגין הם: כ"ע, חכמ"ה, בינ"ה. ואינן שלימו דעשר ספירן, דאיקרי בהו קב"ה, ו' וכיון דסליק באינן תלתא, כדן, אחיד לחולקיה, ההוא דרגא דתחותייהו דאינן תלתא, דאיקרי חסד.

נז) דכלהו אדביק לון, מגו ט' ההוא אספקלרי"א, דשלטא בליליא, דבהו י' ודאי לא הוי בר נש דידע כלום. וע"ד תנינן, בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, בן שלש דייקא.

נח) ות"ח, רזא דהני שלש שנים, ולא נ' חסר, בגין דשכינתא ט' אתקריאת בת שבע, ולא יכיל לאתקרבא בהדה, ע' עד דסליק לאשתמודעא מגווה,

מסודת הוהר

חלוסי גרסאות

9) (תהלים פ"ט) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ה' ציון ס'. ה ג"א לסלקא לדרגיה ול"ג לאתקרבא בשכינתא (ז"ח). ו ג"א דאיקרן ול"ג וג' דרגין הם (ז"ח). ז ג"א מוסיף וכיון דסליק אח"כ באינן תלתא דאינן עתיקא וא"א דנגיד מנהון נהירו לתתא כדן (ז"ח). ח ג"א וכלהו (ז"ח). ט ג"א ל"ג ההוא (ז"ח) ג"א ההיא (סרעמישלא). י ג"א ממש ול"ג ודאי (ז"ח). נ ג"א פחות (ז"ח) ג"א יתיר (קראקא). ס ג"א איקרי (ז"ח). ע ג"א עד דסליק באינן תלת דרגין עלאין דעם אינן ז' לאשתמודעא מגוהן ולאנתהרא ככל מאי דאיהו לתתא וג' וז' הא עשר דרגין עלאין (ז"ח) ג"א לאשתמודעא מגוהן ולאנתהרא לכל מאי דאיהו לתתא באינן תלת דרגין עלאין דעם אינן ז' וג' וז' הא עשר דרגין עלאין (חינצא) ג"א לאשתמודע מגו ולאנתהרא ולאנתהרא לכלא מאי דאיהו לתתא דאינן תלת דרגין עלאין עם אינן ז' וג' וז' הא עשר דרגין עלאין (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

אותה המדרגה שמתחתיהן, של אותן השלש, שנקראת חסד.

נז) דכלהו אדביק לון וכו': שכלן, כל שלש המדרגות כח"ב, השיג אותן מתוך אותה המראה השולטת בלילה, שהיא מלכות. כי בהם עצמם במקומם, ודאי עוד לא היה אדם שידע משהו. ועל זה למדנו, בן שלש שנים דהיינו בג' ספירות כח"ב שנקראות שנים, הכיר אברהם את בוראו. בן שלש שנים הוא בדיוק, שהן כח"ב.

נח) ות"ח רזא דהני וכו': ובוא וראה, הסוד של אלו שלש שנים, ולא פחות, הוא, משום שהשכינה הנקראת בת שבע, שכוללת ז"ט חג"ת נהי"מ, ואינו יכול להתקרב אליה, עד שעולה להשיג מתוכה אלו שלש המדרגות העליונות: כתר, חכמה, בינה ולקבל אורה ולהאיר בכל מה שהוא למטה, דהיינו בו"ט חג"ת

להם לעולם. וכתוב וכסאו כשמש נגדי. וכל זה מלמדת אותנו התורה, שכלם כל חג"ת נה"י אחוזים בשכינה בסוד שבע.

נה) ת"ח אברהם בוצינא וכו': בוא וראה, אברהם הוא הנר הראשון הקדוש של העולם, דהיינו ספירה ראשונה דז"א שנקרא עולם שהוא חסד. כשרצה להתקרב אל השכינה, לא יכול, עד שעלה והשיג באלו ג' מדרגות העליונות, שממעל לאותו החלק שלה. דהיינו כח"ב שהם למעלה מחסד, שהוא מדרגת אברהם.

נו) כיון דסליק ואשתמודע וכו': כיון שעלה והשיג את הקב"ה מתוך אלו שלש מדרגות, שהן עם אלו השבע, ושלש המדרגות הן נקראות: כתר עליון, חכמה, ובינה. והן השלמות של עשר הספירות, שהקב"ה נקרא בהן. וכיון שעלה באלו השלש, אז אחז לחלקו (דטו"י דף ש"ב ע"א)

ולאתנהרא, ולאנהרא לכלא, מאי דאיהו לתתא, באינון דרגין עלאין, עם אינון ז' ושלשה, הרי י' דרגין עלאין, רזא דשמא דקב"ה.
 (נט) וכיון דהוה מתנהיר באינון תלתא, בעא לסלקא באינון שבע, ברזא דכתיב, (ז) ויצב אברהם את שבע ז' כבשות. ורזא דא רמז לאבימלך, ר' דלא יתפרעון מנהון, עד ש' דישתלמו אינון שבעה זכאי קשוט בישראל, לקבל אינון שבע דרגין דלעילא.
 (ס) כיון א' דאשתלימו, יהא עלמא תתאה, כגוונא דעלמא עלאה, בקיומא שלים, וייתי דוד דאיהו שביעאה, ויתער לההיא בת שבע דלעילא, דאיהי נקמא ב' נוקמיהון דישראל, ויתפרע מנהון.
 (סא) הה"ד, (ק) ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מאי ויהי אחרי כן. בתר דאשתלימו ישראל, והוה כגוונא דלעילא, כדין ויך דוד את פלשתים ג' וגו', דהא עד השתא לא יכילו ישראל * למתבר תוקפיהון, ד' דהא אתערו חבריא בההוא מתג האמה, דאוקמוה.
 (סב) ות"ח, האי דרמז ליה אברהם בכבשות הצאן, ולא בעזים ולא ה' במידי אחרינא. בגין דאינון מסטרא דחסד, מאינון ממנן דינקין מסטרא דחסד, ינקין לתתא אינון כבשים תחות ו' שלטוניהון. ואברהם אחיד לחולקיה מדת החסד, וכלא ברזא דחכמתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז' ג"א מסויף כבשות הצאן (ז"ח). ר' ג"א דלא ישלטון עליהון בנוי ול"ג דלא יתפרעין מנהון (ז"ח). ש' ג"א דישתלמו (קראקא וז"ח). א' ג"א דישתלימו יתיב עלמא תתאה ול"ג יהא (ז"ח). ב' ג"א נקמתהון (ז"ח). ג' ג"א ויכניעם ול"ג וגו' (ז"ח). ד' ג"א והא (ז"ח). ה' ג"א במילי אחריני (ז"ח). ו' ג"א שלטניהון (פרעמישלא) ג"א שולטניהון (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

חג"ת נהי"מ, באלו המדרגות העליונות. ועם אותן השבע והשלש, הרי עשר מדרגות עליונות. שה"ס השם של הקב"ה.
 (נט) וכיון דהוה מתנהיר וכו': וכיון שהאיר מאותן שלש הספירות כח"ב, צריך להשתלם מאלו השבע חג"ת נהי"מ, בסוד שכתוב, ויצב אברהם את שבע כבשות. הצאן, הרומזות לז"ת. סוד זה רמז לאבימלך מלך פלשתים, שלא יהיו נפרעים מהם מהפלשתים, בניו של אברהם, מטרים שישתלמו אלו שבעה צדיקי אמת בישראל, שהם: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, ודוד. שהם כנגד אלו שבע המדרגות שלמעלה, חג"ת נהי"מ.
 (ס) כיון דאשתלימו יהא וכו': כיון שישתלמו ז' צדיקי אמת, יהיה עולם התחתון מלכות, כעין עולם העליון ז"א, בקיום שלם. (דפו"י דף ש"ב ע"א *) דף ש"ב ע"ב)

ויבוא דוד שהוא שביעי ויעורר לאותה בת שבע שלמעלה דהיינו מלכות, שתנקום נקמתם של ישראל, ותהיה נפרעת מהם מהפלשתים.
 (סא) הה"ד ויהי אחרי וגו': ז"ש ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. מהו ויהי אחרי כן. היינו אחר שנשתלמו ישראל בז' צדיקי אמת, והיו כעין חג"ת נהי"מ שלמעלה, אז ויך דוד את פלשתים וגו' ויכניעם. כי עד עתה לא יכלו ישראל לשבור כחם. וכבר התעוררו התכרים באותו מתג האמה מה פירושו, והעמידהו.
 (סב) ות"ח, האי דרמז וכו': ובוא וראה, זה שאברהם רמז לו, בכבשות הצאן, ולא בעזים, ולא בדברים אחרים. היינו משום שצאן הם מצד החסד, כי מאלו הממונים היונקים מצד

(סג) וע"ד תנינן, מאן דשרי גו ענא, לא מסתכן לעלמין. ואי איהו שארי גו עזיא, ורעי לון, כמה גרדיני נימוסין יתבין לקבליה, לאסטאה, בגין דאינון מסטרא דדינא קשיא. אבל כד אתא יצחק למגזר עמיה קיים, גזר עמיה כ בשבעה דאתגליא מגו ל ההוא בירא, דכתיב ויקרא אותה שבעה.

(סד) ת"ח, אברהם קרא לההיא בירא דמיין ח נבעין, באר שבע. יצחק, קרא נ ליה שבעה. מה בין האי להאי. אלא בגין דיצחק אחיד לחולקיה דרגא דפחד, דאיהו דינא, וע"ד אוסיף בה ה', והי בכל אתר ס היא מדת הדין. ע הה"ד, ויקרא אותה שבעה. זלא עבד בחורפן כמה דעבד אבוה, וכלא ברזא דחכמתא. ואוסיף בה ה', לאחזאה דאיהי חולקיה.

(סה) ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, ברא ליה בדינא. כיון דחזא פ דלא אתקיים, שיתף ביה חסד. הה"ד, ש) ביום עשות ה' אלהים, ואוקמוה באברהם אתקיים עלמא. בגיני כך, האי בירא ביתא דעלמא, על שמיה אתקרי הה"ד ת) על כן קרא למקום ההוא באר שבע. אע"ג דהאי בירא אתדבק ביצחק, דכתיב א) ויקרא אותה שבעה ק שמיה באר שבע, סטרא דאברהם, ולא באר שבעה. הה"ד, ב) וימינו תחבקני.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

- ד) (בראשית כ"ו) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ו' ציון צ'.
- ה) (שם ב') ז"ח כרך י"ט תולדות דף ח' ציון כ'.
- ת) (שם כ"א) ז"ח כ"ו ט"א. א) (שם כ"ו). ב) (שה"ש ב').
- י"א מוסיף (יחזקאל ט"ז) הא דרכך בראש נתתי (ז"ח). פ ג"א מוסיף ולא מתקיים שחף ביה חסד הה"ד בהבראם ביום עשות ה' אלקים (ז"ח). ק ג"א שמה (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעה הימים נגד ז' צדיקים

עשה כריתת הברית בכבשים, שרומזים על מדת החסד כמו שעשה אביו. והכל הוא בסוד החכמה, שהוסיף בה ה' להראות שמדת הדין היא חלקו.

(סה) ת"ח כד ברא קב"ה וכנ': בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, ברא אותו בדין, כיון שראה שאינו מתקיים, חיבר עמו חסד. ז"ש בהבראם ביום עשות ה' אלקים, כי הו"ה הוא חסד ואלקים הוא דין וחברם יחד. והעמידו שבאברהם שהוא חסד, נתקיים העולם, כי בהבראם הוא אותיות באברהם. משום זה, באר ההיא דהיינו מלכות, שהיא בית העולם, נקראת על שמו, שהוא חסד ז"ש על כן קרא למקום ההוא באר שבע. ושבע היא בבחינת חסד. ואע"פ שבאר ההיא נתדבקה ביצחק, שכתוב ויקרא אותה שבעה, אבל שמה נקבע באר שבע, שהיא מצד אברהם, ולא באר שבעה שהיא מצד יצחק. ז"ש וימינו תחבקני. שהוא חסד.

מצד החסד, יונקים למטה אלו הכבשים תחת ממשלתם, ואברהם אהו לחלקו את מדת החסד, וע"כ בחר בצאן. והכל הוא בסוד החכמה.

(סג) וע"ד תנינן מאן וכנ': וע"כ למדנו, מי ששוכן תוך צאן, אינו מסתכן לעולם. ואם הוא שוכן תוך עזים, ורועה אותם, כמה חיקרי דינים, יושבים כנגדו להסטות אותו, משום שהם מצד הדין הקשה. אבל כשבא יצחק לכרות עמו ברית, כרת עמו בשבע ספירות המתגלות מתוך באר ההיא שהוא מלכות, שכתוב ויקרא אותה שבעה, כמ"ש להלן.

(סד) ת"ח אברהם קרא וכנ': בוא וראה, אברהם קרא את באר מים החיים ההיא שהיא מלכות, באר שבע. יצחק קרא אותה שבעה, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא משום שיצחק אחו לחלקו מדרגת הפחד, שהיא דין, וע"כ הוסיף בה ה', כי ה' בכל מקום היא מדת הדין. ז"ש ויקרא אותה שבעה. שלא (דפו"י דף ש"ב ע"ב)

(טו) ות"ח, ארבעה מאינן שבעה זכאי קשוט, כד בעו לאתקרבא בשכינתא, ש בהא דשבע, כולהו ת ערעו בהאי באר דלא פסקו מימיו לעלמין. אברהם כרי א ליה להאי בירא, בגין דאיהו אולף לכל בני עלמא, דיפלחון לקב"ה. וכיון דכרי ב ליה, אפיק מיין נבעין, דלא פסקין לעלמין.

(סז) וכיון דמית אברהם, מה כתיב. ג) וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו ה וגו'. בארת כתיב, וחד הוה, דכתיב באר שבע, ו וקרין בארות, ז משמע דסגיאין הוה, בגין דהאי בירא, מתחזי לון לאבהן בכל דוכתא דהוו אזלין, ח הוה מתחזי ט לון כבירין סגיאין.

(סח) כיון י דמלוה פלשתים עפרא, רזא דאהדרו בני עלמא לע"ז, כ והוה עלמא שמם, דלית דידע ליה לקב"ה. כיון דאתא יצחק, מה כתיב. ד) וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מאי וישב. אלא, דאתיב עלמא לתיקוניה, ואולף לון לבני עלמא, ל דידעין ליה לקב"ה. הה"ד, ה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק מ בנו. האי בירא ממאן הוי. נ ממאן דכל חיינ ס דעלאין ותתאין תליין ביה, וחזי כלא. הה"ד, ו) ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא.

חלופי גרסאות

ש נ"א ברזא ול"ג בהא (ז"ח). ת נ"א איערעו (ז"ח). א נ"א לה (ז"ח). ב נ"א לה (ז"ח). ה נ"א בימי אברהם ול"ג וגו' (ז"ח). ו נ"א וקרר ליה ול"ג וקרין (ז"ח). ז נ"א דמשמע (ז"ח). ח נ"א דהוה (ז"ח). ט הכי גריס בוי"ח ובכל הדפוסים גריס לון סגיאין וכבירין. י נ"א דמילוה (פרעמישלא) נ"א דמילאו (ז"ח) נ"א דמליוה (דפוסים ראשונים). כ נ"א הוה (ז"ח). ל נ"א דידעון לקב"ה ול"ג ליה. מ נ"א מוסיף בנו וישב יצחק עס באר לחי ראי (ז"ח). נ נ"א ממין (פרעמישלא וילנא). ס נ"א עילאין ותתאין וקיומיהון (ז"ח).

מסורת הזהר

ג) (בראשית כ"ו) ז"ח כז ט"א. ד) (שם) זהר פרשת צו דף מ"א ציון ט'. ה) (שם כ"ה) ז"ח כרך י"ט תולדות דף ט' ציון ג'. ו) (דניאל ב') ז"ח כרך י"ט תולדות דף ט' ציון ד'.

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

בכל מקום שהיו הולכים ולכן היתה נראית להם כבארות רבות. (סח) כיון דמלוה פלשתים וכו': כיון שהפלשתים מלאו את הבארות בעפר, שהוא סוד שבני העולם חזרו לעבוד עבודה זרה, והיה העולם שמם, שלא היה מי שידע את הקב"ה, כיון שבא יצחק מה כתוב. וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו. מהו וישב. היינו שהחזיר את העולם לתיקונו, כי לימד לבני העולם שידעו את הקב"ה. ז"ש ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו. וישב יצחק עס לחי ראי, שואל באר ההיא ממי היא. ומשיב, היא ממי שכל החיים העליונים והתחתונים יקיומם תלויים בו, ורואה הכל. שה"ט המלכות בעת שמאירה בהארת חכמה, הנקראת ראייה. וע"כ נקראת באר לחי ראי. ז"ש ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא.

(טו) ות"ח ארבעה מאינן וכו': ובוא וראה, ארבעה מאלו ז' צדיקי אמת, כשרצו להתקרב אל השכינה בזה הסוד של שבע, דהיינו בהתכללות ז"ס חג"ת נהי"מ, נפגשו כלם באותה באר שאין מימיה פוסקים ממנה לעולם, דהיינו מלכות השלמה מצד היסוד הדבוק בה. כי אברהם כרה את הבאר הזו, שהוא יסוד אותה משום שהוא לימד את כל בני העולם, שיעבדו להקב"ה. וכיון שכרה אותה הוציאה מים חיים שאינם נפסקים לעולם.

(סז) וכיון דמית אברהם וכו': וכיון שמת אברהם מה כתוב. וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו וגו', שואל בארת כתוב והלא אחת היתה, שכתוב באר שבע, וקרא אותה בארות, שמשמע שהרבה היו. יחשיב, משום שאותה באר היתה נראית י"ח האבות (דפו"י דף ש"ב ע"ב)

ט) ות"ח, אינון עבדי יצחק, בגין דאינון מסטרא דדינא קשיא, כד חפרו פ ליה, מה כתיב ז ביה, ז) שטנה. והא אוקמוה, עד דאתא איהו, ח) ויחפור באר אחרת ק ויקרא שמה רחובות ודאי. אבל עבדי אביו, בגין דכלהו ר מסטרא דימינא אתיין, ש ולא הוה שטנה בעלמא, ולא נפיק דינא ת מהאי בירא לאשטנא לון, כד לא א כשרין עובדיהון.

ע) ב מהאי בירא, איהו פתחא ג למידע ליה לקב"ה. הה"ד, ט) פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. ד ועד דלא סליק ה מעלמא, בריך ליה ליעקב, ושלחיה ו לפדן, לאזדווגא. וכד אזיל לחרן מה כתיב. י) וירא והנה באר בשדה. כיון דחזא יעקב יקרא דקב"ה, מגו ההוא בירא, דאיקרי באר שבע, כדין ז אמר ו ללבן, אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, ח הקטנה דייקא.

עא) ת"ח, לקבל אינון שבעה זכאין, פקיד קב"ה ט באורייתיה, לקרבא קרבן מוסף, בשבעה זמנין בשתא, בגין לאוספא להו כ תפנוקין ועדונין מבי מלכא, ל אבהו ישבעון בקדמיתא, ובתר כן בנין, ח והם שבעה זמנין, ולא יתיר. עב) בשבתא, לקבל ל) צדיק יסוד עולם, דאיקרי כ"ל, ואיקרי מוסף שבת, לאוספא ליה עדונין ממוחא נ סתימא. ובריש ירחא, לקבל כנסת ישראל, דאתקריאת סיהרא, ס והוא דוד.

מסורת הנהר

ז) (בראשית כ"ו) ז"ח כו ט"ב. ח) (שם). ז"ח כרך י"ט תולדות דף ט' ציון ה'. ט) (תהלים קי"ח) ז"ח כרך י"ט תולדות דף י' ציון ו'. י) (בראשית כ"ט) ז"ח כרך יט תולדות דף י' ציון ז'. כ) (בראשית כ"ט) ז"ח ויצא דף נ"ז ציון ד'. ל) (משלי י').

חלוסי גרסאות

פ נוסח אחר לה (זהר חדש). צ נוסח אחר ל"ג ביה (זהר חדש). ק נוסח אחר מוסיף וגו' (ז"ח). ר ג"א אתיין מסטרא דימינא (ז"ח). ש ג"א לא (ז"ח). ת ג"א בהאי (ז"ח). א ג"א מכשרי (ז"ח) ג"א כשרי (קראקא). ב ג"א ומהאי (ז"ח). ג ג"א למידע (ז"ח). ד ג"א ועוד (קראקא). ה ג"א מוסיף יצחק מעלמא ו תפנוקין (ז"ח). ז ג"א דישבעון אבהו בקדמיתא (ז"ח). ח ג"א באורייתא (ז"ח). כ ג"א עדונין ו ג"א סתימא (ז"ח). נ ג"א סתימא (ז"ח). ס ג"א ל"ג והוא דוד (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבעת הימים נגד ז' צדיקים

כתוב, וירא והנה באר בשדה. כיון שראה יעקב כבודו של הקב"ה, מתוך הבאר הזו, שהיא מלכות הנקראת באר שבע, אז אמר ללבן, אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. הקטנה היא בדיק, שהיא רחל עלמא דאתנגליא. עא) ת"ח לקבל אינון וכו': בוא וראה, כנגד אלו שבעת הצדיקים, צוה הקב"ה בתורתו, להקריב קרבן מוסף ז' פעמים בשנה, כדי להוסיף להם מעדנים ועדונים מבית המלך. האבות שהם חג"ת ישבעו תחלה, ואה"כ הבנים שהם נה"ים, והם ז' פעמים בשנה ולא יותר.

עב) בשבתא לקבל צדיק וכו': בשבת מקריבים קרבן מוסף, כנגד צדיק יסוד עולם, שהוא יוסף הנקרא כל. ונקרא מוסף שבת, להוסיף

ט) ות"ח אינון עבדי וכו': ובוא וראה, אלו עבדי יצחק, משום שהם מצד הדין הקשה, כשחפרו איתה הבאר, מה כתוב בה, ויקרא שמה שטנה, וכבר העמידה. עד שהוא בא וחפר באר אחרת, ויקרא שמה רחובות. רחובות ודאי כי פסקו ממנה הדינים, אבל עבדי אביו, משום שכלם מצד הימין שהוא חסד באו, ולא היתה שטנה בעולם, ולא יצא דין מאותה באר להשטין עליהם, אשר מעשיהם לא כשרים.

ע) מהאי בירא איהו וכו': מבאר זה, הוא פתח, לדעת את הקב"ה, ז"ש, פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. וטרם שנסתלק יצחק מן העולם, ברך את יעקב, ושלחו לפדם ארם לישא אשה, וכשהלך לחרן ובא שמה מה (דפו"י דף ש"ב ע"ב)

עג) ובחמיסר יומא לירחא קדמאה, לקבל אברהם אבוהון, דאחיד במדת החסד, ואקרי ראשון פ בירחא תליתאה בעצרת, דאתיהיבת ביה אורייתא, בשבעה קולות, לקבל יעקב, דאיהו תליתאי לאבהן, ואחיד מ) בקול קול יעקב. עד) ובריש שתא, לקבל יצחק דאתיליד ביה, ואנן ר מדכרינן ביה עקידת יצחק, ואיהו יומא דדינא, לקבל מדת הדין דאחיד בה. ש יום הכפורים, לקבל משה, דקביל ביה קב"ה צלותיה, וחס על ישראל, ואהדר ליה ת אורייתא. בחג הסוכות, לקבל אהרן, דבזכותיה א זולין אינון שבעה עננים, דחפאן על ישראל ג כסוכה. ובג"כ, ד עבדין סוכה. וכל אורייתא ה אית בה כמה רוין עלאין סתימין בה, וכד אלין שבעה מתוספין בברכאן, כל עלמא בשלימו סגיאה.

מאמר והניף אהרן את הלויים

עה) (* ו 1) והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. ר' יהודה שאיל לר' אבא, למה היה הכהן מניף את הלויים. אמר לו, מלה"ד לתינוק כשהוא בוכה וכועס, מה עושין כדי לפייסו. וא"ל רבי יהודה, מניפין אותו, ומנענעים אותו, כדי לשתקו. א"ל ר' אבא, יהודה יהודה, מלה זאת באה לידך, ולא תקרת בה, והלא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר.

חלופי גרסאות

ע נ"א ומחמיסר (דפו"י). פ נ"א ובעצרת דבחדש הג' (ז"ח). ר נ"א מדכרין (דפוסים ראשונים). ש נ"א ביום (ז"ח). ת נ"א מוסיף לוחי אורייתא (ז"ח). א נ"א הח זולין שבעה עננין (ז"ח). ובפרמישלא גריס בסוגריים (הח). ג נ"א כסוכות (ז"ח). ד נ"א מוסיף אינון עבדין (ז"ח). ה נ"א ל"ג אית בה (ז"ח). ו בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ט' דף קנ"א ע"ב.

מסורת הנהר

מ) (בראשית כ"ז) זהר וישלח דף ל"ב ציון ב' ז"ח כ"ז ס"ד תק"ח קטז ט"ג שלי"ד. נ) (במדבר ח') זהר ח"ג מ"ח:

מעלות הסולם

מאמר שכעת הימים נגד ז' צדיקים

הסוכות מקריבים קרבן מוסף, כנגד אהרן שהוא הוד. שבזכותו הלכו אלו ז' עננים. וחופפים על ישראל כסוכה. ומשום זה עושים סוכה. ובכל התורה יש כמה סודות עליונים סתומים בה. וכשאלו השבעה חג"ת נהי"ת, מתוספים בברכות, נמצא כל העולם בשלמות גדולה. ונתבארו ז' המוספים: מוסף של חג הפסח, נגד אברהם, ונגד מדת החסד. מוסף של ראש השנה, נגד יצחק, ונגד מדת הנבוכה. מוסף של שבועות, נגד יעקב ונגד מדת התפארת. מוסף של יום כפור, נגד משה, ונגד ספירת נצח. ומוסף של סוכות, נגד אהרן, ונגד ספירת הוד. ומוסף של שבת, נגד יוסף ונגד ספירת יסוד. ומוסף של ראש חודש, נגד דוד, ונגד ספירת מלכות.

מאמר והניף אהרן את הלויים

עה) והניף אהרן את וגו': עד אות ע"ח אין צריך פירוש. וביאור הדברים הוא. כי שורש הלויים הוא קו השמאל, ותקונו של קו

להוסיף לו עדונים ממוחא סתימאה דא"א. ובר"ה מקריבים קרבן מוסף, כנגד כנסת היינו מלכות הנקראת לבנה והיא דוד. עג) ובחמיסר יומא לירחא וכו':

ובחמשה עשר יום לחודש הראשון, מקריבים קרבן מוסף של פסח, כנגד אברהם אביהם, האחות במדת החסד, ונקרא ראשון. ובחודש השלישי בעצרת, שניתנה בו התורה, בו קולות, מקריבים בו קרבן מוסף של חג השבועות, כנגד יעקב, שהוא שלישי לאבות. ואחוז בקול קול יעקב, שהוא תפארת.

עד) ובריש שתא לקבל וכו': ובראש השנה מקריבים קרבן מוסף נגד יצחק שהוא גבורה, שנולד בו בראש השנה, ואנו מזכירים בו עקדת יצחק. והוא יום הדין, כנגד מדת הדין שאחוז בה. יום הכפורים, מקריבים קרבן מוסף, כנגד משה, שהוא נצח. אשר הקב"ה קבל בו ביוהכ"פ תפלתו, וחס על ישראל והחזיר להם התורה דהיינו לוחות השניות. בחג (דפו"י דף ש"ב ע"ב י) דף ש"ג ע"א)

(ע) כך היא מדת הגבורה, כועסת ורוגזת, דכתיב (ט) שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם. וכתיב (ו) ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה. לפי שהם מתגברים ומתקשים באפם ועברתם, לצאת לעשות דין, לכלות ולהכרית בני העולם. אזי הכהן שהוא החסד העליון, מניף אותו הצד של הלויים, שהיא מדת הגבורה, כדי לשכך ולשקט רוגזה וכעסה, כדי שישתברו השערות מכל שוליהן, ולא יתגברו ולא יתחזקו. כעין דוגמא זו, הכהן שמניף את הלויים תנופה, כדי שישקוט הצד של גבורה שלהן, כדי שלא יתעורר הדין בעולם. (עז) בא ר' יהודה, ונשק את ידיו. וכשיתעוררו הדינים בעולם, כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום, אברהם אבינו ע"ה הוא דוחה אותם לחוץ, ואינם עומדים לפניו, הה"ד (ג) ואל זועם בכל יום.

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בגן עדן

(ח) ט דאינון חד, נהר וגן. נהר דנפיק מעדן. וגן, דאשתקי מניה. הכא כל רזא סתימא דמהימנותא. ואוליפנא, האי מאן דאתער בליליא, בההוא שעתא דעאל קב"ה, בהדי צדיקיא בגינתא. אצטריך לומר קרא דא, ברעותא דלבא, ולכוונא דעתיה ביה. ובתר, (ז) אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ט בדפוסים ישנים כתוב כאן מו"ח דף מ"ב ע"ד שורה ל"ד סימן י'. דף קצ"ג ע"ב נ"א אמונה אומן תרי דאינון [ואינון (קראקא)] חד גן וחד נהר דא נפיק מעדן ודא איתשקי מניה הא הכא (ז"ח). י נ"א: ולכוונא רעותא דלבא ולכוונא רעותא [רעותא] וברת כן יאמר אודך על כי נוראות נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד [תהלים קל"ט] לבתר ונהר יוצא מעדן וגו' והיינו שבחא (ז"ח) [נ"א הפסוק ה' אלקי אחר ונהר יוצא מעדן] (דפוסים ראשונים).

(ט) (בראשית מ"ט) זהר ח"א ר"ל. (ט) (שם) זהר ח"א קפ"ד. (ג) (תהלים ז') זהר ויחי דף ר"ס ציון א'. (ז) (תהלים קל"ט) זהר ויקרא מ"ט ציון כ'.

מעלות הסולם

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

(כ"ה) ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן. (ע"י ז"ח פרשת בלק בהתחלה) ואומר, אמונה ואומן הם שנים, שהם אחד, נהר, הוא אומן שהוא יסוד. וגן הוא אמונה שהיא מלכות. נהר, זה יסוד יוצא מעדן, שהוא חכמה. וגן, הוא מלכות המושקה ממנו. כאן כל הסוד הסתום של האמונה. ולמדנו, מי שמקיץ משנתו בלילה בשעה ההיא שהקב"ה נכנס אצל הצדיקים בגן עדן. צריך לומר פסוק זה, ה' אלקי אתה ארוממך וגו' ברצון הלב, ולכוון דעתו בו. ואח"כ יאמר אודך על כי נוראות נפלאים נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. וזה הוא השבח של החסידים הראשונים, כשהקיצו בחצות לילה, ואח"כ סדרו שבחיהם. ועסקו בתורה.

קו השמאל הוא, למעט אותו מהארת ג"ר להארת ר"ק, ולהלבישו בהחסדים של קו הימין, וכך הוא מאיר מלמטה למעלה. ובכל הסתלקות של ג"ר יוצאים שערות שהן מותרות מוחין וצנורות שנתרוקנו מהארותיהן, ומחמת חסרון האור שיש בהן, הן נקראות שערות, מלשון סערות ודינים, וע"י חסדים של קו הימין, הן נמתקות ויוצאות לחוץ מן המדרגה. וזה אמרו כדי שישתברו השערות שהן הדינים. מכל שוליהן היינו מכל הסיימים ולא יעוררו להתפשט יותר מלמעלה למטה, ולא יתגברו וכו'.

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

(ח) דאינון חד נהר וכו': חסר כאן התחלת הענין, וזה טובב על הפסוק (ישעיה' דפו"י דף ש"ג ע"א)

מעשיך ונפשי יודעת מאד. והיינו שבחא דחסידי קדמאי, כ כד ל אתערו בפלגות ליליא, ח ובתר מסדרי שבחייהו, ולעאן באורייתא.

עט) שעשועא דקב"ה מאי נ היא. אלא, כל צדיקיא ס דקיימן בדיוקנייהו, ע מתלבשן בגנתא בכל יומא ויומא, כיון פ דאיתסחאן בטלא דזמין קב"ה ז לאחיא ביה מתייא, ק עאלין כלהו לגבי משיח, ושאלין מה דשאלין, והא אתערו חברייא.

פ) לבתר מתכנשין, ומשתדלין כולהו ר בדעתא עלאה, ש דכלהו מתיבתי דתמן, ועלייהו כמה ממנן, ת ומתחדשי תמן כמה חדושין באורייתא, לבתר נפקי כלהו, וחמאן כד אתי אליהו לגבי אבהו, איהו נפיק, ואינהו עאלין, וקיימן קמי אבהו, וחדו בהו בכמה בנין קדישין ב דבסרחנייהו וחדאן כלהו. פא) כד עייל קב"ה ג בפלגות ליליא, כלהו ד קיימי מתקנן כדקא יאות, וכל אשתדלותא דאשתדלי כל ההוא יומא בחדושי ו דאורייתא, קב"ה תיאובתיה ז באינן צדיקיא, דחדישו בה מלין, ח ואשתעשע ט בהו, י ובאינן מלין. פב) לבתר כלהון מתקנן דכר ונוקבא, וקב"ה בתר דארח ואשתעשע בהו ל בכל אינן מלין רזין דחכמתא דלהון, אתגלי עלייהו, ואינן חמאן בההוא נועם ה, כדין כלהו חדאן בחדוה סגי, עד דמתפשטי זיוא ונהורא ע דלהון,

חלופי גרסאות

כ נ"א כי (ווינציא). ל נ"א מתערו (ז"ח) נ"א מתערי (דפוסים ראשונים). מ נ"א ולכתר (ז"ח). נ נ"א הוא (פרעמישלא ודפוסים ראשונים). ס נ"א קיימין (ז"ח) נ"א דקיימין בדיוקנייהו מתלבשין (דפוסים ראשונים). ע נ"א ומתלבשין בגנתא דעדן (ז"ח). פ נ"א ואתסחן (ז"ח) נ"א ואכתחן (דפוסים ראשונים). צ נ"א לאחיא מיהיא ול"ג ביה (ז"ח). נ"א לאחאה (דפוסים ראשונים). ק נ"א ועאלין (ז"ח). ר נ"א ברעותא עלאה דכלהו (קראקא). ש נ"א בכלהו (ז"ח). ת נ"א ומתחדשין (ז"ח). ב נ"א די בסרחנייהו (ז"ח). ג נ"א בפלגו (ז"ח). ד נ"א קיימין מתקנין (ז"ח) נ"א וקיימין ול"ג כד עייל קב"ה בפלגו ליליא כלהו (קראקא). ו נ"א אודייתא וקב"ה תיאובתיה (ז"ח). ז נ"א בההוא (קראקא ווינציא). ח נ"א נ"א ל"ג ואשתעשע בהו (קראקא). ט נ"א בה (ווינציא). י נ"א מוסיף ואשתעשע באלין מלין וכן בכל צדיקא וצדיקא (ז"ח). ל נ"א ובכל אלין רזין ול"ג אינן מלין (ז"ח). ע נ"א ל"ג דלהון (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

ועומדים לפני האבות. והאבות שמחים בהם בכמה בנים קדושים שמסביבם. וכלם שמחים. פא) כד עייל קב"ה וכו': כשבא הקב"ה בחצות לילה, כלם עומדים מתוקנים כראוי. וכל העסק שהתעסקו כל אותו היום בחדושי תורה מתוקן עמהם, ותשוקתו של הקב"ה היא באותם הצדיקים שחדשו דברים בתורה. ומשתעשע בהצדיקים ובאלו דברי התורה. פב) לבתר כלהון מתקנן וכו': אח"כ כלם מתקנים דכר ונוקבא. והקב"ה אחר שהרית והשתעשע בהם, בכל אותם הדברים וסודות החכמה שלהם, מתגלה עליהם, והם רואים באותו נועם ה' אז כלם שמחים בשמחה גדולה, עד שמתפשט הזיו והאור שלהם. ומאותה

עט) שעשועא דקב"ה מאי וכו': שואל, מה הם השעשועים של הקב"ה עם הצדיקים שבגן עדן. ומשיב, אלא כל הצדיקים העומדים בצורתם. מתלבשים בגן עדן בכל יום ויום בלבוש של ג"ע, וכיון שהתרחצו בטל שהכין הקב"ה להחיות בו המתים, נכנסים כלם אל משיח, ושואלים מה ששואלים, והרי העירו בזה החברים.

פ) לבתר מתכנשין ומשתדלין וכו': אח"כ מתאספים, וכלם עוסקים ברעת עליונה של כל הישיבות אשר שם. ועליהם כמה ממונים, ומחדשים שם כמה חדושי תורה. אח"כ יוצאים כלם, ורואים כאשר אליהו בא אל האבות ואח"כ הוא אליהו יוצא, והם נכנסים (דפו"י דף ש"ג ע"א)

ומההוא משיכו פ זיוא ונהורא דחדוה דלהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא, וההוא ק פרי ואיבא עאל תחות ר גדפיה דשכינתא, עד זמנא דאצטריך.
 (פג) ש וכן משתעשעא בכל צדיק וצדיק, ואמרין זכאה איהו מלכא, דבנין אלין ת אתברירו לחולקיה ועדביה, א קלא אתער מאמצעיתא דרקיעא, וקרא בקל תקיף ואמר, ק זכור ה' לבני אדום את יום ירושלם האומרים ערו ערו עד היסוד בה. כדין ב ערטירו דיליה וקרקורא דיליה, וכל צדיקיא דתמן, ג אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין.

(פד) ד ובגין דלא אית חדוה ושעשועא לקב"ה, אלא בשעתא ו דקיימי בהו צדיקיא דתמן, ז ובג"ד אומי ואמר, (ו) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי. ח בכל אתר דאית חדוה לקב"ה, קלא דא נפיק וקארי.
 (פה) כדין נפיק מתמן, וסליק ובטש י רקיעין, ושאיג שאיגין, עד דכל חילי שמיא כ כלהו בערבוביא. כדין נשבא רוחא, ובטש בטרפין דההוא אילנא ברבא, וכל ענפין דיליה בטשין דא בדא, וקלא אתער מגו נופא דאילנא, ל וקרי מ ואמר, (ש) זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור (ת) אשר כרת

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ נ"א דיווא (ז"ח). ק נ"א איבא (ז"ח). ר נ"א גדפוי (ז"ח). ש נ"א וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק ואמר זכאה מלכא וליג איהו (ז"ח). ת נ"א אתבררו (ז"ח). א נ"א וקלא איתער מאמצעות גינתא דרקיע וקורא בקל תקיף (ז"ח). ב נ"א ערטילו (ז"ח). ג נ"א אתערו בבכיה ול"ג אשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין (ז"ח). ד נ"א מוסיף וקלא איתער מאמצעות גנתא דרקיעא דאשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין בגין דלית חדוה ושעשועא לקב"ה (ז"ח). ו נ"א בגין (פרעמ"שלא). ו נ"א דקיימא (דפוסים ראשונים) נ"א דקאים בהדי צדיקיא (ז"ח). ז נ"א ובגין דאימי (דפוסים ראשונים). ח נ"א דכל (דפוסים ראשונים). י נ"א ברקיעין ושאיג שאוגין (ז"ח). כ הכי גריס ב"ז"ח ובכל הדפוסים גריס כלהו בערטורא ול"ג בערבוביא. ל נ"א וקרא (דפוסים ראשונים). מ נ"א מוסיף ואמר שם (דפו"י) ג"א ל"ג ואמר שם (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

רק אל המלכות חסר עשר האחרונות. להיותן מן מלכות דמלכות, שהן מדת הדין והן גנוזות. וע"כ הן ארבע מאות חסר עשר.
 (פד) ובגין דלא אית וכו': ומשום שאין חדוה ושעשוע לפני הקב"ה, אלא בשעה שעומד עם הצדיקים אשר שם, ומשום זה, נשבע ואמר, אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. בכל מקום שיש שמחה להקב"ה, קול זה יוצא וקורא.
 (פה) כדין נפיק מתמן וכו': אז הוא יוצא משם, ועולה ומכה ברקיעים, ושואג שאגות, עד שכל צבאות השמים הם כלם בערבוב. אז נושב רוח, ומכה בעלים של האילן הגדול

ומאותה המשכה והתפשטות של הזיו והאור מהשמחה שלהם, עושים פירות ואיבים לעולם שהם נשמות, ואותם הפירות והאיבים נכנסים תחת כנפי השכינה, עד הזמן שצריך.
 (פג) וכן משתעשעא בכל וכו': וכך משתעשע הקב"ה בכל צדיק וצדיק, ואומרים אשרי המלך שבנים אלו נתבררו לחלקו וגורלו. קול מתעורר מאמצע הרקיע, וקורא בקול תזק ואומר, זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. אז הבהלה שלו והצעקה שלו ושל כל הצדיקים אשר שם נשמע בש"צ רקיעים.
 ענין ש"צ רקיעים, הם סוד קומה שלימה של חר"ב תו"מ, שכל אחד כולל מאה, (דפו"י דף ש"ג ע"א)

את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון דקלא דא אתער, שמע אברהם סבא נ ואיתער, כדין איהו רעוא למלכא ואתנחם בהדיה.

(פו) ע בההוא שעתא אתערא רוחא חדא מסטרא דדרום, וכל רעו פ וחדוה ואסותא אתער על עלמא, וכדין צ סליק צפרא ק ורעוא אשתכח, ונייחא לכל אסירי מלכא דאינון בני מרעייהו. זכאה עמא, ר דיכלון למנדע מרוזן טמירין סתימין דמלכא קדישא.

חלופי גרסאות

נ הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס ואיתער כד איהו ול"ג כדין. ע ג"א בההיא שעתא איתער רוחא חדא (ז"ח). פ ג"א וחדוה ואסותא איתער בעלמא (ז"ח). צ ג"א ל"ג סליק (קראקא). ק ג"א מוסיף ורעוא אשתכח ונייחא איהו לכל אסירי (ז"ח). ר ג"א דיכלין (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

ג"כ גו"ע דנשמות הצדיקים הדבוקים בט' הנקודות שלה. והיא משתעשעת עמהם על שהוציאה אותם מן הקליפות. והיא חושקת להמשיך שמה לבריאה גם את ז"א בעלה. שיעשה שם הזווג בסוד מטי רגלין ברגלין, כדי שישׁיב ב"ע להיות אצילות, ותתבעד כל הטומאה מן הארץ ויהיה גמר התקון. וכן ז"א שואג על רחל שנפרדה הימנו, כי גם הוא רוצה להאיר לבי"ע ולהחיש גמר התקון. אמנם הפרסא דאצילות מפרידה ביניהם כל זמן שאין אתערותא דלתתא מן התחתונים כראוי לזה. וז"ס קול ברמה נשמע נהי בכי תמרודים. רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו, ולכאורה היל"ל כי אינם בלשון רבים, ולא כי איננו בלשון יחיד. ובמבואר תבין היטב, כי הבכיה היא על בניה שהם נשמות הצדיקים שנתחברו אליה בסוד מ"ן. כנ"ל, ואין לה שום אור דאצילות לפרנס אותם ולהשלימם לגמרי, משום שז"א בעלה לא יוכל לעבור את הגבול דאצילות ולהזדווג עמה בבי"ע על המ"ן דנשמות שבה, כנ"ל. וזה שהיא בוכה על בניה כי איננו, כי ז"א בעלה אינו עמה במחיצתה בזווג.

אמנם ז"א הוא להיפך, שהוא בוכה ושואג שהיא תעלה אליו למקום אצילות, ושם ישפיע לה כל טוב אמנם רחל מאנה להנחם, אלא חושקת אחריו שיבא למקומה. וזה נוהג עד אור הבקר, שאז היא שומעת לו ע"י הרבוי דשפע החסדים, ועולה לאצילות. כמ"ש בהכוונות דתפלת שחרית. הרי נתבאר היטב, שמצד אחד יש שעשועים גדולים בין לז"א ובין לרחל. ומהצד הב', יש שאגות ובכיות בין לז"א ובין לרחל. וכל אלה באים עם המוחין דחצות לילה בבת אחת.

א"ר

הגדול ההוא וכל ענפיו מכים זה בזה, וקול מתעורר מתוך נוף האילן, וקורא ואומר שם זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון שקול זה מתעורר, שומע אברהם סבא ומתעורר, אז הוא עת רצון להמלך ומתנחם עמו.

(פו) בההוא שעתא אתערא וכו': בשעה ההיא התעורר רוח אחד מצד דרום, וכל רצון ושמחה ורפואה מתעורר על העולם. ואז עולה הבקר, והרצון נמצא, ויש מנוחה לכל אסירי המלך שהם בבית חלייהם. אשרי העם שיכולים לדעת מסודות הנסתרים, הסתומים של המלך הקדוש.

מה שנראה לכאורה כאן מדברי הזהר שהוא כסותר את עצמו מניה וביה, שמקודם אומר שבחצות לילה הוא זמן של שעשועים, אשר הקב"ה משתעשע עם נשמות הצדיקים, ואתגלי עלייהו ואינון חמאן בההוא נועם ה' כדין כלהו כחדוה פני וכו'. ותכף אחר זה אומר, כדין ערטירו דיליה וקרקורא דיליה וכל צדיקיא דתמן וכו'. ע"י בשער הכוונות דרוש ד', ובספר תלמוד עשר הספירות שיעור י"ד ארת מ"ה, כי בחצות לילה, חוזרת לאה פב"פ להזדווג עם יעקב, וקומתה בכל אורך ז"א, ורחל בעת ההיא נגמר התמעטותה עד לנקודה, ויורדת לעולם הבריאה, ומשתעשעת שם בנשמותיהם של הצדיקים. באופן כי יש להבחין כאן ב' ענינים כאחד, כי מצד אחד, יש שעשועים לז"א במ"ן דנשמות בזווג פב"פ עם לאה הנמשך כל הלילה, שהנשמות מקבלות שם תקון ג"ר, ומעלין בזה שעשועים לז"א, וכן יש שעשועים לרחל, כי באותן ט' הנקודות הנוספות שנתחברו אליה מן הבריאה, נתעלו (דסו"י דף ש"ב ע"א)

מאמר אוצר הנשמות

(פו) אמר רבי אבא, יומא * ש חד, ת הוינא אנא ור' יהודה דמן עכו
א במדברא, ואעלנא במערתא חדא, ואשכחנא תמן ספרא חדא עתיקא, ב דמן
יומין קדמאין, פתחנא ג ליה, ואשכחנא דהוה כתוב ביה בריש מלוי, (א) הראשונות
הנה באו וחדשות אני מגיד. ואוקים קרא בנשמתהון דצדיקייא, מן יומא דסליק
ה במחשבה למברי עלמא.

(פח) ו ועד לא אתברי עלמא, כל רוחין דצדיקייא הוו גניזין במחשבה
קמיה, כל חד וחד בדיוקניה. כיון דציייר עלמא, אתגליין כלהו, ח וקיימו
בדיוקנייהו קמיה ברומי ט מרומים. לבתר י יהב לון באוצר חד בגנתא דעדן
לעילא, וההוא אוצר לא מליא לעלמין, ותדיר קרי, הראשונות הנה באו וחדשות
אני מגיד כ מאן אינון, אני מגיד ל כלהו בשמהן, ולית תיאובתא וכסופא
מ להאי אוצר, אלא לארקא ביה נשמתין נ תדיר. כמה דגיהנם לית ליה תיאובתא
ס וכסופא אלא לקבלא ע נשמתין לאתדכאה תמן, פ וכל יומא קארי הב הב.
מאי הב הב. צ אוקיד אוקיד.

(פט) ק וההוא אוצר ד נטיל כל ש נשמתין אינון, עד זמנא דאלביש
לון, ת ונחתי להאי עלמא, ומגו חובא דאדם קדמאה, א דאמשיך סטרא בישא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (ישעיה מ"ב) ז"ח נ"ג ט"ג.
ש נ"א חדא (ז"ח). ת נ"א מוסיף הוינא אזלי במדברא
(ז"ח) נ"א במדברא אזלין (קראקא). א נ"א בהדי
ואעילנא וליג במדברא (ז"ח). ב נ"א מיומין קדמאין אפתחנא ליה (ז"ח). ג נ"א ל"ג ליה (קראקא). ה נ"א
ברעותא דמחשבה (ז"ח). ו נ"א דעד (ז"ח). ז נ"א וקיימי (ז"ח). ט נ"א רקיעין (ז"ח). י נ"א יהיב (ז"ח). כ נ"א
מאי אני מגיד וליג מאן אינון (ז"ח). ל נ"א מוסיף אלא (ז"ח). מ נ"א כלהו נשמתין לית תיאובתא וכסופא דההוא
אוצר אלא לקבלא נשמתין ליה לאתגנוזא תמן וכל יומא קארי הב הב וליג מן כמה דגיהנם עד וכל יומא
(קראקא). נ נ"א לההוא (ז"ח). נ נ"א ל"ג תדיר (ז"ח). ס נ"א ל"ג וכסופא (ז"ח). ע נ"א מוסיף נשמתין ביה
(ז"ח). פ נ"א וכל יומי קרי (ז"ח). צ נ"א מוסיף אלא אוקיד אוקיד (ז"ח). ק נ"א ותוא נטיר ול"ג וההוא
אוצר (קראקא). ר הכי גריס בויח ובכל הדוסים גריס נטיל ול"ג נטיר. ש נ"א אינון נשמתין (ז"ח). ת נ"א
ונחתי (ז"ח). א נ"א דאחשיך עלמא ואמשיך סטרא אחרא בישא לעלמא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר אוצר הנשמות

אותם באוצר אחד בגן ערן של מעלה. והאוצר
ההוא אינו מלא לעולם. ותמיד הוא קודא.
הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. מי
הם. אני מגיד כלם בשמותם. ואין תשוקה
וחמדה לאוצר ההוא. אלא שתבואנה בו
הנשמות. כמו שהגיהנם אין לו תשוקה וחמדה.
אלא לקבל נשמות שיטהרו שם. וכל יום הוא
קודא הב הב. מהו הב הב. אלא אשרוף אשרוף.
כך אותו אוצר שבג"ע אין לו תשוקה אחרת
אלא לקבל הנשמות.

(פט) וההוא אוצר נטיר וכי: והאוצר
ההוא שומר כל אלו הנשמות. עד הומן
שמלביש אותן. ויודדות לעולם הזה. ומפני
החטא של אדם הראשון שהמשיך את הצד
הרע

מאמר אוצר הנשמות

(פו) א"ר אבא וכי: אר"א, יום אחד
היינו הולכים במדבר, אני ור' יהודה מן עכו.
ונכנסנו במערה אחת, ומצאנו שם ספר אחד
ישן מן הימים הראשונים. פתחנו אותו, ומצאנו
שהיה כתוב בו בתחלת דבריו, הכתוב,
הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד, והעמיד
את הכתוב, בנשמות הצדיקים. מיום שעלה
במחשבה לברוא את העולם.

(פח) ועד לא אתברי וכי: ומטרם
שנברא העולם, כל רוחות הצדיקים היו גנוזים
לפניו במחשבה, כל אחד ואחד בצורתו. כיון
שציייר העולם, כלם נתגלו, ועמדו בצורתם
לפניו, שם במדומי מדומים. אחד כך, נתן
(דסו"י דף ש"ג ע"א * דף ש"ג ע"ב)

לעלמא, אצטריכו ב לאלבשא אינון נשמתין בלבושא דא. דהא לבושא אחרא ג בעי קב"ה לאלבשא לאינון נשמתין. ד ואמר בההוא ספרא עד הכא, ה שתיקו. ו ועוד חמינא מכאן ולהלאה אתוון מחיקן דלא אשתמודען.

ז ובתר חמינא לון בחלמא, ח ואמרו שתוק, ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכך עבידנא. ט ואשכחנא ביה מאנין דלבושא אחרא זמין קב"ה לאלבשא לאינון נשמתין לזמנין דאתי.

י (יא) מתים דחיו על ידא דיחזקאל, מ"ט לא עבד לון ההוא לבושא. אלא בגין דלא מטא זמנא לאעברא בעלמא, ההוא אורא דכיא דעביד לבושין. ובג"כ לא אלביש לון אלא כמה דהווי. וכך יהא לתחיית המתים, כ בר דההוא זוהמא דקדמיתא לא אשתכח תמן.

ל (לב) ג כד נפק בר נש מהאי עלמא, כלהו, בין צדיקי, בין חסידי ותמימי, וחיבי ורשיעי, מ כלהו עברי באורחא נ למחמי אדם קדמאה, ס לבני עלמא, ע ומתמן נטיל אורחא, הן לגנתא דעדן, הן לגיהנם.

פ (צג) כל אינון דאורחיהו לגנתא דעדן, מתקרבין צ לגבי חומה דלבר,

חלופי גרסאות

ב ג"א לאתלבשא (ז"ח). ג ג"א זמין (ז"ח) ג"א בעא (קראקא פרעמישלא ווילנא). ד הכי גריס בנ"ח ובכל הדפוסים גריס וההוא אמר ההוא ספרא ובסוגריים (ס"א ואמר בההוא ספרא). ה ג"א שתיק (פרעמישלא). ו ג"א וחמינא מכאן והלאה מלין מתיקן דלא אשתמודעאן: ל"ג ועוד (ז"ח). ז ג"א ולבחר (ז"ח). ח ג"א מוסיף ואמרו לי (ז"ח). ט ג"א ושכחנא ביה [רזין עלאין קראקא] ואיתימא לבושא אחרא זמין קב"ה לאלבשא לאילין נשמתין לעלמא דאתי [ג"א לזמנא מונקאטש בסוגריים ג"א מוסיף לעלמא לזמני דפוסים ראשונים] אם כן מיתא דאחיא יחזקאל מאי טעמא לא עבד לון ההוא לבושא אלא בגין (ז"ח). כ ג"א בר דוהמא דקדמיתא לא אשתכחת תמן ול"ג דההוא (ז"ח). ל ג"א וכד ב": נפיק מהאי עלמא כלהו בין צדיקים בין חסידים ותמימין וחיבין ורשיעים כלהו עבריין (ז"ח). מ הכי גריס בנ"ח חדש ובכל הדפוסים גריס כלהו עברי באורא ולא גריס באורחא. נ ג"א למיחמי ליה לאדם קדמאה (ז"ח). ס ג"א לכל [כל קראקא] בני עלמא (ז"ח). ע ג"א ותמן נטיל אורחא או לג"ע או לגיהנב (ז"ח). צ ג"א לבו (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר אוצר הנשמות

הנשמות. ומשיב, אלא, בשביל שעוד לא הגיע הזמן להעביר בעולם אותו אור הטהור העושה לבושיכם. ומע"ם זה לא הלביש אותם. אלא שעמדו לתחיה כמו שהיו מקודם לכן. וכך יהיה לתחיית המתים, חוץ שהזוהם של הגוף הראשון לא יהיה נמצא שם.

צב) כד נפק ב"נ וכו': כשאדם יוצא מעולם הזה, כלם, בין צדיקים, בין חסידים ותמימים, וחיבים ורשיעים, כלם עוברים בדרך לראות את אדם הראשון. הנראה לבני העולם. ושם לוקחים הדרך הן לגן עדן, הן לגיהנם.

צג) כל אינון דאורחיהו וכו': כל אלו שדרכם לגן עדן, מתקרבים אל החומה שמבחוץ מאלו ג' החומות, אשר שם, המסתבבים

הרע לעולם. צריכות הנשמות להתלבש בלבוש זה, מטרם שבאות לעולם, כי לבוש אחר רצה הקב"ה להלביש אותן הנשמות. ונאמר בספר ההוא, עד כאן. שתקו. ועוד ראיתי מכאן ולהלאה מלים מחוקות, בלתי נודעות.

צ) ובתר חמינא לון וכו': ואח"כ ראיתי הדברים שלא ידעתי בחלום. ואמרו לי שתוק, ולא תגלה אלא אל הסלע החזק היינו רשב"י, וכך עשיתי. ומצאתי בו בספר הנ"ל, כחוב, שלבושים ממין אחר, עתיד הקב"ה להלביש לאותן הנשמות לעתיד לבוא. צא) מתים דחיו על וכו': שואל המתים שהיה יחזקאל, מה הטעם שלא עשה להם לבוש ההוא, שעתיד הקב"ה לעשות אל (דפו"י דף ש"ג ע"ב)

מאינן תלת חומות דתמן, כדין נפיק חד ממנא, ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין אתון צדיקיא ר בעלמא, וההוא ממנא ש יעזראל שמיה, אוליה לון אורחא, ת ואזלין קמיה עד תרעא חדא דגיהנם. א ההוא ממנא קארי בחילא ב ואמר, צנון תננא, צנון יקידתא. בההוא שעתא בבהילו מצנני ג לה. ועאלין כלהו וטבלין ועברין. ה וכל אינן חייבין אתמסרן בידא דדומ"ה, ועאלין בגיהנם. וכל אינן זכאין לא אתמסרן בידי ז אלא בהאי ממנא.

(צד) ח ובתר דטבלין ועברין, ההוא ט ממנא אזל קמייהו, י עד דמטן לשור דגנתא דעדן, וההוא ממנא קארי לפיתחא ואומר, ב פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. כדין פתחין פיתחא, ואעיל ג לון. וכן בכל פתחא ופתחא.

(צה) חיון דעאלו ח לגו אתר נ דצדיקיא, צדיקיא אחרנין קיימין. כמה ט חדוה על חדוה ע על צדיקיא. וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין דאתמרן פ בהיכלין ידיען, נפקי ואוירן נשבי, ומתציירן כולהו בדיוקנייהו. מכאן ולהלאה ירתין אחסנת ירותא, כדקא חזי לכל חד וחד. (צו) צ חזווא דאתחזי בגנתא דעדן, מחיזו ר יקרא דיוקנא דכל דיוקנין,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב (שם כ"ו) ז"ח כרך כ' בלק דף ו' ציון ז'
 ק ג"א בעלמין כלהו (ז"ח). ש ג"א יעזריאל (ז"ח)
 ג"א יעזריאל (קראקא). ת ג"א ואזיל (קראקא). א ג"א
 והאי ממנא קרי בחילא (ז"ח). ב ג"א ל"ג ואמר (ז"ח). ג ג"א ליה (ז"ח). ה ג"א וכלהו חייביא (ז"ח) ג"א כלהו
 חייביא ואתמסרן (קראקא). ז ג"א אלא בידוי [בידי דפוסים ראשונים] דההוא [דהא קראקא דהאי חייביא]
 ממנא (ז"ח). ח ג"א כיון ול"ג ובתר (ז"ח). ט ג"א ממנא אזיל (ז"ח). י ג"א עד דמטון לשור חומה בגינתא
 דעדן וההוא ממנא קארי לפתחא ואמר (ז"ח). ל ג"א מוסיף לון לגאו (ז"ח). מ ג"א לגאו לאתר (ז"ח).
 נ ג"א דצדיקיא אחרנין קיימין ול"ג צדיקיא (ז"ח). ס ג"א חדווא על חדווא (פרעמישלא). ע ג"א מוסיף וכמה
 חידו על חידו על צדיקיא (ז"ח). פ ג"א בהכלין ידיעאן נפקין ואוירין נשבין ומצטיירין כלהו בדיוקנייהו ומכאן
 להלאה ירתי אחסנת ירותא (ז"ח). צ ג"א חזווא דאתחזיא בג"ע. ק ג"א ל"ג מן יקרא עד יקרא קדישא (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר אוצר הנשמות

הממונה הולך לפניהם, עד שמגיעים לחומה של גן עדן, ואותו הממונה קורא בפתח ואומר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים, אז פותחים את הפתח ומכניסים אותו לפנים. וכן עושה בכל פתח ופתח.

(צה) כיון דעאלו לגו וכי': כיון שהנשמות נכנסו לפנים, אל המקום של הצדיקים עומדים שם צדיקים אחרים וכמה חדוה על חדוה על הצדיקים. וכל בני הישיבה שמחים. לסוף שלשה ימים שנסתתרו בהיכלות ידועים, הן יוצאות, ואוירים נושבים, ומצטיירים כלן בצורתן. מכאן ולהלאה יורשות אחזת נחלה כל אחת ואחת כראוי לה.

(צו) חזווא דאתחזי בג"ע וכי': המראה שנראה

את גן העדן. אז יוצא ממונה אחד, ומתעורר לפניהם, וקורא, ואומר, אשריכם הצדיקים בעולם. והממונה ההוא יעזריאל שמו, מלמד אותם את הדרך, והולכים לפניו, עד שער אחד של הגיהנם, אותו הממונה קורא בכח, ואומר, קררו את העשן, קררו את השרפה. בחפזן מקררים אותו באותה שעה, וכל הנשמות נכנסות וטובלות בגיהנם ועוברות. וכל אותם הרשעים נמסרים בידי המלאך דומה, ונכנסים בגיהנם. וכל אותם הצדיקים לא נמסרים בידי המלאך דומ"ה. אלא להממונה ההוא היינו יעזריאל".

(צד) ובתר דטבלין ועברין וכי': ואחר שהנשמות טובלות ועוברות מגיהנם, אותו (דפו"י דף ש"ג ע"ב)

וגוון דכל גוונין דמלכא קדישא, לא אתגלי בהיכלא, ולא באתר חד, אלא
 ך אתפתח רקיעא מרקמא על גבי גנתא, לארבע סטרין, תואתמליא מזיוא יקרא
 קדישא, ם ואתחזי תמן, ת ואתהנן כולהו צדיקייא. מאן חמא חדוה וכסופא
 דהווא נועם ה'.

(צז) ע"כ הוה לי רשו למחמי בהווא ספרא. אדמקיפנא למחמי יתיר
 א ביה, פרח מן ידי, ולא חמינא ליה, ב אשתארנא עציב, ובכינא. דמיכנא תמן
 בהווא מערתא, ג וחמינא ליה להווא ד לביש מנא, אמר לי, למה לך למבכי,
 ולא תתעצב, ה ממאן דהוה ההוא ספרא, פרח לגביה ונטליה. ו ועד לא יפוק
 מהאי עלמא, גניז בהווא מערתא דמדברא דא, והשתא דהוה מתגלי לחייא
 הכא, פרח ז באורא ונטליה.

(צח) מכאן והלאה, ח זיל לך לאורחך, ומהווא יומא ט ועד השתא, לא
 אתגלי לי, ולא זכינא למשמע ממאן י הוה. ובכל זמנא דאנא דכירנא, אשתארנא
 עציב. אמר רבי אלעזר, דלמא קב"ה בעי ביקריה, כ ולא בעי דיתגלי בעלמא.
 עד דהו יתבי ל ולעאן ן במלין אחרנין עלאין ויקירין, נהר יממא, קמו ואולו.
 א"ר אלעזר, נ השתא ן עדן רעוא מקמי מלכא קדישא, נימא מילי דאורייתא,
 ונתעסק בה, ונשתתף בשכינתא. פתח ואמר, (א) יהו"ה בוקר תשמע קולי בוקר
 אערך לך ואצפה פ ע"כ.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(א) (תהלים ה') זוהר בא דף ל"ט ל"ט ציון ח'. ך הכי גריס בזהר חדש ובכל הדפוסים גריס אתסחא
 ולא גריס אתפתח נוסח אחר אתפתחא (פרעמישלא).
 ט נוסח אחר ואתחזו. ת ג"א ואיתחדון (קראקא) ג"א ואתנהרון כלהו צדיקייא מאן חמא חזוה דא וכסופא
 דא דהווא נועם ה' (ז"ח). א ג"א ל"ג ביה. ב ג"א ואשתארנא. ג הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס
 וחמינא ליה דהוה ובסוגריים (להווא). ד ג"א דלביש מדא א"ל רבי מה לך למבכי לא תתעצב. ה הכי גריס
 בז"ח ובכל הדפוסים גריס ממה דהוה בהווא ספרא ובסוגריים (ס"א ממאן). ו ג"א ועד דלא נפק מהאי
 עלמא גניז ליה בהווא מערתא (ז"ח). ז ג"א לאוריא (קראקא). ח ג"א זילי (ז"ח) ג"א אזיל (קראקא). ט ג"א
 עד הכא ול"ג ועד השתא (ז"ח). י ג"א הוא (ז"ח). כ ג"א דלא יתגלי בעלמא ול"ג דלא בעי (ז"ח). ל ג"א
 מוסיף ולעאן באורייתא (קראקא). ן ג"א במילין כ (פרעמישלא) ג"א במלין יקירין ועילאין אלין (ז"ח)
 נאלין ועלאין קראקא. נ ג"א ע"כ ול"ג מן השתא עד סוף האות (קראקא). ן ג"א עיזן רעוהו הוא קמי מלכא
 ול"ג קדישא (ז"ח). פ בדפוסים ישנים כתוב כאן. ע"כ. אמר רבי אלעזר בלעם חייבא מאן קטיל ליה והיך אקטיל
 א"ר יצחק וכו'.

מעלות הסולם

מאמר אוצר הנשמות

שנראה בגן עדן, ממראה כבוד הצורה של כל
 הצורות, והגוון של כל הגוונים של המלך
 הקדוש. אינו מתגלה בהיכל, ולא במקום אחד,
 אלא שנפתח רקיע מרוקם על הגן לד' צדדים.
 ונתמלא מזיו הכבוד הקדוש, ונראה שם, ונהנים
 כל הצדיקים, מי ראה שמחה ותשוקה של נועם
 ה' ההוא.
 (צז) עד כאן הוה וכו': עד כאן היתה
 לי רשות לראות בספר הזה, בעוד שהסיבותי
 לראות יותר בו, פרח הספר מן ידי ולא ראיתי
 אותה, נשארתי עצוב, ובכיתי. ישנתי שם
 (דפו"י דף ש"ג ע"ב)

באותה מערה, וראיתי אותו הלוכש בדים,
 היינו המלאך גבריאל. אמר לי, למה לך לבכות,
 ואל תהיה עצב, כי למי שאותו הספר שייך לו,
 אליו פרח ולקחו. ומטרם שיצא מן עולם הזה
 גנזו במערה ההיא שבמדבר הזה, ועתה שהספר
 נגלה כאן לאנשים חיים, פרח באויר ולקחו.
 (צח) מכאן ולהלאה זיל וכו': מכאן
 ולהלאה, לך לך לדרכך. ומאותו יום עד עתה
 לא נגלה לי הספר. ולא זכיתי לשמוע ממי הוא.
 ובכל זמן שאני נזכר בו אני נשאר עצב. אמר
 ר' אלעזר, אולי הקב"ה רוצה ביקרו, ולא
 רוצה

מאמר הנה עם יצא ממצרים

צט) (ז ד) לאמר הנה עם יצא ממצרים, אי תימא דהא צריך לנטלא פיוסין ויוחסין דלהון. לא אצטריך, אלא ק אורח כלל, דכתיב הנה עם ר יצא. מ"ט. משום דהכי קרא לון פטרונא דלהון כמה זמנין. וע"ד לא ת תטעי, דכתיב (ה) שלח את עמי בכל א זמן.

ק) ועוד, כד ב נטלת עיטא עלייהו עם פרעה, בלישנא ג דא יכלת להו דכתיב, (ו) הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. אוף השתא דכתיב הנה עם יצא ממצרים, ד ולא אפיק לון אחרא, אלא איהו מגרמיה נפק, ובג"כ תיכול לאבאשא לון.

מאמר הנה כסה את עין הארץ

קא) (ז) הנה כסה את עין הארץ, אית דאמרי סיחון ועוג דקטלי לון ישראל, ה דהו עינא דארעא. אלא כד אייתי קב"ה ארבה על ארעא דמצרים, ו כתיב ח) ויכס את עין כל הארץ, ותחשך הארץ. אמאי. בגין דכל חרשין ז וקסמין דעלמא, לא יכלין למעבד חרשין, אלא מלה חדא. ח בדרגא חדא, בזמנא חדא. ט ועמא דא אייתי ערוב, מבולבל י מכמה זינין מבולבלין אלין באלין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן י. דף קצ"ט א' ודף ר"ג ע"ב ודף ר"ו ע"ב. ק נ"א אור (קראקא). ר נ"א מוסיף יצא ממצרים (ז"ח). ת נ"א תסעה (ז"ח). א נ"א זמנא (ז"ח). ב נ"א אתנטלית (ז"ח) נ"א נחלית (חינצ"א). ג נ"א דא יכלי להו (ז"ח) נ"א דיכלת

ד) (במדבר כ"ב) ז"ח כרך כ' בלק דף ז' ציון ח'. ה) (שמות ה') ז"ח כרך כ' בלק דף ז' ציון ט'. ו) (שם א') ז"ח כרך כ' בלק דף ח' ציון י'. ז) (במדבר כ"ב) ח) (שמות י') ז"ח נ"ג ט"ד.

(קראקא). ד נ"א דלא (ז"ח). ה נ"א דהוה (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף מה כתיב (ז"ח). ז נ"א וקוסמין (ז"ח). ח נ"א ודרגא (קראקא). ט נ"א ולעמא דא אייתי ארבה (ז"ח). י נ"א בכמה זיני מבולבלים (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר הנה עם יצא ממצרים

עצה עליהם עם פרעה. בלשון זה יכלת להם. שכתוב הנה עם בני ישראל רב ועצום כמנו. אף עתה כתוב, הנה עם יצא ממצרים. שלא הוציאם אחר, אלא הוא מעצמו יצא, ומשום זה תוכל להרע להם.

מאמר הנה כסה את עין הארץ

קא) הנה כסה את וגו': הנה כסה את עין הארץ. יש אומרים שזה סיחון ועוג, שישראל הרגו אותם, והיו עין הארץ. אבל כשהביא הקב"ה ארבה על ארץ מצרים. כתוב ויכס את עין כל הארץ. ותחשך הארץ. למה. משום שכל המכשפים והקוסמים שבעולם, אינם יכולים לעשות כשפים אלא בדבר אחר, במדרגה אחת. בפעם אחת. ולעם הזה הביא ארבה מעורב ומבולבל מכמה מינים מבולבלים אלה באלה, עד שכל המכשפים והקוסמים לא היו יכולים לקום מפניהם. וזה הוא ויכס את עין כל

רוצה שיתגלה בעולם. בעוד שהיו יושבים ועוסקים בדברים אחרים עליונים ויקרים. האיר היום. קמו והלכו. אמר ר' אלעזר, עתה עת רצון הוא לפני המלך הקדוש. נאמר דברי תורה, ונעסוק בה, ונשתתף בשכינה. פתח ואמר, ה' בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה ע"כ.

מאמר הנה עם יצא ממצרים

צט) לאמר הנה עם וגו': לאמר הנה עם יצא ממצרים, ולא נזכר השם ישראל, אם תאמר שצריכים לקחת האבהות והיחוס שלהם. איז צורך. אלא בדרך כלל, שכתוב הנה עם יצא, ואינו אומר איזה עם, מהו הטעם משום שכך קורא אותם המגין שלהם כמה פעמים, ולכן איז לטעות בעם אחר, שכתוב שלח את עמי בכל פעם.

ק) ועוד כד נטלת וכי': ועוד כשלקחת

(דפו"י דף ש"ד ע"א)

כ עד דלא יכלי כל חרשין וקסמין ל למיקם קמייהו. מ ודא הוא ויכס את עין כל הארץ, והכא כתיב ט) ויכס את עין הארץ והכי הוא ודאי. קב) א"ר אבא, נ בלק ובלעם ם לא הוה בעלמא חרשין וקסמין כוותייהו, ע בלעם, חיליה ותוקפיה הוה פ בפומיה ועיניה. בלק, חיליה ותוקפיה הוה צ בעובדא דידין. ודא אצטריך לדא. דהא כל זיני חרשין דעלמא, בפומא ועובדא ק הוא, ובהו תליין. ר בלעם הוה ליה לישן, ולא ידין. בלק ידין, ולא לישן הוה ליה.

מעשה נורא מר' אלעזר והחברייא

קג) אזלו חברייא, ש עד דמטו חד בי חקל, ושמשא הוה ת תקיף לחדא. חמו ההוא בי חקל בשפירו דעשבין, ומיין נפקין לכל סטר, ואילני חקלא סגיין. ב יתבו תמן. א"ר אלעזר, כמה יאות אתר דא לנייחא ביה. קד) אדהו יתבי, הא חויא רברבא אתי בתוקפא דשמשא, ג ואעבר קמייהו. א"ר ר"א, חויא חויא, סטי לך מאורחך, ד דהא תב ההוא גברא ואתנחם על מה דעבד, ולא יוסיף למעבד ההוא מלה. תוהו חברייא. א"ר אבא, ה מאי הוא. אמר לון ו שתוקו. א"ר אלעזר, חויא חויא, לבתר דלחישו לך ז מן שמיא, אתנחם ן ההוא גברא, ושוי ברעותיה ט דלא יתיב ביה לעלמין. סטי לך מאורחך.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ נ"א עד דלא יכילו כל חרשין וכל קוסמין (ז"ח).
 ז נ"א למיקל (קראקא). מ נ"א ודא הוא דהתם כתיב ויכס את עין כל הארץ והכא כתיב הנה כסה את עין הארץ (ז"ח מונקאטש) ובקראקא גריס הכי הוא ודאי ול"ג והכא כתיב הנה כסה את עין הארץ ובחינצניא ל"ג הארץ. נ נ"א מוסיף בא וראה בלק (ז"ח). ס נ"א לא הו בעלמא חרשין וקוסמין (ז"ח). ע ה"ג בז"ח ובכל הדפוסים גריס בסוגריים (בלעם). פ נ"א בפומא ובעינין (ז"ח) נ"א ועיני (קראקא). צ נ"א ל"ג בעובדא (קראקא). ק נ"א הו (ז"ח). ר נ"א בלק הוה ליה ידין ולא לישן (ז"ח). ש נ"א ל"ג עד דמטו חד בי חקל (ז"ח) נ"א עד דמטו חד ושמשא (מונקאטש) נ"א עד דמטו בי חקל חד (קראקא). ת נ"א תקים (קראקא). ב נ"א יתבי (ז"ח). ג נ"א אעבר (ז"ח). ד נ"א דהא ההוא גברא תב (ז"ח). ה נ"א מאי האי (ז"ח). ו נ"א שתיקו (ז"ח פרעמישלא). ז נ"א ל"ג מן שמיא (קראקא). ח נ"א ל"ג ההוא גברא (קראקא). ט נ"א דלא יתוב להאי חובא לעלמין ול"ג ביה (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

כל הארץ. וכאן כתוב ג"כ ויכס את עין הארץ. דהיינו אותו הפירוש שאי אפשר לכל המכשפים לקום לפניהם, וכן הוא ודאי. קב) א"ר אבא בלק וכו': א"ר אבא, בלק ובלעם לא היו בעולם מכשפים וקוסמים כמוהם. בלעם היה כחו וגבורתו בפיו ובעיניו, בלק היה כחו וגבורתו בפעולת הידים. וזה צריך לזה, כי כל מיני כשפים שבעולם הם בפה ובמעשה. ובהם הם תלויים. בלעם היה לו לשון ולא ידים. בלק היה לו ידים ולא לשון. מעשה נורא מר' אלעזר והחברים קג) אזלו חברייא עד וכו': הלכו (דפו"י רף ש"ד ע"א)

החברים עד שבאו לשדה אחד, והשמש היה חזק מאד. ראו אותו שדה ביופי של עשבים, ומים יוצאים לכל צד, ועצי השדה גדולים. ישבו שם. אמר ר' אלעזר, כמה יפה הוא המקום הזה לנוח בו. קד) אדהו יתבי הא וכו': בעוד שהיו יושבים, הנה בא נחש גדול בגבורת השמש ועבר לפניהם. אמר לו ר' אלעזר, נחש נחש, נטה מדרכך, כי אותו אדם כבר שם וניחם על מה שעשה, ולא יוסיף לעשות דבר ההוא. תמהו החברים. אמר ד' אבא, מה זה. אמר להם ר' אלעזר, שתקו. אמר ר' אלעזר, נחש נחש, אחר שלחשו לך מן השמים, שתהרוג אותו אדם

קם חויא בקיומיה, ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין, א"ל, חויא חויא, ידענא כ מה דאת בעי, תוב מארחך, דהא עכו"ם חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי, והא הוא נאים ל שכיב במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חויא, ודלג דלוגין קמייהו.

קה) א"ר אלעזר, ה אי לא הוינא הכא, כמה בישין הוה עביד נ האי חויא, דהא ס חד ב"נ יודאי עבד עובדא דחובא, ועד לא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חויא לקטלא ליה, ואימלך ההוא ב"נ בין כך ובין כך, ואתנחם מחוביה, ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה, וע"ד אשתויב מן דינא.

קו) אמרו חברייא לר' אלעזר, במה ידעת. אמר ע להו, סימנא יהב לי אבא, ואנא אשתמודענא ביה. אמרו ליה תינח חויא, דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם ותב מחוביה, במה ידעת. אמר פ להו, כד הוה אזיל ההוא חויא, קשקשויו הו סלקין, וזנבוי ק זקוף, ואיהו דאזיל בבהילו, רוחא ר חדא הוה אזיל לקבליה, והוה קארי קמיה תוב ש מארחך, דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא ב"נ, וההוא חויא בישא לא הוה ת ציית, עד דיתנון ליה כופר א בהדיה, באתריה דההוא ב"נ ב דאתחייב ג קטולא ותב. דכך אורחוי דחויא עילא ותתא, כיון דאתייהיב ליה רשו, לא תב עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתייהיב ליה רשו למעבד, או דיתנון ליה באתריה חייבא אחרא בכופרא, דהא בריקנייא לא יפוק כיון דאתייהיב ליה רשו.

חלופי גרסאות

* ג"א וא"ל (ז"ח). כ ג"א מה את בעי תוב מארחך דהא גוי חייבא אתי ול"ג עכו"ם (ז"ח). ל ג"א ל"ג שכיב (ז"ח). מ ג"א מוסיף חברייא אי (ז"ח). נ ג"א ההוא ול"ג האי (ז"ח). ס ג"א ב"נ חד יודאי עבד עובדא דחובה (ז"ח). ע ג"א לון (ז"ח) ליה (קראקא). פ ג"א לון (ז"ח). ק ג"א זקוף ואיהו דאזיל בבהילו (ז"ח). ר ג"א אחרא (ז"ח). ש ג"א מארחך (ז"ח) ת ג"א אצית (ז"ח). א ג"א ל"ג בהדיה (ז"ח). ב ג"א דאתייהיב (ירושלים). ג ג"א מוסיף קטילא ותב מאורחיה ואתנחם (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה גורא מר' אלעזר והחברים

החברים לר' אלעזר, במה ידעת. אמר להם, סימן נתן לי אבי, ואני הכרתי על ידו. אמרו לו, זה נכון אצל הנחש שהכרת בו, אבל אותו אדם שניחם ושב מעונו במה ידעת. אמר להם, כשנחש ההוא היה הולך, הקשקשים שלו היו עולים, וזנבו היה זקוף, והוא הלך בבהלה. רוח אחר הלך כנגדו, והיה קורא לפניו שוב מדרכך, כי אותו אדם שב מעונו וניחם. אותו נחש רע לא היה מקשיב, עד שיתנו לו כופר במקום אותו אדם שנתחייב הריגה, ושב מדרכיו וניחם. כי כך דרך הנחש למעלה, דהיינו הנחש הרוחני, ולמטה, הנחש הגשמי. כיון שניתנה לו רשות, אינו חוזר עד שמשלים אותו הדין הרע שניתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו רשע אחר כופר במקומו. כי לא ישוב ריקם אחר שניתנה לו רשות. אמרו

אדם, התנחם אותו אדם, ושם ברצונו שלא ישוב לאותו חטא לעולם. סוד לך מן דרכך. קם הנחש על עמדו, ולא הלך לכאן ולכאן, שב ד"א כמתחלה, ואמר לו נחש נחש, יודע אני מה שאתה רוצה. חוזר מדרכך, כי הרי גוי רשע בא, שעשה רע ליהודי אחד, והנה הוא ישן ושוכב במערה שלך, לך והורגו. מיד חזר אותו הנחש ודלג דלוגים לפניו.

קה) א"ר אלעזר אי וכו': אר"א, אם לא הייתי כאן, כמה רעות היה עושה אותו הנחש. כי אדם אחד יהודי עשה מעשה עון, ומטרים שעשה תשובה לחשו לו לאותו נחש, שיהרוג אותו. בין כך ובין כך נתיישב אותו האדם, וניחם מעונו, ואמר שלא ישוב לאותו חטא לעולם. ולכן ניצל מן הדין. קו) אמרו חברייא לר' וכו': אמרו (דפו"י דף ש"ד ע"א)

קז) אמרו ליה, תינח כל ד דא. ההוא עכו"ם דאמרת ו דיהבת ליה כופר, במאי ידעת. אמר לון, כיון דמלילת לחויא, ההוא רוחא דהוה אזיל לקבליה ולחיש ליה ז דיתוב לאורחיה דהא אתנחם ההוא ב"נ, ח דליג ההוא רוחא על אודניה.

קח) תווהו חבריאי, אר"א, ט ניהך ונחמי, דהא חויא עבד מה דעבד. קמו וקריבו י גבי חד טינרא, בההוא בי חקל, אשכחו לההוא עכו"ם דמית, וההוא נחש כריך על עקביה, ולא ג הוה אבדיל מניה, ח ובתר אתפרש מעקביה, וסליק על גרוניה, ואכריך תמן, ומתמן נחית על עקביה נ דלא הוה מתפרש מניה. קט) אשכחו ליה ארנקי חד מליא דינרין, דגזיל לחד יודאי בארחא, ע ומחא ליה. נטל ר"א פ ית ארנקי, אמר, בריך רחמנא דבכלא ק עביד שליחותא. תבו לההוא אתר ר דהו.

קי) פתח ר"א ואמר, י מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. מאשר יקרת, יקר מבעי ליה, והכי אצטריך, מאשר ט אתה יקר בעיני, מהו יקרת, מכלל דאיהו מגרמיה אתייקר. הכי הוא ודאי, דכל ב"נ דאיהו בחיובא. * קמי קב"ה, בקדמיתא הוא מזלזלא ח ותועבה איהו קמי קב"ה, ובתר א דאימלך ותב מחוביה, השתא ב איהו אתייקר מגרמיה, וקב"ה קארי עליה ואמר, מאשר יקרת ג בעיני נכבדת, את מגרמך יקרת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (ישעיה מ"ג) ז"ח כרך כי פרשת בלק דף י"א ד נ"א ל"ג דא (קראקא). ו נ"א דאתיהיב ליה כופרא במה ידעת (ז"ח). ז נ"א דיתיב (ז"ח). ח נ"א הוא דליג על אודני ואמר לי ול"ג מן דליג עד אודניה (ז"ח). ט נ"א מוסיף חבריאי נהך ונחמי דהא חוייא כבר עבד (ז"ח). י נ"א לגבי (ז"ח). ל נ"א ל"ג הוה (ז"ח). מ נ"א לבתר (ז"ח). נ נ"א ולא היה מתפרשא מניה (ז"ח). ע נ"א וחמא (מונקאטש בסוגריים). פ נ"א את הארנקי ואמר (ז"ח). ק נ"א עבידנא (דפוסים ראשונים). ר הכי גרים בז"ח ובכל הדפוסים גרים בסוגריים דהו (אולי). ש נ"א אתיקר (דפוסים ראשונים). ת נ"א ל"ג ותועבה איהו (קראקא). א נ"א דאמלך (ז"ח) דא מלך (סרעמישלא). ב נ"א אתיקר איהו (ז"ח). ג נ"א ל"ג בעיני נכבדת (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

קז) אמרו ליה תינח וכו': אמרו לו כל זה נכון הוא, אבל אותו גוי שאמרת שניתן כופר בשבילו במה ידעת. אמר להם, כיון שדברתי אל הנחש, אותו רוח שהיה הולך כנגדו ולחש לו שישוב לדרכו כי ניתם אותו האדם מן העוון, הוא דלג על אזני ואמר לי: קח תווהו חבריאי אר"א וכו': תמהו החברים, אמר ר' אלעזר, נלך ונראה, כי הנחש עשה מה שעשה. קמו וקרבו לסלע אחד באותו שדה, ומצאו לגוי ההוא שמת, ואותו נחש כרוך על עקבו ולא נפרד ממנו. אח"כ נפרד מעקבו ועלה על גרונו, ונכרך שם. ומשם היה יורד על עקבו ולא היה נפרד ממנו. קט) אשכחו ליה ארנקי וכו': מצאו שם כיס מלא דינרים, שגזל מיהודי אחד (דפו"י דף ש"ד ע"א י) דף ש"ד ע"ב)

בדרך, והכה אותו. לקח ר' אלעזר את הכיס, אמר, ברוך הרחמן, שבכל דבר הוא עושה שליחותו, חזרו לאותו מקום שהיו בו. קי) פתח ר"א ואמר וכו': פתח ר' אלעזר ואמר, מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. שואל, מאשר יקרת יקר היה צריך לומר, וכך היה צריך לומר, מאשר אתה יקר בעיני, מהו יקרת שמשמע שמעצמו נעשה יקר. ומשיב, כך הוא ודאי, כי כל אדם שהוא בעונות לפני הקב"ה, בתחלה הוא נקלה, והוא תועבה לפני הקב"ה, ואחר שנתשב בעדתי ושב מעונו, הוא מתיקר עתה מעצמו. והקב"ה קורא עליו ואומר מאשר יקרת בעיני נכבדת, אתה מעצמך יקרת.

בעיני

קיא) בעיני נכבדת ואני אהבתיך, דהא לית רחימו לקב"ה בהדי בינ
 ד בהאי עלמא, אלא ה במאן דתב מחוביה, וע"ד ו אני אהבתיך. אבל מה אעביד,
 דהא ז יהבית רשו לחויא לנזקא, דא הוא עיטא, ואתן אדם תחתך. מאי איהו
 אדם דיהב קב"ה ח תחותיה, ההוא אדם דאתי ט מעמא אחרא דההוא חויא
 מדליה ייכול, דכתיב ואתן אדם, אל תקרי אדם, אלא אדום. ולאומים, דא
 הוא כ ולאום מלאום יאמץ, ודא זרעא דעשו דיהיב תחות נפשיה.

קיב) אדהו יתבי, ז הא האי יודאי, דגזל ההוא עכו"ם, דקטל חויא, אתי
 ח באורחא, לאי ועיף, ומגו תקיפו דשמשא עאל בההוא חקל, ויתיב תחות
 אילנא חד, נ והוה ס מתרעם לקב"ה, ומצדיק עליה דינא, ואמר, מארי דעלמא,
 גלוי וידוע קמך, דאנא לא ע חיישנא פ עלאי, ועל גופי, ועל ממוני כלום, דהא
 בדינא אתעביד כל דאתעביד, אבל אבא ואמא סבין אית לי, דלית לי במה
 צ אפרנס לון, וע"ד ק חיישנא.

קיד) ותו, על כל דא, צרורא חדא דדינרין דהוה בההוא ארנקי, דחד
 מסכנא למעבד חופה לברתיה ענייא, מה ש אעביד, מארי דעלמא, ע"ד כאיבנא
 בלבאי א יתיר.

קיד) בכח ואמר, ז משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, דינין דמארי עלמא
 קשוט אינון, אמאי אינון קשוט. בגין דצדקו יחדיו. דהא בשעתא דדינא בעי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (בראשית כ"ה) ז"ח כרך כ' בלק דף י"א ציון מ'. ד נ"א בעלמא ול"ג בהאי (ז"ח). ה נ"א למאן (ז"ח).
 ז) (תהלים י"ט) ז"ח כרך כ' בלק דף י"ב ציון נ'. ו נ"א ואני (ז"ח). ז נ"א יהיבת (ז"ח). ח נ"א מוסיף
 כופר תחותיה (ז"ח). ט נ"א מעמא דסטרא בישא
 דההוא חויא (ז"ח) נ"א מההוא עלמא דההוא (קראקא). ז נ"א הא ההוא יודאי דגזל ליה ההוא גוי דקטליה
 חויא אתי מאורחא ולאי ומגו תוקפא דשמשא (ז"ח). ח נ"א משלהי (מונקאטש במרובעים). נ נ"א והוא (ז"ח).
 ס נ"א אתרעם (קראקא). ע נ"א חיישינו (קראקא). פ נ"א עלי ועל גופאי (ז"ח). צ נ"א דאפרנס (ז"ח).
 ק נ"א חיישינו (קראקא). ש נ"א יעביד (ז"ח). א נ"א יתיב (דפוסיס ראשוניס).

מעלות הסולם

מעשה גורא מר' אלעזר והחברים

וישב תחת אילן אחד. והיה מתרעם לפני
 הקב"ה, ומצדיק עליו את הדין. ואמר רבון
 העולם גלוי וידוע לפניך, שאיני דואג עלי,
 ועל גופי, ועל ממוני כלום, כי בדין נעשה
 כל מה שנעשה, אבל אב ואם זקנים יש לי,
 שאין לי במה לפרנסם, ועל זה אני דואג.
 קיג) ותו, על כל וכו': ועוד, על כל זה,
 צרוד עם דינרים, שהיה באותו כיס, שהוא של
 עני אחד שצריך לעשות חופה לבתו העניה,
 מה אעשה. רבון העולם על זה אני כואב בלבי
 יותר.

קיד) בכח ואמר משפטי וגו': בכח
 ואמר, משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. דינים של
 רבון העולם הם אמת, למה הם אמת. משום
 שצדקו יחדיו, ומפרש, כי בשעה שהקב"ה
 רוצה

קיא) בעיני נכבדת וגו': בעיני נכבדת
 ואני אהבתיך, כי אין אהבת הקב"ה אל אדם
 בעולם, אלא למי ששב מעונותיו. וע"כ ואני
 אהבתיך, אבל מה אעשה, כי כבר ניתנה רשות
 אל הנחש להזיק. זו היא עצה ואתן אדם
 תחתך. מי הוא האדם שהקב"ה נותן תחתיו.
 הוא האדם הבא מעם אחר, שאותו הנחש משלו
 יאכל. שכתוב ואתן אדם, אל תקרא אדם אלא
 אדום. ולאומים שנאמר ולאומים תחת נפשך,
 היינו שנאמר עליו ולאום מלאום יאמץ, וזהו
 זרעו של עשו שנותן תחת נפשו.

קיב) אדהו יתבי הא וכו': בעוד
 שהיו יושבים, הנה אותו היהודי, שגזלו הגוי,
 אשר הנחש הרגו, בא מן הדרך, לאה ועיף,
 ומחמת תוקפו של השמש, נכנס באותו שדה,
 (דפו"י דף ש"ד ע"ב)

ג קב"ה למעבד, כמה מארי תריסין קיימין מהאי סטר ד ומהאי סטר, ה ומצדיקין אלין באלין, ומגייחין אלין באלין, ו כיון דצדקו אלין באלין, ואסתכמו כחדא, כדן משפטי ה' אמת. אימתי ז צדקו יחדיו. כד ח מצדיקי כל בני דינא לעילא, ט וע"ד מארי דעלמא ע"ד בכינא, ולא על דידי.

קטו) שמע ר' אלעזר וחברייא, וקמו לגביה, חמו יתיה דהוה יתיב תחות ההוא אילנא, י ואתקיפו ביה, ונטלו יתיה לגביהון. א"ר אלעזר, כ זכאה קשוט, דאי לא זכאה אנת, לא ירחיש לך קב"ה ניסא רברבא, כמה דעבד. ל בקדמיתא טול ארנקי דילך, מ ותיזיל ותחמי מה דעביד קב"ה בגינך. אזל בהדיהו, וחמא נ ההוא ס עכו"ם מית, וחויא הוה עביד ביה ע נוקמין, והוה כריך פ על קדליה. אשתטח ההוא יודאי בעפרא, ואודי ושבח צ למארי עלמא, וקם ונשיק ידוי דרבי אלעזר וחברייא ק אמר לון, השתא ידענא, דקב"ה ארחיש ניסא דא בגיניכו.

קטז) ר אבל רבנן על אבא ואמא סבין דאית ש לי בכינא, ת ועל מסכנא דיהיב לי צרורא. פתח הארנקי, ואחמי לון א צרורא, וכן אחמי לון ב מחא דעבד ליה ההוא עכו"ם צלי ר"א עליה, ואתסי.

חלופי גרסאות

ג נ"א דקב"ה בעי למעבד דינא (ז"ח). ד נ"א ל"ג ומהאי סטר (חינצ'א). ה נ"א ומגייחין אלין באלין ומצדיקין אלין באלין (ז"ח) נ"א ומצדיקין אלין ומנחי אלין באלין (קראקא) נ"א ומצדיקין אלין באלין ומנחי אלין באלין (חינצ'א). ו נ"א ל"ג כיון דצדקו אלין באלין (קראקא). ז נ"א מוסיף כד צדקו (קראקא). ח נוסח אחר מצדיקין כל בני דינא דלעילא (ז"ח). ט נ"א ואנא מארי דעלמא על דא בכינא (חינצ'א) נ"א מארי דעלמא על דא אנא בכינא ולא על דידי (ז"ח). י נ"א ואתקיסוניה (קראקא). כ נ"א מוסיף לא תתחל זכאה קשוט דאי לאו זכאה אנת (ז"ח). ל נ"א ובקדמיתא טול ארנקי דדינרין דילך (ז"ח). מ נ"א ל"ג ותיזיל (ז"ח). נ נ"א ל"ג ההוא (חינצ'א). ס נ"א גוי מת (ז"ח). ע נ"א ל"ג נוקמין והוה כריך על קדליה (קראקא). פ נ"א מוסיף על קדלוי כדבקדמיתא (ז"ח). צ נ"א למאריה דעלמא (ז"ח). ק נ"א מוסיף אמר ר' אלעזר (קראקא). ר נ"א אצל (קראקא). ש נ"א ליה (קראקא). ת נ"א מוסיף ועל חר מסכנא דיהיב לי צרורא דא (ז"ח). א נ"א הצרורא (ז"ח). ב נ"א המחאה (דפוסיס ראשוניים) נ"א מחאה דעבד ליה ההוא גוי צלי עליה רבי אלעזר (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

ותלך ותראה, מה שעשה הקב"ה בשבילך. הלך עמוזם וראה אותו הגוי מת. והנחש עושה בו נקמות, והיה כרוך על צוארו. השתטח אותו יהודי בעפר, והודה ושיבח לרבון העולם. וקם ונשק ידיהם של ר' אלעזר והחברים. אמר להם עתה ידעתי שהקב"ה עשה לי הנס הזה בשבילכם.

קטז) אבל רבנן על וכו': אבל חכמים על אבי ואמי הזקנים שיש לי בכיתי, ועל עני שנתן לי הצרור הזה. פתח הכיס, והראה להם את הצרור, וכן הדאה להם את המכה שעשה לו אותו הגוי, התפלל עליו ר' אלעזר, ונתרפא.

קריבו

רוצה לעשות דין, כמה בעלי מגינים עומדים מצד זה ומצד זה ומתוכחים, ומצדיקים אלו באלו, ולוחמים אלו באלו, כיון שצדקו אלו באלו והסכימו יחד, אז משפטי ה' אמת. מתי צדקו יחדיו, כשמצדיקים את הדין כל בית הדין שלמעלה, וע"ז רבון העולם ע"ז אני בוכה, ולא על שלי.

קטו) שמע ר' אלעזר וכו': שמע ר' אלעזר והחברים, וקמו אליו, ראו אותו שהיה יושב תחת אותו אילן, והחזיקו בו ולקחו אותו אצלם. א"ר אלעזר, צדיק אמיתי שאם לא היית צדיק לא היה מקרה לך הקב"ה נס גדול כמו שעשה, ובתחלה קח כיס הדינרין שלך, (דפו"י דף ש"ד ע"ב)

ק"ז) קריבו לגביה ג דההוא עכו"ם כמלקדמין, וחמו ההוא חויא ד דהוה עביד כדבקדמיתא. א"ר אלעזר, ה חויא חויא, כל מה דעבדת, יאות עבדת. ותו, דאחמית חילך וגבורתך ביה, ועבדת ביה נוקמין סגיאין, והא חמינן תלת זמנין, ז ואחמית כל מה דעבדת מכאן ח ולהלאה זיל ואתטמר במערתך, וגזרנא עלך דלא תנזיק לברייתא דעלמא. אתפרש ההוא חויא, וכפף רישיה, ואזל ליה.

ק"ח) אמר ר' אלעזר לההוא יודאי, טול עדאה דשנאך, דהא כ כיסא דדהבא אית ליה ל לגביה, דשבק ליה בריה דההוא עכו"ם לאבוי, ולא תיטול מדיליה כלום, וזיל לגבי גברא דדוך פלן, ותשכח ח דמיתא אתתיה, זיל לגביה, והב ליה כיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה ברא חד, ושמעון שמיה, נ והוא אזיל בסחורתא על ימא, ואינון בארבא. ס בריה דהאי עכו"ם גנב ליה האי כיסא, ויהב ליה לההוא רשע, ואימא לההוא יודאי דיסלק כיסא ע דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקב"ה, דאחזר אבידתא פ למארה, וכך עביד, נטל כיסא, צ וסגיד קמיה דר"א ק ונשיק ידוי, תוהו חברייתא.

ק"ט) אמר ר' אבא, בכל אורחא דא ד איהו תוהא, בכל מה דחמינן בך, והשתא איהו תוהא על תוהא, מהו דין. אמר להו, מלה דא, לאו בסימנא ש איהי, ולאו בחכמתא, אלא רוחא דילי אסתכל, ואנא חמינא כאלו בעינא חמינא. תוהו כלהו חברייתא, ח אזלו כלהו חברייתא, וההוא יודאי בהדייהו, עד דמטו לגבי

חלופי גרסאות

ג נ"א ההוא גוי (ז"ח). ד נ"א דהוה עביד כו בקדמיתא (קראקא) נ"א דהוה עביד ביה נוקמין כדבקדמיתא (ז"ח). ה נ"א כל חויא מה דעבדת (וינציא). ז נ"א ואחמין (קראקא). ח נ"א ולהלאה (קראקא). כ נ"א מוסיף כיסא דדינרין (ז"ח). ל נ"א לגביה ושבוך ליה מאנוי ול"ג מן דשבק עד ולא (ז"ח). מ נ"א דמיתת (ז"ח). נ נ"א והוה (ז"ח). ס נ"א ובריה דהאי גוי גנב ליה לההוא כיסא. ע נ"א ל"ג דא (קראקא) נ"א דין (וינציא). פ נ"א למאריה (ז"ח). צ נ"א ואסגיד לקמיה דרבי אלעזר (ז"ח). ק נ"א ונשיק ידוי (ז"ח). ר נ"א אית תוהו (ז"ח). ש נ"א איהו ולא בחכמתא (ז"ח). ת נ"א ואזלו כלהו ול"ג חברייתא (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

כי אותו אדם יש לו בן אחד, ושמך שמעון, והיה הולך בסחורה על היים, והם באניה, הבן של אותו הגוי גנב את הכיס, ונתן לו לאותו הרשע אביו. ואמור ליהודי ההוא, שיתן הכיס ההוא לבנו, שבקרוב יבוא אליו. ויודה להקב"ה שהחזיר האבדה לבעליה. וכך עשה, לקח הכיס, והשתחוה לפני ר"א, ונשיק ידיו. תמהו החברים. ק"ט) אמר ר' אבא וכו': אמר ר"א בכל הדרך הזה הוא פלא. בכל מה שראינו בך, ועתה הוא פלא על פלא, מה זה. אמר להם, דבר זה אינו בסימן, ולא בחכמה, אלא הרוח שלי הסתכל, וראיתי כאלו אני רואה בעיני, תמהו כל החברים, הלכו כל החברים, ואותו היהודי עמהם, עד שהגיעו אצל חמיו של ר' אלעזר, כיון שהגיעו שמה, מצאו את חמיו שהיה

ק"ז) קריבו לגביה דההוא וכו': קרבו לאותו הגוי כבתחלה, וראו אותו הנחש שהיה עושה בו נקמות כבתחלה. א"ר אלעזר, נחש נחש, כל מה שעשית יפה עשית, ועוד שהראת כחך וגבורתך בו, ועשית בו נקמות גדולות, והרי ראינו ג' פעמים, וראיתי כל מה שעשית. מכאן ולהלאה לך והסתתר במערתך. וגוזרני עליך שלא תזיק לשום בריה בעולם. נתפרד אותו הנחש, וכפף ראשו, והלך לו.

ק"ח) אמר ר' אלעזר וכו': אמר ר"א לאותו יהודי קח שלל שונאך, כי כ"ס ע"ס דינרי זהב יש לו אצלו, שעזב לו הבן של הגוי ההוא לאביו, ואל תקח ממנו כלום, ולך אל אדם שבמקום פלוני, ותמצא אשתו מתה, לך אליו, ותן לו את הכיס עם הדינרים הזה. (דפו"י דף ש"ד ע"ב)

חמוי, כיון דמטו ב לתמן, אשכחיהו לחמוי ג דהוה יתיב על גבי ערסוי, ולעי באורייתא. בריך ברכתא ר' אלעזר, ד ובריכו חברייא, ואיהו חדי בהדייהו.

קכ) פתח ר' אלעזר ואמר, (ח) רפאני יי' וארפא הושיעני ואושעה. כיון דאמר רפאני יי', מהו וארפא. כיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. כיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי.

קכא) אלא ו כל אסוותא דעלמא בידא דקב"ה, אבל אית מנהון על ידא דשליחא, ואית מנהון דלא אתמסרו בידא דשליחא, ואינון דאתמסרו בידא * דשליחא, אסוותא אינון, אבל לזמנין מתהדרן. אבל אינון דקב"ה מסי, ח לא מתהדרן לעלמין, וע"ד אסוותא דיליה, איהי אסוותא דלית בה מרעא כלל ובג"כ רפאני ה' וארפא ודאי, בלא ט קטרוגא כלל, והשתא חברייא קב"ה י יהב לי אסוותא, ועשק לי, וערב לי.

קכב) סחו ליה כל כ ההוא עובדא, תווה ובכה וחדי. ג אמר, חברייא, נדרנא דאיהך לגביה, ח ואתחבר בהדיה, ונודי ונשבח למארי עלמא. חדי בהדייהו.

קכג) אמרו ליה, במאי ט הויתא מתעסק. אמר לון, ט בפ' בלק הוינא מתעסק, וחמינא דחכמתא דיליה, פ הוא תקיף ויתיר מחכמתא דבלעם, חכמתא דבלעם רגעא חדא, חכמתא דבלק בכל זימנא. אבל מפתחן צ כלהו בידוי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (ירמיה י"ז) ז"ח כרך כ' בלק דף י"ד ציון ס'. ב ג"א תמן (ז"ח). ג ג"א דהוי (ז"ח). ד ג"א מוסיף בסוגריים [על חולה ונתרפא] (סרעמישלא). ו ג"א בסוגריים (אר"י חמוי) כל (דפוסים ישנים ובמונקאטש במרובעים). ח ג"א מוסיף ההוא מרעא לא אתהדר [מתהדר וינציא] לעלמין (ז"ח). ט ג"א קטיעא (קראקא). י ג"א יהיב (ז"ח). כ ג"א ל"ג ההוא (דפוסים ראשונים). ל ג"א ואמר (ז"ח) ואמרי (קראקא). מ ג"א ואיסתבר (קראקא). ס ג"א הוית (ז"ח). ע ג"א הוינא משתדל בס' בלק (ז"ח). פ ג"א הוה (ז"ח). צ ג"א דכלהו בידוי דבלעם הו (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נזרא מר' אלעזר והחברים

שאין אחריה מחלה כלל. ומשום זה, רפאני ה' וארפא ודאי, בלי קטרוג כלל. ועתה חברים, הקב"ה נתן לי רפואה, ועשק לי את המחלה, וערב לי שריפא אותי.

קכב) סחו ליה כל וכו': סיפרו לו כל המעשה ההיא. תמה, ובכה, ושמת, אמר חברים, נודר אני שאלך אליו לאותו שהגוי גזל ממנו הכיס, ואתחבר עמו, ונודה ונשבח לרבון העולם. שמח אתם.

קכג) אמרו ליה במאי וכו': אמרו לו במה היית עוסק, אמר להם, בפרשת בלק הייתי עוסק. וראיתי שחכמתו של בלק, היא חזקה ויתרה מחכמתו של בלעם. חכמתו של בלעם היתה לרגע אחד, חכמתו של בלק היתה בכל זמן. אבל כל המפתחות של החכמה, היו בידי

שהיה יושב על מטתו, ועוסק בתורה. ר' אלעזר ברך ברכה, ברכת רופא חולים, והחברים ברכו. והוא שמח עמהם.

קכ) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה. שואל, כיון שאמר רפאני, מהו וארפא. כיון שאמר הושיעני מהו ואושעה. ועוד, כיון שהרופא מרפא. מי הוא שמכה.

קכא) אלא כל אסוותא וכו': ומשיב, אלא כל הרפואות שבעולם הן בידי הקב"ה, אבל יש מהן שהן על ידי שליח, ויש מהן שלא נמסרו לשליח, ואלו שנמסרו בידי שליח, הן רפואות, אבל לפעמים חוזרות המחלות. אבל אלו שהקב"ה מרפא, אותה המחלה אינה חוזרת לעולם, וע"כ הרפואה שלו היא רפואה (דפו"י דף ש"ד ע"ב י' דף ש"ה ע"א)

דבלעם הוי ק דאיהו הוה שלים בפומא. בלק הוה ידע למעבד חרשוי, ולא הוה ר ידע לאשלמא בפומא.

מאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב

קכד) פתח ואמר, (י) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', האי ש קרא אוקמוה, אבל אל תירא עבדי יעקב, ת מחרשוי דבלעם. ואל תחת, מקסמוי דבלק.
 קכה) ת"ח, א היך הוה תרווייהו דא בדא בעיטא בישא לקבל ישראל, אמר בלעם, יעקב ב בביתא דלבן אבא הוה, ונחש נחשין לקבליה, ויכיל ליה, אנא אסדר נחשין לקבליה. אמר בלק, ואנא אסדר קסמין לשמא דאקרי ישראל.
 קכו) ג בהווא שעתא נפק רוחא חדא מסטרא דיוסף, מגו ענפי אילנא, ונשיב באינון נחשים, ובטיל לון. והיינו דאמר יוסף, (ס) כי נחש ינחש איש אשר כמוני. מאי איש אשר אשר כמוני. בגיני אית ה איש, דנחשים יבטל לבניכו. בגיני איהו לעילא, והיינו איש אשר כמוני. ו אית איש לעילא, ו דנפק רוחא אחרא מגו אילנא דלתתא, ונשיב בהווא קסם ובטיל ח לון.
 קכז) והיינו (ט) קסם על שפתי מלך. מאן מלך דא אילנא דלתתא, כדין אתיב בלעם ואמר, (פ) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ותררווייהו הוה ט בתרין סטרין אלין.

חלופי גרסאות

ק נ"א בגין דאיהו הוה אשלים בפומא (ז"ח). ר נ"א ל"ג ידע (ז"ח). ש הכי גרים בז"ח ובכל הדפוסים גרים בסוגריים קרא (אית לאסתכלא ביה). ת נ"א מחרשי (ז"ח). א נ"א היאך (ז"ח). ב נ"א רביתא דלבן אבא הוה (קראקא) נ"א בביתא דלבן אבי אבא הוה (ז"ח). ג נ"א בהיא (ז"ח). ה נ"א ל"ב איש (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף כמוני אית איש (ז"ח). ז נ"א נפיק (דפוסים ראשונים) נ"א דאפיק (ז"ח). ח נ"א ליה (ז"ח). ט נ"א מתרין (ז"ח).

מסורת הזוהר

(י) (שם ל') ז"ח כרך כ' בלק דף ט"ו ציון ע'.
 (ט) (בראשית מ"ד) ז"ח נ"ד ט"ג ט"ד. (ע) (משלי ט"ז)
 ז"ח נ"ד ט"ד. (פ) (במדבר כ"ג) ז"ח כרך כ' בלק דף ט"ו ציון ק'.

הוה (ז"ח). ג נ"א בהיא (ז"ח). ה נ"א ל"ב איש (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף כמוני אית איש (ז"ח). ז נ"א נפיק (דפוסים ראשונים) נ"א דאפיק (ז"ח). ח נ"א ליה (ז"ח). ט נ"א מתרין (ז"ח).

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

קכו) בההיא שעתא נפק וכו': באותה שעה, יצא רוח אחד מצד יוסף, מתוך ענפי האילן, ונשב באלו הכשפים ובטל אותם. והיינו שאמר יוסף, כי נחש ינחש איש אשר כמוני. מהו איש אשר כמוני, ומשיב, בשבילי יש איש שיבטל הכשפים לבניכם. בשבילי הוא למעלה, כי אני מרכבה אליו, והוא יסוד, והיינו איש אשר כמוני. כמוני פירושו, שיש איש למעלה דהיינו יסוד, שמוציא רוח אחר מתוך האילן שלמטה היינו מלכות, ונושב בקסם ההוא ומבטל אותם. כי כשפים של נחש מתבטלים ע"י היסוד. וקסמים מתבטלים ע"י המלכות.
 קכז) והיינו קסם על וגו': והיינו שכתוב, קסם על שפתי מלך. מי הוא מלך. זהו האילן של מטה דהיינו מלכות. אז השיב בלעם ואמר, כי

בידי בלעם. משום שהוא היה שלם בפה. בלק היה יודע לעשות כשפים, ולא ידע להשלים בפה.

מאמר אל תירא עבדי יעקב וגו' קכד) פתח ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב, וגו', כתוב זה העמידהו. אבל אל תירא עבדי יעקב, היינו מכשפיו של בלעם. ואל תחת, מקסמיו של בלק.

קכה) ת"ח היך הוה וכו': בוא וראה היך שניהם היו בעצה רעה - זה בזה כנגד ישראל. אמר בלעם, יעקב היה בבית אבי לבן, וניחש כשפים נגדו, ויכול לו. אני אסדר כשפים נגד יעקב. אמר בלק, ואני אסדר קסמים לשם הנקרא ישראל.

(דפו"י זף ש"ה ע"א)

קכח) ז) כי אתך אני, לא הוא יומין מן יומא דאתברי עלמא, דאצטריך הכי למהוי קב"ה בהדייהו דישראל, כההוא זמנא דבעא בלעם לשיצאה לשנאיהון דישראל מעלמא. וע"ד אמר קב"ה, בלעם בעא לשיצאה לכו מעלמא, אבל אנא לא אעביד הכי ר) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה. דאלו ייתון כ כל בני עלמא, לא יוכלון לשיצאה כ לכון מעלמא.

קכט) אתא לבן בקדמיתא, ובעא לאעקרא ליה ליעקב בלחודוי מעלמא, אתא קב"ה ואגין ל עליה, דכתיב ו) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. אתא פרעה ובעא לשיצאה לון מעלמא, ח אתא קב"ה ואגין נ עלייהו, דכתיב ו) וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. אתא המן ובעא לשיצאה ס לון, אתא קב"ה ט ואגין עלייהו, ואתיב כלא על רישיה. וכן בכל דרא ודרא, קב"ה אגין עלייהו דישראל תדיר.

קל) וישראל אמרי, ח) חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. כי לא תמו מבעי ליה, אלא חסדי ה' בכל דרא ודרא הוא בסעדן, כי לא תמנו, ט ולא אשתצינא. מ"ט דלא אתמנעו רחמיו מינן, דכתיב כי לא כלו רחמיו.

מאמר וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור

קלא) ת"ח, מה כתיב בקדמיתא. א) וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור.

חלופי גרסאות

י נ"א כל עמין דעלמא לא יכלין לשיצאה לכון מעלמא (ז"ח). כ נ"א לון (דטוסים ראשונים). ל נ"א עליהו (פרעמישלא). מ נ"א ל"ג מן אתא קב"ה עד אתא קב"ה (קראקא). נ נ"א עליהון (ז"ח). ס נ"א מוסיף לון מעלמא (ז"ח). ע נ"א ל"ג ואגין עלייהו (ז"ח). פ נ"א דלא אשתצינא מ"ט משום דלא (ז"ח).

מסורת הזהר

ז) (ירמיה ל') זהר תרומה דף רצ"א ציון א' וב'. ק) (שם) שם. ד) (בראשית ל"א) ז"ח כרך כ' בלק דף ש"ז ציון ש'. ט) (שמות א') ז"ח כרך כ' בלק דף י"ז ציון ת'. ח) (איכה ג') ז"ח כרך כ' בלק דף י"ז ציון א'. א) (במדבר כ"ב) ז"ח כרך כ' בלק דף י"ז ציון ג'.

מעלות הסולם

מעשה נורא מר' אלעזר והחברים

עליהם, שכתוב, וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. בא המן ורצה לכלותם. בא הקב"ה והגן עליהם, והשיב הכל על ראשו. וכן בכל דור ודור הקב"ה מגין תמיד על ישראל.

קל) וישראל אמרי חסדי וגו': וישראל אומרים חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו. שואל, כי לא תמו היה צריך לומר, ומשיב, אלא, חסדי ה' שבכל דור ודור היו בעזרתנו, כי לא תמנו. פירושו, ואנו לא כלינו מן העולם. מהו הטעם. משום שלא נמנעו רחמיו ממנו. שכתוב, כי לא כלו רחמיו.

מאמר וישלח מלאכים

קלא) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב בתחלה, וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור. ואח"כ כתוב, וילכו זקני מואב עם זקני מדין, היה לו לומר ויבאו המלאכים, למה שינה

כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ושניהם בלעם ובלק, היו מאותם שני הצדדים.

קכח) כי אתך אני וגו': עוד לא היה יום מיום שנברא העולם, שהקב"ה היה צריך להיות עם ישראל, כמו באותו הזמן, שבלעם רצה לכלות את שונאיהם של ישראל מן העולם ועל זה אמר הקב"ה, בלעם רצה לכלותכם מן העולם, אבל אני לא אעשה כך, אלא כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה ואותך לא אעשה כלה. שאלו יבואו כל עמי העולם, לא יוכלו לכלותכם מן העולם.

קכט) אתא לבן בקדמיתא וכו': בא לבן בתחלה ורצה לעקור את יעקב בלבדו מן העולם. בא הקב"ה והגן עליו. שכתוב, השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. בא פרעה ורצה לכלותם מן העולם. בא הקב"ה והגן (דפו"י דף ש"ה ע"א)

ולבחר ז כתיב, ב) וילכו זקני מואב וזקני מדין. הוה ליה למימר ויבאו המלאכים, מ"ט דקא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא.

קלב) אלא ההוא רשע דבלק, חכים הוה בכל דרגין דלעילא, אינון דקשרין קשרין למעבד בהו חרשין וקסמין, ק וכל אינון דרגין עלאין ר מלייהו, דבהו כפיין לדרגין תתאין.

קלג) א"ל, בכל זמנא ש דאנון חרשין ת וקסמין ונחשין, אית לון דרגין ידיעאן, ומלאכין ידיעאן, א דאשתמודעאן לגבי חרשין וקסמין, אבל מכאן ולהלאה אית לך לעיינא ג באתר אחרא עלאה.

קלד) כתב ליה שמהן אחרנין, באינון דרגין קדישין. והכי אורחיהו דקסמין וחרשין, ה ידעי אינון דרגין דההוא קסם שריא ו עלייהו, ועבדין חרשייהו, ז ואומאן לון בדרגין אחרנין עלאין מנייהו, ועבדי מה דעבדי.

קלה) שלח ליה הכי, עמא דא לאו קשרא דלהון כשאר עמין דעלמא, אבל קשרא דלהון באתר אחרא ח עלאה, מתקשרן ט לעילא מכל דרגין.

קלו) כתב ושלח ליה, פופיסא ופטרונא דתריסר י נצוצין, דסחרן גלגלי רתיכא דכרסייא קדישא, כ א"ל, אי תסתכל, ל בהני תסתכל, בגין דהני תריסר ח דמתקשרין ב"ב שבטין. ואי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דלהון לתתא,

חרופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (כמדבר כ"ב) זהר וישלח דף י ציון ה'.
 ז נ"א ל"ג כתיב (ז"ח). ק נ"א בכל (קראקא). ר נ"א מינייהו ול"ג מלייהו (ז"ח). ש נ"א דאינון (קראקא) נ"א דאילין (חינצ'יא). ת נ"א ל"ג מן וקסמין עד וקסמין (קראקא). א נ"א ואשתמודען (ז"ח). ג נ"א מאתר ול"ב אחרא (קראקא). ה נ"א דידיע (ז"ח). ו נ"א בהו ול"ג עלייהו (ז"ח). ז נ"א ואומן (דפוסים ראשונים) נ"א ואומי להון (ז"ח). ח נ"א ל"ג עלאה (קראקא). ט נ"א ל"ג לעילא מכל דרגין (דפוסים ראשונים). י הכי גריס בדיח ובכל הדפוסים גריס גשיבין ול"ג נצוצין נ"א נשיאין נ"א דתריסין נסבין (קראקא). כ נ"א וא"ל (ז"ח). ל נ"א מסיף בהני תסתכל (ז"ח). נ"א תסתכל בהני (חינצ'יא). ח נ"א מתקשרן ב"ב שבטים (ז"ח).

מעלות הסולם

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור

שמות אחרים, מאלו המדרגות הקדושות, וכך דרכם של הקוסמים והמכשפים היודעים המדרגות האלו, שהקסם שורה עליהם, שעושים כשפיהם, ומשביעים אותם במדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.
 קלה) שלח ליה הכי וכו': שלח לו כן, עם הזה אין הקשר שלהם כשאר עמים שבעולם, אבל הקשר שלהם הוא במקום אחר עליון. מתקשרים למעלה מן כל המדרגות.
 קלו) כתב ושלח ליה וכו': כתב ושלח לו ההשתלשלות והאבהות של י"ב הנצוצים היינו מלאכים, המסבבים את גלגלי המרכבה של הכסא הקדוש, שהוא מלכות, ואמר לו אם תסתכל בישראל, באלו תסתכל, ב"ב הנצוצים, משום ש"ב אלו מתקשרים ב"ב שבטים, ואם תעשה

שינה דבריו ממה שאמר בראשונה, שקראם מלאכים, ואח"כ זקנים.
 קלב) אלא ההוא רשע וכו': ומשיב, אלא אותו רשע בלק, היה חכם בכל המדרגות שלמעלה, באותן הקושרות קשרים לעשות על ידיהם כשפים וקסמים, וידע הדבורים של כל אותן המדרגות העליונות, שבהם היו מכריחים את המדרגות התחתונות.
 קלג) א"ל בכל זמנא וכו': אמר לו בלק לבלעם, בכל זמן שאנו עושים כשפים וקוסמים ומנחשים, יש לנו מדרגות ידועות, ומלאכים ידועים, הנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מכאן ולהלאה יש לך לעיין במקום אחר עליון.
 קלד) כתב ליה שמהן וכו': כתב לו (דפו"י דף ש"ה ע"א)

נ דאינון י"ב שבטין, וי"ב דגלין פרישין, ניכול להו, ונגיח בהו קרבא, ונעקר להו מעלמא.

קלז) והיינו וישלח מלאכים ודאי. הה"ד ג) וקסמים בידם, ע פיפוסין דמלאכין קדישין הוּו פ) אתייאן בידיהו, ואיהו לא ידע דכל דרגין עלאין בידא דקב"ה אינון. מה חשיב בלק. חשיב, דעמא ישראל אתמסרו למלאכין, כשאר עמין דעלמא, וע"ד כתב שמהן דאלין מלאכין תריסר, ושלח ליה, והיינו וישלח מלאכים.

קלח) א"ל, ק ת"ח, כל דרגין דאינון ר) מתקשראן * קשרין לתברא עמא דא, מסטרא דצפון אינון, ש מסטרא דצפון זמינין למנפל, ת ושולטנו דחרשין דילן א) בסטרא דצפון אינון, השתא ניכול לאגחא בהון קרבא, ב דהא תריסר אלין מתקשרין בהו, ומסטרא דצפון שריין לממני.

קלט) והואיל ומשמאלא שריין, תוקפא דילהון, אתחלש ואתבר. בגין דכל תוקפא דילהון לההוא סטר איהו. מהו ג) דקאמר. דכתיב, ד) עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה. מצפון שארי לממני, אמר, הא תוקפא דילן מצפון איהו. ואינון ארבעים חסר חד, דרגין תקיפין מפרזלא ונחשא, ותחתייהו לית לון חושבנא. ועל דא ניכול ד) לאגחא קרבא ה) ולאיתגראה בהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ נ"א דאינון י"ב שבטים וי"ב דגלין פרישין ניכול לון ונגיח בהון קרבא ונעקר לון מעלמא (ז"ח).
 ס נ"א והיינו (קראקא) נ"א מלאכים ודאי וקסמים בידם ול"ג הה"ד (ז"ח). ע נ"א פיפוסים (ז"ח). פ נ"א אתיין (ז"ח). ק נ"א ל"ג ת"ח (דפוסים ראשונים). ר נ"א מקשרן (ז"ח). ש נ"א ומסטרא (ז"ח). ת נ"א שולטנו (ז"ח). א נ"א מסטרא (ז"ח). ב נ"א דהא י"ב אלין דאינון מתקשראן בהו מסטרא דצפון (ז"ח). ג נ"א ל"ג דקאמר (ז"ח). ד נ"א לאגחא בהון קרבא ולאיתגרי בהו (ז"ח). ה נ"א ולא יגרי (דפוסים ראשונים).

מעלות הסולם

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור

קשרים לשבור את העם הזה. הם מצד צפון, ומצד צפון עתידיים ישראל לפול. וממשלת הכשפים שלנו היא מצד צפון. עתה נוכל לעשות בהם מלחמה, שהרי אלו י"ב שמתקשרים בהם מצד צפון מתחילים למנותם.

קלט) והואיל ומשמאלא שריין וכי: וכיון שמשמאל מתחיל התוקף שלהם, הוא מתלחש ונשבר, משום שכל התוקף שלהם לאותו צד השמאל הוא. מהו שאמר, כלומר מנין זה. שכתוב, עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה, הרי שמצפון מתחיל למנות. אמר הרי תוקף שלנו הוא מצפון, והן ארבעים חסר אחת. מדרגות חזקות מברזל ונחושת, ותחתייהן מדרגות שאין להן חשבון. וע"כ נוכל לעשות מלחמה ולהתגרות בהם. וקב"ה

תעשה כשפים באלו בצורתם של מטה של אותם י"ב שבטים, וי"ב הדגלים הפרושים שלהם, נוכל להם, ונלחם בהם מלחמה, ונעקור אותם מן העולם. קלז) והיינו וישלח מלאכים וכי:

והיינו שכתוב וישלח מלאכים, מלאכים ודאי. ז"ש וקסמים בידם, היינו השתלשלות של המלאכים הקדושים, היו מביאים בידיהם, והוא לא ידע שכל המדרגות העליונות הן בידי הקב"ה. מה חשב בלק. הוא חשב כי עם ישראל נמסרו למלאכים כשאר אומות העולם, ולכן כתב השמות של אלו י"ב המלאכים ושלח לו. והיינו שכתוב וישלח מלאכים.

קלח) א"ל ת"ח כל וכי: אמר לו בלק לבלעם, בוא וראה כל המדרגות שהן מקשרות (דפו"י דף ש"ה ע"א י) דף ש"ה ע"ב)

קמ) וקב"ה לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכים, ולא לחילי שמיא, אלא לקב"ה בלחודוי ז וכל מלאכים רברבין ושלטונין, פלג על כל שאר עמין, וכד ח אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי, ואחסין לון בתוקפא, ט בגופא דאילנא, ולא שבק לון בידא דמלאכין, ולא בידא י דממנין ורברבן דעלמא, דכתיב ה) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין י"ב תחומין, כ מתחמן בד' סטרי עלמא, לבתר דבדר ענפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דגופא דאילנא, דכתיב ו) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון

קמא) א"ר אלעזר, כמה יאות ושפיר ל האי. זכאה אורחא דילן, מ וכמה מלין עלאין קדישין רווחנא לון וחמינא. נ ההוא יודאי הוה תמן לקמייהו, אמר לון, רבנן, כל מילין אלין, כמה טבאן, ומילין עלאין קדישין נינהו, ס מאי ע דכתיב בתריה ז) ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון וגו'.

קמב) פ אמרו ליה, אי ידעת ביה מלה, אימא, צ דהא אוקמוה באברהם, דאשכח ליה קב"ה בארעא דפלחי ק עכו"ם, ולא ר הוה ידעי במהימנותא דקב"ה, אלא כלהו הוה טעאן בתר ש עכו"ם, וקם אברהם, ופרח בנייהו ענפא חדא שלימ, קדם מארי דעלמא, ואשכח ליה תמן.

קמג) מה עבד קב"ה. נטל ליה להווא ענפא, נ ואעקר ליה מתמן,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (דברים ל"ב) ז"ח כרך כ' בלק דף י"ט ציון ה'.
 ו) (שם) שם ציון ו'. ז) (שם). שם ציון ז'.
 ז) (ד"ח). ז נ"א מוסיף האי דאמרת (ז"ח). מ נ"א דכמה
 כתיב (קראקא). פ נ"א אמר (ז"ח). צ נ"א דא ול"ג
 הו (ז"ח). ש נ"א ע"ז (ז"ח פרעמישלא). ת נ"א ונטע ליה ואשקי ליה ואשתול עליה ואעקר ליה מתמן
 ואשתיל ליה בארעא אחרא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון

אלעזר, כמה טוב ויפה הוא מה שאמרת. אשרי הדרך שלנו, שכמה דברים עליונים קדושים הרוחנו אותם וראינו. אותו יהודי היה שם לפנינו, אמר להם, חכמים, כל אלו הדברים כמה טובים הם, ודברים עליונים וקדושים הם מהו שכתוב אחדיו ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון וגו' מה פירושו.
 קמב) אמרו ליה אי וכו': אמרו לו, אם אתה יודע בו דבר, אמור, כי העמידו זה באברהם, שמצא אותו הקב"ה בארץ, שהיו עובדים עבודה זרה, ולא היו יודעים באמונת הקב"ה, אלא כלם היו תועים אחר עבודה זרה. וקם אברהם וגידל ביניהם, לענף אחד שלם לפני רבון העולם. והקב"ה מצא אותו שם.
 קמג) מה עבד קב"ה וכו': מה עשה הקב"ה, לקח אותו הענף, ועקר אותו משם, והשרה

קמ) וקב"ה לא עביד וכו': והקב"ה לא עשה כן, שלא עזב את ישראל למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא הם להקב"ה בלבדו. וכל המלאכים הגדולים והשרים חלק אותם על כל שאר העמים, וכשבאו ישראל לקח אותם הוא בלבדו, והנחילם בתוקף גוף האילן שהוא ז"א, ולא עזבם בירי המלאכים, ולא בידי הממונים והשרים של העולם, שכתוב בהנחל עליון גוים וגו'. יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, שהם י"ב שבטים, ואלו י"ב גבולות של העמים, מוגבלים בד' צדדי העולם, ואחר שפזר הענפים והעלים, שהם האומות, לקח את ישראל והנחילם בתוקף גוף האילן, שכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מאמר ימצאהו בארץ מדבר

קמא) אמר ר' אלעזר וכו': אמר ר' (דפו"י דף ש"ה ע"ב)

ואשרי ליה, ואשתדל ושתל ליה בארעא אחרא. דכתיב, ח) לך לך מארצך וגו', ועביד מניה עמא קדישא, ודא היא מציאה, דאשכח קב"ה בעלמא, בארעא דלא א מהימני ביה בקב"ה, ולא ידעי מאן איהו.

קמד) אמר ההוא יודאי, ב שפיר הוא, ויאות מלה דא, אבל אית לשאלה, אי אברהם הוה דיוקנא ג דאצטריך. ותו, דהא קרא לא אוכח על אברהם כלל, ולא אזכר לאברהם ד כלל, ולא ליצחק, אלא ליעקב בלחודוי. דכתיב ט) כי חלק ה' עמו יעקב וגו', ה ובתריה כתיב ימצאהו וגו'.

קמה) א"ר אלעזר, עכ"ז לא קשיא הכא, דהא אברהם אשכחן דנפק מגו פלחי ע"ז, והכא אע"ג דיעקב אזכר ו הוא על אברהם, ולית פירוכא כלל במלה ז דא, אבל אי ידעת מלה או חדושא, אימא.

קמו) ח פתח ט ואמר ההוא יודאי, י) והארץ היתה תוהו ובוהו וגו'. מאן ארץ. ההוא דאשתמודעא י עלאה ותתאה. היתה תוהו, מאי תוהו. דא קו ירוק, דאקיף כל עלמא. ואקרי קו תוהו, דכתיב כ) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. כ בהו כמה דתנינן אבנין מפולמות דמשתקען גו תהומי, ומנהון ל נפקי מין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (בראשית י"ב) שם דף כ' ציון ח'. ט) (דברים ל"ב) שם ציון ט'. י) (בראשית א') שם דף כ"א ציון י'. כ) (ישעיה ל"ד) שם ציון כ'.
א נ"א מהימנא (ז"ח). ב נ"א ודאי שפיר הוא ויאנת כלא אבל אית לשאלה (ז"ח). ג נ"א דרזא עלאה כלא היא דיוקנא ואצטריך למהוי דיוקנא דהא אברהם מאתר עלאה הוה ונפק ואברהם לתתא הכי אצטריך ותו דהא קרא (חיניציא מונקאטש). ד נ"א ל"ג כלל (ז"ח). ה נ"א וכתיב בתריה (ז"ח). ו נ"א מוסיף הוא קאי (ז"ח). ז נ"א ל"ג דא (ז"ח). ח בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן י"א (צ"ל) י"ב. ט נ"א ההוא יודאי ואמר (ז"ח). י נ"א עילא ותתא (ז"ח). כ נ"א ל"ג בהו (ז"ח). ל נ"א נפקין (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

מצאנו שיצא מתוך עובדי ע"ז, ושייך בו מציאה, ואע"פ שיעקב נזכר כאן הוא טובב על אברהם, ואין קושיא בדבר זה כלל, אבל אם ידעת דבר או חידוש אמור.

קמו) פתח ואמר ההוא וכי: פתח היהודי ואמר, והארץ היתה תהו ובוהו וגו': שואל מי היא ארץ זו. ומשיב היא אותה הנודעת למעלה ולמטה דהיינו מלכות היתה תהו. מהו תהו. ומשיב, זה קו ירוק שמקיף את כל העולם. ונקרא קו תהו, שכתוב ונטה עליו קו תהו ואבני בהו. כמו שלמדנו שאבני בהו הן אבנים מפולמות הנשקעים בתוך התהום ומהו יוצאים מים. (עי' בסלם בראשית א' מן אות י"ז עד אות כ"ח במאמר והארץ היתה תהו).

השתא

והשרה אותו והשתדל עליו ושתל אותו בארץ אחרת, שכתוב לך לך מארצך וגו'. ועשה ממנו עם קדוש. וזו היא המציאה, שמצא הקב"ה בעולם, בארץ שלא האמינו בהקב"ה, ולא ידעו מי הוא. וע"ז נאמר ימצאהו וגו'.

קמד) אמר ההוא יודאי וכי: אמר אותו היהודי, יפה הוא ונכון דבר זה, אבל יש לשאול, אם אברהם הוא הצורה שנצרך להשמיענו עליה ימצאהו וגו'. ועוד, הרי מן הפסוק אינו משמע כלל שסובב על אברהם, ואינו מזכיר כלל לאברהם, ולא ליצחק, אלא ליעקב לבדו. שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב וגו' ואח"כ כתוב ימצאהו וגו'.

קמה) א"ר אלעזר עכ"ז וכי: אמר ר' אלעזר, עכ"ז אין כאן קושיא, שהרי אברהם (דפו"י דף ש"ה ע"ב)

קמז) השתא אית למנדע, תהו דאיהו קו ירוק, מאן הוה קו ירוק. אלא אשכחן בספרא דאסיא ס דקרטינאה, ע ויודאן פ דקסרי שמיה, וקראן שמיה אסיא צ קרטינאה, בגין דהוא רב על כל אסיין, ויקרא בחכמתא, והכי ק אמר בלשון פרסי, לבר נש יקרא. ד והוא אמר, והארץ היתה תהו, מאי תהו. ש איהו קו ירוק דאסחר ת עלמא. ומאן איהו. קליפא דאגוזא, ודא איהו קליפא דלבר, דאיהו ירוק.

קמח) לגו מניה בהו, א ואינון אבנין מפולמות, דמנהון נפקי ב מיין. מן תהו ג אתמשכאן עור ובשר. מן בהו אתמשכו ד גרמיה. לגו מניה וחשך, דא ה חשיכו, דאתמשך מניה עמא דעשו. ו ואי תימא מן תהו, ז הרי הוא ודאי, דהא חשך מניה ח תליא, אלא אינון ט אבנין י מפולמות עאלו באמצעיתא, דמניה אתמשכאן גרמי, כמה דאתמר. וחשך משיכו דקיק, דמניה אתמשך עשו.

קמט) ורוח אלהים, דא מוחא דאגוזא, דמתמן אתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא. דא ל רזא דכתיב, (ז) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה ואש מתלקחת, לקבליה דחשך. לגו מניה ונגה לו סביב, לקבליה ח דרוח אלהים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ נ"א הוא (פרעמישלא וז"ח). ס נ"א קירטינא (ז"ח). ע נ"א ויודן (ז"ח). פ נ"א דקסריא (קראקא). צ נ"א נ"א אמרי (דפוסים ראשונים). ד נ"א מוסיף ש הכי גריס בדפוס פרעמישלא וז"ח ובשאר הדפוסים (ז"ח). ד נ"א גרמי (ז"ח). ה הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס משיכו ול"ג חשיכו. ו הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס ואי תימא מאן. ז נ"א הכי (ז"ח). ח נ"א מוסיף תליא תהו (ז"ח). ט נ"א ל"ג אבנין (קראקא). י נ"א מפולמין (דפוסים ראשונים). ל נ"א ל"ג רזא (ז"ח). מ נ"א דרוח (ז"ח).

(ז) (יחזקאל א') שם דף כ"ב ציון ל'.

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

הוא ודאי, כי חשך ממנו תלוי, כי חשך תהו בחינת תהו, שהוא מלכות דמדת הדין, אלא שנמתק בבניה ואז נעשה בחינת חשך. אלא אלו אבנים מפולמות נכנסו באמצע בין תהו לחשך. כי הן בהו, שממנו נמשכות העצמות שה"ס החסד. כמו שלמדנו וחשך היא המשכה דקה שממנו נמשך עשו.

קמט) ורוח אלקים דא וכו': ורוח אלקים זהו המוח של האגוז, שמשם נמשך יעקב איש תם. כעין האגוז הזה. וזה סוד שכתוב והנה רוח סערה באה מן הצפון, הוא כנגד תהו. לפנים ממנו ענן גדול, הוא כנגד בהו. לפנים ממנו ואש מתלקחת הוא כנגד חשך. לפנים ממנו ונגה לו סביב הוא כנגד ורוח אלקים. (ע"י בראשית א' במאמר והארץ היתה תהו שמבואר כל זה.)

ומתוכה

קמז) השתא אית למנדע וכו': עתה יש לדעת, תהו שהוא קו ירוק, מהו קו ירוק. אלא מצאנו בספרו של הדופא מקירטינא, ושמו יודן מקסרי, וקוראים שמו קירטינא הרופא. משום שהוא גדול על כל הרופאים, ויקר בחכמה, וכך קוראים בלשון פרסי לאדם יקר קירטינא. והוא אמר והארץ היתה תהו. מהו תהו. הוא קו ירוק המקיף כל העולם. ומה הוא. הוא קליפת האגוז, וזו היא הקליפה החיצונה, שהיא ירוקה.

קמח) לגו מניה בהו וכו': לפנים ממנו מן הקליפה הירוקה, הוא בהו והן אבנים מפולמות שמהן יוצאים מים, מן תהו נמשכות עור ובשר. מן בהו נמשכות עצמות. לפנים ממנו מן בהו, הוא חשך שנמשך ממנו עמו של עשו. ואם תאמר מן תהו נמשך חשך. כך (דפו"י דף ש"ה ע"ב)

קנ) ומתוכה כעין החשמל, לגו מכלא, נ לקבליה מרחפת על פני המים, דא רוחא דאמא עלאה דקא מרחפא על כלא, ויעקב שלימא איהו ט ודאי מוחא דאגוזא, וקב"ה ימצאהו בארץ מדבר ודאי. לבתר ז עבד קב"ה דכל אינון קליפין יהון כולהון משתעבדן ליה.

קנא) עד הכא הוה כתיב בההוא ספרא ר דקרטינאה אסיא, לבתר הוה רשים בהאי קרא, כל נטורא דאצטריך אסיא חכים, למעבד למרע, דשכיב בבי מרעיה, ש אסירי דמלכא, למפלח למארי עלמא.

קנב) דכד אזיל אסיא חכים לגביה, ח ימצאהו בארץ מדבר, ובתהו ילל ישימון, מרעין דשריין עליה, אשכח ליה * באסירי דמלכא. אי תימא הואיל וקב"ה א יפקוד לתפשא ליה, דלא ישתדל בר נש אבתריה, לאו הכי. דהא דוד אמר, י אשרי משכיל אל דל וגו'. ב הוא דשכיב בבי מרעיה, ואי אסיא חכים הוא, קב"ה יהב ליה ברכאן, לההוא דישתדל ביה.

קנג) וההוא אסיא ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב, ובתהו ילל ישימון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי אצטריך ליה למעבד. יסובבנהו : יסובב ג סיבות, וייתי עילות, בגין דימנע מניה אינון מלין דנוקין ליה, יקין ליה, ד ויפוק מניה דמא בישא. יבוננהו : יסתכל ויבין ההוא מרעא ממה הוי, ויסתכל בגין דלא יתרבי עלוי, וימאך ליה. לבתר ט יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ט (דברים ל"ב). ז (תהלים מ"א) ז"ח כרך כ"א מדרש נ ג"א דלקבליה (ז"ח). ג"א דקבליה (דפוסים ראשונים).
 דות דף ה' ציון א'. ט (דברים ל"ב). ע הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס ודא. ז ג"א עבד הקב"ה לכל אינון קליפין דלהון דיהון כלהון משתעבדין ליה (ז"ח). ק ג"א ל"ג מן קליפין עד סוף האות (דפוסים ראשונים). ר ג"א דקרטינא (זוהר). ש ג"א מוסיף בי אסירי (זוהר). א ג"א פקיד (דפוסים). ב ג"א ההוא (זוהר). ג ג"א סיבוב (פרעמישלא בהשמטות). ד ג"א ויטיק (זוהר).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון, כי המחלות השורים עליו מושיבים אותו בין האסורים של המלך. ואם תאמר, כיון שהקב"ה צוה לתפשו בבית האסורים, לא ישתדל אדם אחריו להוציאו משם. אינו כן. שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגו'. אותו חולה השוכב בבית משכבו הוא דל, ואם הרופא הוא חכם, הקב"ה נותן לו ברכות, לזה שהוא משתדל בו.

קנג) וההוא אסיא ימצאהו וגו': ורופא ההוא ימצאהו בארץ מדבר, דהיינו ששוכב בבית חוליו, ובתהו ילל ישימון שהמחלות מצירים אותו. מה הוא צריך לעשות. היינו יסובבנהו יסובב סבות ויביא עלות וסבות, כדי שימנע ממנו אלו הדברים שמויקים אותו. ויקין

קנ) ומתוכה כעין החשמל וכו': ומתוכה כעין החשמל, הוא לפניו מן כלם, וכנגדו הוא מרחפת על פני המים, זהו רוח עליון מאמא עלאה, שהיא בינה. המרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא ודאי המוח של האגוז, והקב"ה ימצאהו בארץ מדבר ודאי. ואח"כ עשה הקב"ה שכל אלו הקליפות כולן יהיו משועבדים לו. קנא) עד הכא הוה וכו': עד כאן היה כתוב באותו ספר של הרופא קרטינא. אח"כ היה רשום במקרא זה כל השמירה שרופא חכם צריך לעשות לחולה בבית משכבו. שהם אסירי המלך, והשתדל כדי שיוכלו לעבוד את ארון העולם.

קנב) דכד אזיל אסיא וכו': כך היה כתוב בהספר כשהולך רופא חכם אל חולה, (דפוסים דף ש"ה ע"ב י) דף ש"ו ע"א)

נטיר כדקא יאות, באינן משקין, באינן אסוותא דאצטריכו ליה, ולא יטעי
 ז מנייהו. ז דאלמלא יטעי אפילו במלה חדא, קב"ה חשיב ט על אסיא, כאלו
 שפיך דמא וקטליה.

קנד) בגין דקב"ה בעי, דאע"ג דהווא ב"נ איהו בבי אסירי דמלכא,
 י דישתדל ב"נ עליה, ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי. והוה אמר הכי, קב"ה
 זן כ דיני בני עלמא לעילא, הן למות, הן לשרושי, הן לעקור, הן ז לענש
 נכסין. מאן דאיתחזי לענוש נכסין, נפיל בבי מרעיה, ולא יתסי עד ח דעבר
 כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש בממוניה, ויהב י ליה כל מה דאתגזר
 עליה, איתסי, ונפק מבי אסירי, ועל דא אצטריך לאשתדלא עליה דיתן
 ט ענשא, ויפוק.

קנה) מאן ו דאתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהבי ליה בבי אסירי, עד
 דישתרש מכלא. ולזמנין דישתרש פ משייפוי, או מחד מנייהו, ולבתר יפקון
 ליה מבי אסירי. מאן ז דאתחזי למות, הכי הוא, דאלו יתן כל כופרא, וכל ממונא
 דעלמא לא ישתויב.

קנו) וע"ד אצטריך לאסיא חכים לאשתדלא עליה, אי יכיל למיהב ליה
 אסוותא מן גופא, ק יאות. ר אם לאו יתן ליה אסוותא לנשמתיה, וישתדל על
 אסוותא דנשמתא, ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא, ובעלמא
 דאתי.

חלופי גרסאות

ו ג"א בינייהו (פרעמישלא). ז ג"א דאלמלי (פרעמישלא). ט ג"א מוסיף על ההוא (זהר). י ג"א מוסיף ואיהו אסיר
 בבי אסירי (זהר ופרעמישלא). כ ג"א דינין דבני עלמא (זהר ופרעמישלא). ל ג"א מוסיף לענוש נכסין ולאסורין
 (זהר ודפוס פרעמישלא). מ ג"א דיתן (זהר ופרעמישלא). נ ג"א ל"ג ליה (זהר ופרעמישלא). ס ג"א עונשיה (זהר
 ופרעמישלא). ע ג"א דיתחזי (זהר ופרעמישלא). פ ג"א משייפי (זהר ופרעמישלא). צ ג"א דיתחזי (זהר
 ופרעמישלא). ק ג"א ל"ג יאות (דפו"י). ר ג"א ואי (זהר) ג"א ואם (פרעמישלא).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

חוליו, ואינו נרפא, עד שעובר עליו כל מה
 שנגזר עליו. אחר שנענש בכספו, וניתן לו כל
 מה שנגזר עליו, אז הוא נרפא, ויוצא מן
 בית האסורים, וע"כ צריכים להשתדל עליו,
 שיתן עונשו, ויצא מן בית האסורים.

קנה) מאן דאתחזי לשרושי וכו':
 מי שנגזר עליו לעקרו מן השורש, תופסים אותו
 ונותנים אותו בבית האסורים, עד שנעקר מכל.
 ולפעמים נעקר מאבריו, או מאחד מהם, ואח"כ
 מוציאים אותו מבית האסורים. מי שנגזר עליו
 למות כך הוא שמת, ואלו יתן כל כופר וכל
 כסף שבעולם, אינו ניצול.

קנו) ועל דא אצטריך וכו': וע"כ
 צריכים לרופא חכם, שישתדל עליו, אם יכול
 לתת לו רפואת הגוף טוב, ואם לא יתן לו
 רפואה לנשמתו, וישתדל על רפואת הנשמה.

יה

ויקין לו דם, ויוציא ממנו הדם הרע. יבוננהו,
 יסתכל ויבין המחלה ממה היתה, ויסתכל שלא
 תתרבה המחלה, וימעט אותה. ואח"כ יצרנהו
 כאישון עינו, כדי שיהיה נשמר כראוי באלו
 המשקים ובאלו הרפואות הצריכות לו, שלא
 יטעה בהן, שאם יטעה אפילו בדבר אחד וימות,
 הקב"ה חושב לאותו הרופא, כאלו שפך דם
 והרגו.

קנד) בגין דקב"ה בעי וכו': משום
 שהקב"ה רוצה, שאע"פ שאותו אדם הוא בבית
 אסורים של המלך, שישתדל עליו אדם, ויעזור
 לו לצאת מבית האסורים, והיה אומר כך,
 הקב"ה זן דינים של בני העולם למעלה, הן
 למות, הן לעקור אותו מן השורש, אותו ואת
 בניו, הן לעקור אותו לבד, הן להענישו
 ברכושו, מי שנגזר עליו עונש רכוש, נופל בבית
 (דפו"י דף ש"ו ע"א)

קנז) אר"א, עד השתא לא שמענא מאסיא דא, ומספרא דא, בר מזמנא חדא דאמר לי טייעא חדא, דשמע לאבוי, דאסיא חד הוה ביומוי, דכד הוה מסתכל בב"נ כד איהו בני מרעיה, הוה אמר, דא חי, ודא מית. והווי אמרין ש עליה, דחיל חטאה. ת וכל מאן דלא יכיל א למדבק מה דאצטריך, איהו הוה קני ליה, ויהיב מדיליה. ב והווי אמרין, דלית חכים בעלמא כגיניה. ובצלותיה, הוה עביד יתיר, ממה דהוה עביד בידוי, ג וכדומה לן דא הוה ההוא אסיא.

קנח) אמר ההוא טייעא, ודאי ספרא דיליה בידי איהו, דקא יריתנא מאבי אבא, וכל ד מילוי דההוא ספרא, כולהו אתיסדן על רזין דאורייתא, ורזין סתימין אשכחנא ביה, ומלין דאסוותא. דאיהו אמר, דלא יאות למפעל לון, ה בר מאן דאיהו דחיל חטאה.

קנט) ואינון ממה דהוה עביד בלעם, דהוה לחיש לחישין על מרע, והוה אמר ו בפומיה, ואיתסי מיד. וכולהו בריר לון בההוא ספרא, ואמר, דא אסור, ודא מותר, למאן דחיל חטאה, בגין דמרעין סגיאין אמר, דתליא אסוותא דילהון בלחישו דפומא, ואינון מסטרא דנחש, ומנהון מסטרא דקסם, וכל אינון דאסור לומר, ואסר למעבד בעובדא הוה אמר. עד דאשכחנא על מרעין ידיעאן דאצטריך לומר כך, ז ולנדוי בנודי ח ובשמתא על ההוא מרע, ואיהו תוהא סגיא לגבן.

קס) חדי רבי אלעזר, וחדו חברייא. א"ר אלעזר, אי האי ספרא הוה

חלופי גרסאות

ש בדפו"י כתוב כאן בסוגרמים עליה (דהוא הוה זכאה) ג"א דהוא זכאה קשוט (זהר). ת ג"א וכל מן מה דלא יכיל (זהר). א בדפו"י כתבו בצד אולי צ"ל למזבן. ב ג"א הוה (זהר). ג ג"א וכדומי (זהר). ד ג"א מילי (פרעמישלא). ה ג"א בר אי איהו דחיל ול"ג מאן (זהר). ו ג"א בפומי (זהר). ז ג"א ולנדוי בנודי (זהר). ח ג"א ובשעתא (דפוסים ראשונים).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

וזה הוא הרופא שהקב"ה משתדל עליו לברנו, בעולם הזה, ובעולם הבא. קנז) א"ר אלעזר ער וכי: אמר ר"א, עד עתה, לא שמעתי מרופא זה, ומספר זה, חוץ מפעם אחת שאמר לי סוחר אחד, ששמע מאביו, שרופא אחד היה בימיו, שכאשר היה מסתכל באדם שהיה חולה, היה אומר, זה חי, וזה מת. והיו אומרים עליו, שהוא ירא חטא. וכל מה שהחולה היה צריך, ולא יכול להשיג, היה הוא קונה לו, ונותן משלו. והיו אומרים שאין חכם בעולם כמוהו. ובתפלתו, היה עושה יותר, ממה שהיה עושה בידיו. וכנראה לנו, שזה היה אותו הרופא קרטנא. קנח) אמר ההוא טייעא וכי: אמר אותו הסוחר, ודאי שהספר שלו בידי הוא. שירשתי אותו מאבי אבא. וכל דבריו של אותו ספר כלם נתיסדו על סודות התורה. וסודות (דפו"י דף ש"ו ע"א)

סתומים מצאתי בו. ודברי רפואה. שהוא אמר שלא ראוי לפעול עם הרפואות לכל אדם, רק למי שהוא ירא חטא. קנט) ואינון ממה דהוה וכי: ואותן הרפואות הן ממה שהיה עושה בלעם, שהיה לוחש לחשים על המחלה, והיה אומר בפיו, ומיד נתרפא. וכלם מבוררים באותו ספר, ואומר זה אסור להשתמש בו. וזה מותר להשתמש בו, למי שהוא ירא חטא. כי מחלות הרבה אמר שהרפואה שלהן תלויה בלחש הפה. והן מבחינת נחש. ומהן מבחינת קסם. וכל אלו שאסור לומר בפה, ואסור לעשות מעשה היה אומר שם. עד שמצאתי על מחלות ידועות שצריך לומר כך ולנדות בנודי וחרם על אותה המחלה. והוא פליאה גדולה לנו. קס) חדי ר' אלעזר וכי: שמת ר' אלעזר, ושמחו החברים. א"ר אלעזר אם יהיה אצלנו

לגבן, נחמי מאי איהו. אמר, אנא אמסר במסירה, על מנת לאחזאה לבוצינא קדישא. ותנינן, אמר ר"א, ההוא ספרא הוה בידי תריסר ירחי, ואשכחנא ביה נהורין - עלאין, כד מטינא לאינן רזין דהו מבלעם, תוהנא.

קסא) יומא חד לחישנא באתר חד, והו אתוון סלקן ונחתן, עד כ דחמית בחלמא, ואמר לי, מה לך למיעל בתחומא דלא דילך, איתערנא, ו ואיבאישי קמאי, על רזין סתימין דהו תמן. שדרנא להווא מ יודאי, ויהיבנא ליה ספרא.

קסב) וברזין דבלעם אשכחנא, מאינן שמהן דמלאכים, דשדר ליה בלק, ולא הו מסתדרן על ס תיקונייהו, אבל כמה זייני אסוותא אשכחנא ביה, דקא מתתקני על תיקוני אורייתא, ורזין סתימין דילה, וחמינא ו דאינן בחסידותא ו וצלותין לקב"ה. ואי תימא, דהו עביד אסוותא ו בפסוקי דאורייתא, ח"ו. אלא הוה אמר רזין דאורייתא. ועל ההוא רזא, אפיק רזין דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין, אמינא, בריך רחמנא דאחכים לבני נשא, מחכמתא דלעילא.

קסג) ומאינן מלין דבלעם נסיבנא, וחמינא בהו דלא הוה בעלמא חכים בחרשין כגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטיל מעלמא חרשין, דלא יטעון בני נשא ו מבתר דחלתא דיהו"ה. עד כאן.

חלופי גרסאות

י נ"א מוסיף עלאין ויקירין (זהר). כ נ"א דחמינא (זהר). ל נ"א ואבמיש (וילנא). מ נ"א מוסיף יודאי ור' יוסי בר' יהודה שמה (זהר). ס נ"א מוסיף תיקונייהו כדקא יאות (זהר). ע נ"א ל"ג דאינן (דפוסים ראשונים). פ נ"א מוסיף וצלותין ובעותין (זהר). צ נ"א מוסיף בפסוקי אורייתא או ברזין דאורייתא ח"ו (זהר). ק נ"א מבתר דחלתא דקב"ה ית' וית' שמו אמן ע"כ. ברוך ה' לאר"א י"ה לאר"א. (זהר).

מעלות הסולם

מאמר ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון

אצלנו אותו ספר נראה מה הוא. אמר הסוחר, אני אמסור את הספר במסירה על מנת להראותו אל המאור הקדוש. היינו לר' שמעון. ולמדנו א"ר אלעזר, אותו ספר היה בידי י"ב חודש, ומצאתי בו אורות עליונים. כשהגעתי לאלו הסודות שהיו מבלעם, נפלאתי.

קסא) יומא חד לחישנא וכו': יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות, עד שראיתי בחלום ואמר לי, מה לך להכנס בגבול שאינו שלך. והקיצותי. והיה רע לי לפרוש מן הספר מחמת סודות הסתומים שהיו בו. שלחתי אל אותו היהודי, ונתתי לו את הספר.

קסב) וברזין דבלעם אשכחנא וכו': ובסודות של בלעם, מצאתי מאלו שמות (דסו"י דף ש"ו ע"א)

המלאכים, ששלח אלין בלק, ולא היו מסודרים על תקונם כראוי. אבל כמה מיני רפואה מצאתי בו בספר הנ"ל, שהם מתוקנים על תקוני התורה, ועל הסודות הסתומים שבה, וראיתי שהם בחסידות, ותפלות אל הקב"ה. ואם תאמר, שהיה עושה רפואה בפסוקי התורה, ח"ו. אלא היה אומר סודות התורה, ועל פי הסוד ההוא היה מציא סודות של רפואה, שמעולם לא ראיתי כמוהם, אמרתי ברוך הרחמן שהחכים את בני האדם מן החכמה שלמעלה.

קסג) ומאינן מלין דבלעם וכו': ומאלו הדברים של בלעם לקהתי, וראיתי בהם, שלא היה בעולם חכם בכשפים כמוהו. אמרתי ברוך הרחמן שביטל הכשפים מן העולם. שלא יטעו בני אדם מאחר יראתו של הקב"ה.

ויחלום

מאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה

קסד) ש רעיא מהימנא, (ט) ויחלום והנה סולם, צלותא. מוצב ארצה, דמצלין בני נשא לה בארעא, דאיהי שכינתא. ומטת לשמיא, דאיהו קב"ה. דאתמר, (פ) ואתה תשמע השמים. רזא דמלה, (צ) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים.

קסה) ובזמנא דמודע לון קב"ה שכינתא, דסלקא בהיא צלותא, מיד (ק) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, בההוא בר נש, כולהו פתחין גדפייהו לקבל שכינתא בההוא צלותא, הה"ד (ר) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. והאי איהו עולים שכינתא על גדפייהו.

קסו) ויורדים בו, מאי בו. בקב"ה. וקב"ה נחית עלייהו לקבלא שכינתא, ומתייחד קב"ה בו, בההוא צלותא. דשכינתא איהי מצוה, כלילא משם הוי"ה, יהו"ה איהי חיה דיליה, ומצוה בלא מחשבה, לית לה סליקו, ומחשבה איהו אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תפארת.

קסז) מצוה, מלכות, כלילא מארבע חיון דמרכבתא, כלילא מארבע אתוון, איהי נוקבא דיליה, אנפין דיליה, אנפוי רחמי. בגינה אמינא, (ש) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה.

קסח) ומסטרא דצדיק, אתקרי אחורוי חיה, כלילא ח"י חולין, דאינון מאחור דב"ג, לקבל ח"י נענועין דלולב, דדומה לשדרה, דביה ח"י חולין, איהו אחור לעובדא דבראשית, וקדם למחשבה, דאתמר בה ישראל עלו במחשבה, מה דלאו הכי באדם דעץ הדעת טוב ורע, דאיהו אחור למעשה וקדם לפורענות.

קסט) קמו תנאים ואמוראים ואמרו, רעיא מהימנא, יתקיים בך האי קרא, (ת) אל תתנו דמי לו, דהא עלאין ותתאין מקננין בצולמא דידך, משריין דקב"ה דאינון ממתיתבתא עלאה, ומשריין דמטרוניתא דאינון ממתיתבתא תתאה, עלך אתמר והנה מלאכי אלהים וגו'. בך סלקין משריין דשכינתא בצלותא דילך, ונחתין משריין דקב"ה, לקב"ה לגבי שכינתא, בכמה שירין וניגונין בצלותא, ואנת הוא קריבו דקב"ה בצלותא דילין.

קע) דאיהו קרבנא דקב"ה ושכינתא, (א) בצו את בני ישראל את

חלופי גרסאות

ש בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן י"ב (צ"ל י"ג) דף רמו ע"ב. רעיא מהימנא מכאן עד אות קפ"ג הובא לעיל בחלק א' בראשית דף רס"ה: וע"ש בחלופי גרסאות. בדפוס אמסטרדם: דפוס מאמר זה בח"א וכתב עליו שייך לדף קמ"ט. שורה ל"ג אחר חד לתתא. ולפי דרך אמת לויקרא ט"ז. אחר (ר"מ).

מסורת הזהר

(ט) (בראשית כ"ח). (פ) (מלכים א' ח'). (צ) (תהלים ח') ז"ח כרך כ' אחרי דף י"ז ציון ז'. (ק) (בראשית כ"ח). (ר) (יחזקאל א'). (ש) (שמות ל"ג). (ת) (ישעיה ס"ב). (א) (במדבר כ"ח).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה

קסד) ויחלום והנה סולם וכו': מן אות פירשתי אותם. גם חלופי גרסאות נמצא שם. זה עד אות קפ"ג נדפס בהשמטות לזהר (דפו"י דף ש"ו ע"ב)

בתר

קרבני לחמי, דתקיננו מארי מתניתין קרבנין בצלותא מסטרא דימינא, דתמן איש חסד. כהן. ותקיננו זמירות דאינון שיר דלויים אבתרייהו, מסטרא דגבורה. והוד דרגא דדוד מלכא אתקשר בשמאלא, ואהרן דדרגא דיליה נצ"ח, אתקשר בחסד. הה"ד, ב) נעימות בימינך נצח.

קעא) לבתר א) שמע ישראל, דיחודא, כליל ברכו וקדושה, איהו ד) קדוש קדוש קדוש וברכה מסטרא דימינא. הה"ד, ה) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל. וקדושה, מסטרא דלויים. עמודא דאמצעיתא, קשור ימינא ושמאלא.

קעב) ואיהו קשורא דתפלין דרישא דאיהי אימא עלאה, תפלין על רישיה, כמה דאוקמוה מ"מ, בתפלין דמארי עלמא מה כתיב בהו, ואיהו קשורא דתפלין דיד, דאיהי שכינתא תתאה, והאי איהו דאוקמוה מ"מ, הראהו למשה קשר של תפלין.

קעג) ש של תפלין, משה כליל תלת ענפין דאבהן לעילא, דתקיננו תלת צלותין, דאינון סימן שמ"ע, דאיהי: שחרי"ת מנח"ה ערבי"ת. מ"ה דילך, צלותא דשבת. דאתמר ביה, ו) ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'. קעד) ואנת כליל במרכבה תתאה, דאהרן דוד ושלמה. ואדם קדמאה לעילא, ובת זוגיה לתתא ז) אם כל ח"י, דאיהו צדיק חי עלמין. ובג"ד אהרן אע"ג דאיהו ימינא, אוקמוה רבנן ביה אהרן שושבינא דמטרוניתא, יעקב איהו כליל תלת אבהו, דביה רכיב אדם קדמאה, דלא למגנא אוקמוה מ"מ, שופריה דיעקב כשופריה דאדם קדמאה.

קעה) אמר בוצינא קדישא, רעיא מהימנא, חזינן דכפל קב"ה שמך, ואמר ט) משה משה, לאכללא לך מרכבתא עלאה ובמרכבתא תתאה, לאכללא בך אדם קדמאה, מסטרא דאבהן, ולאכללא בך חוה מסטרא דאהרן דוד ושלמה. קעו) למה לא כפל שם יעקב הכי. אמר ליה, בוצינא קדישא, בגין דקרא ליה יעקב וישראל, יעקב לישנא דעקב, דהיינו נוקבא. דאתמר, עקיבו של אדם הראשון היה מכהה גלגל חמה. ואתקרי ישראל, דתמן ראש דכורא, רישא לנוקבא דהיינו עקב. והאי איהו דאמר קודשא בריך הוא לחויא, ה) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. ודא גרם שכינתא בגלותא, דאתמר בה ו) עקב ענוה יראת ה'.

קעז) חדי ר"ש, וחדו מ"מ, ואמרו פומא דשכינתא, סיני, מאן יכיל למיקם קמי פומך, דקב"ה ושכינתיה ממללין ביה ושתין ריבוא דמתיבתא עילאה, ושתין ריבוא דמתיבתא תתאה, ממללין ביה על פומך. ועלך אתמר, ז) והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו.

קעח) ד"א ח) והנה סולם. פתח ר"ש ואמר, סיני: דא סלם. ואיהו

מסורת הוהר

ב) (תהלים ט"ז). ג) (דברים ו'). ד) (ישעיה ו'). ה) (במדבר ו'). ו) (בראשית א'). ז) (בראשית ג'). זחר (תרומה דף ס"ו ציון ד'). ט) (שמות ג'). י) (בראשית ג'). כ) (משלי כ"ב). ל) (בראשית כ"ח). מ) (שם) שם. (דפו"י דף ש"ו ע"ב)

ק"ל. ורזא דמלה, (נ) הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל. ע"ב : יו"ד ה"י וי"ו ה"י. ועוד, ע"ב : י, י"ה, יה"ו, יהו"ה. קל : יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אתוון קדמאין סלקין לע"ב. אתוון אינון תולדין דילהון, סלקין ק"ל. ע"ב ק"ל סלקין * מאתן ותריין, כחושבן ב"ר. ואנת הוא רעיא מהימנא, עלך אתמר, (ס) נשקו בר. ואנת רב לתתא, רבן של כל ישראל, רבן דמלאכי השרת. בר לעילא, בר לקב"ה ושכינתיה.

קעט) אתמר לגבי דוד, (ט) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. בהאי גם, אתכפר דוד. והאי איהו שיעורא דחלה, מ"ג ביצים, ותוספת חומש ביצה, רמז (פ) וחמישיתו יוסף עליו.

קפ) זכאה, צלותא דנפקא מפומך, כגוונא דקב"ה נחית על טורא דסיני, ואתמר ביה (צ) כי את אשר ישנו פה וגו', הכי כד אנת תשתדל באורייתא ובצלותא. קב"ה כניש עלאין ותתאין, וכל אינון נשמתין דהוו, וכל דעתידין למהוי, וכל משריין דמלאכים, ונחית בצלומא דילך, לקבלא צלותא דילך, אורייתא דילך, בגין דמחשבתא דילך ליחדא לקב"ה ושכינתיה בכל משריין דילה, עילא ותתא.

קפא) באורייתך ובצלותך, קב"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה. וכגוונא דאיהו אמר (ר) אנכי, וכלהו אמרו (ו) נעשה ונשמע. הכי קב"ה עביד לכל משריין דיליה. דכלהו שתקין ושמעין למלולך, בגין דרעותך בהון לייחדא לקב"ה ושכינתיה, בכל משריין דיליה.

קפב) וכל מה דקב"ה אבטח למעבד לך כמה טבין דלית לון סוף, כולהו אמרו נעשה ונשמע. ובג"ד (ש) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, ואתתקף בך, דהא קב"ה ושכינתיה וכל משריין דיליה אסתכמו למעבד כל רעותך, ויתיר מה דאיהו כתוב על ידך, ולא נפיל מלה זעירא מכתובת ידך דלא אתקיים. זכאה בר נש, דמאריה חשיב ליה כגופיה, ועביד ליה יקרא כדיוקניה, למהוי שקיל מלולין דפומי באורייתא וצלותא, כמלוי בטורא דסיני, ולית חד דפתח פומי לקטרגא ליה, אלא כולהו עלאין ותתאין באסכמותא חדא, וברעותא חדא.

מאמר סדר תפלה של שחרית

קפג) ת בתר הכי, אית ליה למקרי פרשת בראשית עד (ת) ויהי ערב

חלופי גרסאות

ת בדטוסים ישנים כתוב כאן סימן י"ג צ"ל י"ד דף רס"ה ע"א.

מסורת הזהר

(נ) (ישעיה י"ט). (ס) (תהלים ב'). (ע) (שמואל ב' י"ב).
(פ) (ויקרא ה'). (צ) (דברים כ"ט). (ק) אנכי (שמות כ').
(ר) (שמות כ"ד). (ש) (תהלים ק"ג). (ת) (בראשית א').

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

קפג) בתר הכי אית וכו': כאן חסר ההתחלה, והיא בזהר ואתחנן אות צ"ח א"ר (דפו"י דף ש"ו ע"ב * דף ש"ו ע"א) שמעון בשעתא דב"נ אקדים וכו'. ואומר בתר הכי. אח"כ כשבא לבית הכנסת להתפלל, יש לו

ויהי בקר יום אחד. דאיהי עלויה ותושבחתא דכולא. לבתר יתעסק בפרשת הקרבנות לכפרא עלוי, ויימא א) צו את אהרן עד תוקד בו. בגין דכל הרהורין ומחשבין דליליא יתכפרו. לבתר ישבח תושבחתא דדוד, ובגין כך ייעול בר נש בתרעין דבהון כולא, ואיהי אתתקנת דרגין.

קפד) כיון דמטי ליוצר אור, דאיהו שירותא דצלותא דמיושב, כדין כל אינון דרגין פתחין תרעין וכדין ב) כתימרות עשן כתיב. מה תמרות עשן דקטורת סלקא, ומתחבראן דרגין אלין באלין, אוף הכא איהי צלותא, דתמרות עשן איהי, מתחבראן ומתקשרן אלין באלין, דהא איהו מקשר לון, ואומר כלם אהובים כלם קדושים וכו'.

קפה) לבתר אהבה רבה, לסלקא ולא תקשרא בימינא, ויחודא דשמע, ע' רברבא, ד' רברבא, וסימנא ע"ד. היינו דכתיב א) ע"ד ה' בכם. א אשתארו אתוון ש"מ, במ' פתוחה, לפי שמ' פתוחה מלך תתאה, מם סתומה מלך עלאה. אשתארו אתוון ש"מ א"ח. מהאי סטרא ש"מ, ומהאי סטרא א"ח. קפו) ב אמר רב המנונא סבא, כל מאן דמייחד יחודא דא בכל יומא,

חלופי גריסאות

מסורת הזהר

א) (ויקרא ד'). ב) (שה"ש ג') ז"ח כרך כ' תרומה
 דף ב' ציון ג'. ג) (שמואל א' י"ב) זהר ח"ג רל"ו:
 [עלמא] תתאה אתוון אחרנין אשתארו א"ח כבוד אלהים
 דרב המנונא סבא כל מאן דמייחד יחודא דא בכל יומא
 מאתוון ש"מ מהאי סטרא א"ח מהאי סטרא ומצרף אתוון
 אשמח דכתיב אנכי אשמח בה' ממש דא יחודא קדישא
 גונא דמאן דמייחד יחודא דא בכל יומא חדוה זמינא ליה מלעילא.
 א הכי גריס בזהר אשתארון אתוון ש"מ מ' פתוחה
 מ"ט לא סתימא [מ' ול"ג מ"ט לא] בגין [ל"ג בגין]
 דמ' סתומה [ם] מלכא [עלמא] עלאה מ' פתיחא מלכא
 הסתר דבר כתיב. ב הכי גריס בזהר אשכחא בספרא
 חדוה זמינא ליה מלעילא מרזא דאתוון אלין [מהכא
 למפרע שרי ובמישר סיים [שדי ובמישר חיים] וסימן
 ושפיר איהו והכי הוא בספרא דחנוך דאמר כי האי
 יומא חדוה זמינא ליה מלעילא.

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

אלו באלו. אף כך היא התפלה. שהיא תמרות עשן והמדרגות מתחברות ומתקשרות אלו באלו. כי הוא מקשר אותן, ואומר כלם אהובים כלם קדושים וכו'.

קפה) לבתר אהבה רבה וכו': אח"כ אומרים אהבה רבה. לעלות ולהתקשר בימין שהוא חסד. ואח"כ היחוד של קריאת שמע. כחוב בשמע ע' גדולה, ובאחד ד' גדולה, והסימן הוא ע"ד היינו שכתוב ע"ד ה' בכם. נשאר איתיות ש"מ מן שמע, ובמ' פתוחה, לפי שמ' פתוחה רומזת אל המלך התחתון היינו מלכות. ומם סתומה רומזת אל המלך העליון שהוא בינה. נשאר איתיות ש"מ מן שמע, ואיתיות א"ח מן אחד. מצד זה היינו במצב דפנים הוא ש"מ. ומצד זה דהיינו באחוריים הוא א"ח. ע"י בסלם פרשת פנחס אות תנ"ג ביאור הדברים.

קפו) אמר רב המנונא וכו': אמר רב המנונא

לו לקרות פרשת בראשית מתחלתה עד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שהיא טובה ומשובחת מכלם כלומר שכוללת את כל התורה והמצות. כמ"ש בהקס"ז (אות קפ"ט) שבה כתוב מצות היראה וענשה, ובה כלולות כל המצות שבתורה. ואח"כ יעסק בפרשת הקרבנות. שתכפר עליו, ויאמר צו את אהרן וגו' עד תוקד בו. כדי שכל הרהורים והמחשבות שחשב בלילה יכופרו לו. אח"כ ישבח בתשבחות של דוד, ומשום זה יכנס בשערים שבהם הכל, ותפלתו מתקנת המדרגות שיתחברו זו בזו, ויאירו זו בזו.

קפו) כיון דמטי ליוצר וכו': כיון שמגיע בתפלתו עד ליוצר אור, שהיא התחלת תפלת המיושב, עד שמונה עשרה שהיא תפלה בעמידה. אז כל אותן המדרגות פותחות את השערים. ואז כתוב כתמרות עשן. מה תמרות עשן של הקטרת עולה, והמדרגות מתחברות (דפו"י דף ש"ז ע"א)

חדוא זמין ליה מלעילא, מאתוון אלין, שימ מהאי סטרא, איח מהאי סטרא, ומצרף אתוון אלין. למפרע שרי, ובמישר סיים. וסימנך, אשמת. דכתיב, (ד) אנכי אשמח בה, בה' ממש, והכי אית בספרא דחנוך.

קפו) ג תו, אית ביה עיי'ן רברבא, רמו לאלין שבעין שמהן, רזא דאבהן קדישין. (ישראל ה) ה' אלהינו ה', אלין ד' בתי דתפילין, דאחיד לון א"ח. ד' רברבא, דא קשר של תפילין, דאיהי אחידת בהו, והוא רזא לחכימין, ולא אתמסר לגלאה.

קפח) ד ותרין רצועין נפקין מסטרא דא ומסטרא דא, רזא תרין ירכין, דהא א"ח דנביאי קשוט אחידן ביה. ועוד, א"ח רמו לפסוק דאמר, (ו) פתחי לי אחותי. ולבתר אמת ויציב. ואמאי ויציב דא תרגומו. אלא דא יעקב, ודא יוסף, ואצטריך לאתדבקא בתרווייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג הכי גריס בזהר תו אית ביה שימ דאתכליל מן ע' רברבא אלין שבעין שמהן ברזא [דרזא] דאבהן קדישין ודא הוא שמע [ל"ג ודא הוא שמע שם ע' (ישראל)] שם ע' ישראל ה' אלהינו ה' אלין ארבע בתי דתפילין דאחיד לון א"ח ההוא דאמר [הדא הוא] פתחי לי אחותי רעיתי ד: דא קשר של תפילין דהיא אחידת בהו רזא לחכימין אתמסר [דלא אתמסר] דלא לגלאה שתיק ר' שמעון בכה וחייך אמר אימא דהא ודאי [ל"ג ודאי] רעוא אשתכח ולית כדרא דא עד דייתי מלכא משיחא דיהא רשו לון לגלאה. ד ה"ג בזהר תרין רצועין נפקין מסטרא דא ומסטרא דא רזא דתרין ירכין דלתתא [ל"ג דלתתא] דהאי א"ח דנביאי קשוט אחידן בהו דהא מלעילא נפקין תרין רצועין רזא דתרין [ל"ג רצועין] רזא דתרין דרועין מימינא ומשמאלא ודלית אתאחידת בהו לבתר נחתא [אתפשטי ו"ג נחתא] ואתפשטו ירכין לתתא [ל"ג מן לתתא עד לתתא] כיון דהיא אתאחידת לעילא כדקא יאות נחתא לתתא לאתאחדא באכלוסהא וכד איהי אתאחדא אחידא בשפולי ירכין ורשימו דידו ברית קדישא עלה מלעילא כדון איהי אתאחדת ביהודא חד [ל"ג חד].

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

ארבעה בתים שבתפילין, שהם ד' מוחין: חכמה, בינה, ימין דדעת, ושמאל דדעת, שאוחז בהם א"ח היינו ו"א המרומו באח דאחד. ד' הגדולה של אחד זוהי קשר תפילין של ראש שהוא בצורת ד' שמלכות, אחוזה בהם. והוא סוד לחכמים, ולא נמסר לגלותו. קפח) ותרין רצועין נפקין וכי: ושתי רצועות יוצאות, מן הקשר של הראש. מצד זה מימין, ומצד זה משמאל, שהם סוד ב' הירכים של אח זה. דהיינו נצח הוד דז"א. שנביאי אמת נאחזים בהם. ועוד, יש לכוון כי א"ח רמו אל הפסוק שז"א אומר פתחי לי אחותי. דהיינו למצב האחוריים שז"א ונוקבא הם בבחינות אח ואחות. ואח"כ אומר אמת ויציב, שואל למה אומר ויציב שהוא תרגומו של אמת. ומשיב זה אמת הוא יעקב. וזה ויציב הוא יוסף. הרומזים לתפארת ויטוד, וצריכים להתדבק בשניהם, בתפארת ויטוד. ולבתר

המנונא סבא, כל מי שמיחד יחוד זה בכל יום, שמחה מזדמנת לו מלמעלה, מאותיות אלו. שימ של שמע מצד זה, היינו מתחלת הפסוק, א"ח של אחד, מצד זה היינו מסוף הפסוק. ומצרף אותיות אלו, את שימ וא"ח, ומתחיל לחבר למפרע דהיינו א' מן א"ח לפני שימ. ומסיים ביושר שהוא הח' דא"ח לבסוף. וסימנך אשמת. שנעשה צירופן אשמ"ח, שכתוב אנכי אשמה בה, בה' ממש. וכך הוא בספרו של חנוך, שאומר, שמי שמיחד יחוד זה בכל יום שמחה מזדמנת לו מלמעלה. קפו) תו אית ביה וכי: עוד, יש לכוון בק"ש יש בשמע ע' גדולה, רומזת לאותם ע' השמות, שבסוד האבות הקדושים, דהיינו ע"ב שמות שבפסוקים ויסע ויבא ויט, הרומזים לחגית שנקראים אבות, שעקדם הם ע' שמות בסוד ע' סנהדרין וב' עדים. (ע"י פרשת בשלח אות קע"ג) ישדאל, ה' אלהינו, ה' אלו הם (דפו"י דף שי" ע"א)

קפט) ולבית צלותא מעומד, תלת קדמאין דאינון : מגן, ומחיה, והאל הקדוש. מגן, אית ביה מ"ב תיבין, רזא דשמא קדישא דמ"ב אתון, ואית לאכללא ליה בלבא, ולא תקשרא כשלהובא בגחלתא ברחימו, ודא איהו ברכתא דימינא. קצ) מחיה אית ביה מ"ט תיבין, ברזא דחמשין תרעין חסר חד. ואית שמא בגבורה ה', ואיהו את"ה גבור לעולם אדנ"י. ורזא דיליה, אגל"א. וברזא אחרא, יגל"א. וכולא רזא חדא, מגבורתא דברכאן, די"הודה : ז) אתה יודוך אחיך, ח) ג"ור אריה יהודה, ט) ל"א יסור שבט מיהודה, י) אוסר"י לגפן עירה. בדא אתער יהודה בגבורתא קדישא, ודא איהו ברכתא דשמאלא.

קצא) קדושה, אית בה ארביסר תיבין, עשר אמירן וד' אתון. ודא כליל לכל סטרין, ואחיד מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. תלת בתראי לאו אינון בחשבון דא בתיבין, ואינון : רצה, ומודים, תרין עמודים, תמכי דאורייתא. שים שלום, אילנא דחיי, דאיהו שלמא דביתא, שלמא דכלא. * ובין כך באמצעיתא אינון ברכאן דתקינן קדמאי והכי אוקמוה.

קצב) לבית דסיים צלותיה, ואודי על חוביה, נפילת אנפין. הכי אוקמוה, דיעביד כל מה דעבד משה רבינו עליו השלום, צלותא ותחנונין ובעותין ונפילת אנפין, דכתיב ז) ואתנפל לפני ה', וכיון דעאל בכל אינון דרגין עלאין, ואתקשה

מסורת הזהר

ז) (בראשית מ"ט) ז"ח כרך כ' תרומה דף ג' ציון ד'. ח) (שם) שם. ט) (שם) שם. י) (שם) שם. כ) (דברים ט') שם דף ד' ציון ה'.

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

קצא) קדושה אית בה וכו' : קדושה דהיינו ברכת אתה קדוש, יש בה י"ד מלים, שהן כנגד עשרה מאמרות, וד' אותיות שם הוי"ה. זוהי כוללת לכל הצדדים, דהיינו נגד תפארת שהוא קו אמצעי הכולל לימין ולשמאל. ונאחו מסוף העולם העליון היינו בינה. עד סוף העולם שהוא מלכות. ג' ברכות האחרונות, אין הן בחשבון זה של מלים. והן : רצה ומודים, ב' עמודים שהם נצח הוד, והם תומכי התורה, כי עליהם נסמך תפארת שהוא תורה. שים שלום הוא עץ החיים דהיינו יסוד, שהוא שלום בית, שלום של כל, כי יסוד נקרא שלום בסוד מטיל שלום בבית, ובין כך בין ג' ברכות הראשונות לג' ברכות האחרונות, דהיינו באמצע הן י"ב ברכות שהתקינן הקדמונים. וכך העמידו.

קצב) לבית דסיים צלותיה וכו' : אחר שהשלים תפלתו, והתודה על עונותיו, אמר נפילת אפים, וכך העמידו, שיעשה כל מה שעשה משה רבינו ע"ה. שעשה תפלה ותחנונים ובקשות ונפילת אפים, שכתוב ואתנפל לפני ה'. וכיון שנכנס בכל אלו המדרגות העליונות ונתקשרה

קפט) ולבית צלותא מעומד וכו' : ואח"כ תפלת העמידה שהיא שמ"ע. ג' ברכות ראשונות, שהן : מגן אברהם. ומחיה מתים, והאל הקדוש. בברכת מגן אברהם יש מ"ב מלות שהן בסוד השם הקדוש של מ"ב אותיות. ויש לכלול את השם מ"ב בלבו ולהתקשר בו באהבה, כשלהבת הקשורה בגחלת. וזוהי הברכה של ימין, שהיא חסד וקו ימין.

קצ) מחיה אית ביה וכו' : בברכת מחיה מתים, יש בה מ"ט מלים, שה"ס חמשים שערי בינה חסר אחד. ויש בו שם שהוא סוד גבורות ה' והוא מר"ת אתה גבור לעולם אדני שסודו השם אגל"א. ובסוד אחר הוא יגל"א. והכל סוד אחד, שהוא לשון גילוי, הרומו על הגבורות של גילוי החכמה שבשמאל. והוא יוצא מן הגבורות שבברכות, דהיינו מראשי התיבות של יהודה אתה יודוך אחיך. גור אריה יהודה. לא יסור שבט מיהודה. אוסר"י לגפן עירה. שהם ר"ת יגל"א. בשם הזה נתעורר יהודה בגבורה הקדושה, כי יהודה ה"ס מלכות הנמשכת משמאל. וזוהי ברכה של שמאל, דהיינו גבורה וקו השמאל.

(דפו"י דף ש"ז ע"א י) דף ש"ז ע"ב)

ה כלה בכולהו, אית לנחתא לתתא, הואיל ונחית לתתא, אצטריך נפילת אנפין באלפא ביתא.

קצג) מ"ט. כיון דצלי צלותיה, ואודי על חוביה, מכאן ולהלאה אחזי גרמיה דמסר נפשיה למאריה ברחימו. דכתיב, (ז) אליך ה' נפשי אשא. וניחא ליה לההוא סטרא דשריא ביה מותא, עביד ליה נייחא.

קצד) וע"ד, באלפא ביתא דא, לית בה לא וא"ו, ולא קר"ף, ולא ב"ית. ואית ביה פ' ו באתריה. מ"ט. בגין דנפילת דא דמסר בר נש נפשיה למותא, ואצטריך לכוונא רעותיה, ולמעבד נחת רוחא לההוא סטרא דשרא ביה מותא, כמה דעביד קוף בחרבה בהרים, אחזי גרמיה כמית קמי חיות, בגין דדחיל מנהון, וכד קריבין לגביה, וחשיבו למיכל, ולקטלא יתיה, חמו יתיה דנפיל ומית, וחשבי דאיהו מית, וכדין תבן לאחורא. וע"ד אסתלקו תלת אתון אלין, דלא ידעי בהו אלא קב"ה בלחודוי.

קצה) ועכ"ד ברעותא דלבא שוי גרמיה, ומסר ליה נפשיה ברחימו, וקב"ה חשיב עלוי כאלו נטיל נשמתיה מניה, בגין דאית חובין דעביד בר נש דלא מתכפראן אלא בשעתא דנפקת נשמתיה מניה מהאי עלמא. הה"ד, (ח) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. והשתא דאתחשיב ליה דנטיל קב"ה נשמתיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (תהלים כ"ה) שם ציון ו'. (ח) (ישעיה כ"ב) שם ה נ"א כלא (דפו"י). ו נ"א בסוגריים (בסופיה) דף ה' ציון ח'. (דפוסיס ישנים).

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

נפשו פודה אותה מן המשכת רגל הקוף אל הקליפות, בסוד ורגליה ירדות מות, וחזרה הקוף להיות ה' כמו שעושה הקוף בחרבות ובהרים, שמראה את עצמו כמת לפני החיות, משום שירא מהן, וכשמתקרבות אליו וחושבות לאכלו ולהרגו, רואות אותו נופל ומת וחושבות שהוא מת, אז חוזרות החיות, לאחור. ולכן נסתלקו ג' אותיות אלו: ו', כ', וק' שאין יודע בהם רק הקב"ה בלבדו, כלומר שאותיות אלו לא מאירות אלא בזמן שמלכות דבוקה בקו האמצעי בלבד, הנקרא קב"ה ולא בקו השמאל. (עי' בסלס פרשת תרומה אות מ"ה ובז"ח תרומה אות י"ג).

קצה) ועכ"ד ברעותא דלבא וכו': ועם כל זה, שם את עצמו ברצון הלב, ומסר לו את נפשו להקב"ה באהבה. והקב"ה חושב לו כאלו נטלה ממנו הנשמה, משום שיש חטאים שעושה האדם שאינם מתכפרים אלא בשעת יציאת הנשמה ממנו מעולם הזה, ז"ש אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ועתה שנחשב לו שהקב"ה לקח את נשמתו והוא נתן לו אותה ברצון

ונתקשרה הכלה שהיא מלכות בכלן, יש לרדת למטה למקום המלכות. וכיון שיורד למטה, צריכים לנפילת אפים באלף בית, דהיינו במזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא המסודר עפ"י א"ב.

קצג) מ"ט כיון דצלי וכו': מהו הטעם. משום דכיון שכבר התפלל תפלתו, והתודה על עונותיו. מכאן ולהלן יראה את עצמו שמוסר נפשו לאדונו באהבה, כמו שכתוב לדוד אליך ה' נפשי אשא, וזהו לרצון לאותו הצד ששורה בו המות, דהיינו אל המלכות בשעה שמקבלת מקו השמאל, ועושה לו לאותו הצד נחת.

קצד) וע"ד באלפא ביתא דא וכו': ולכן אין באלף בית זה לא וא"ו ולא קר"ף ולא בית. ויש בו פ' במקום ו', דהיינו פדה אלקים את ישראל, מהו הטעם. ומשיב, משום שנפילת אפים זו, שהאדם מוסר את נפשו למות, צריך לכוון רצונו ולעשות נחת רוח לאותו צד ששורה בו מות, דהיינו מלכות בשעה שדבוקה בקו השמאל, וע"י מסירת (דפו"י דף ש"ז ע"ב)

ואיהו יהיב ליה ברעותא, וההיא שעתא קיימא לכפרא על כל חובוי, ואשלים לכל סטרין, ולההוא סטרא דאתמר.

קצו) ועל כל דא, עולה ואסתלקת בין תרין דרועין, בחבוקא דרחימו כדקא יאות, ואיהו (י) מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל.

קצז) אמר ר"ש, אסור ליה לבר נש לטעום כלום, עד דיכול מלכא עלאה. ומאי איהו צלותא. וצלותא דבר נש כגוונא דא, בקדמיתא מזמין לדיוקנין דחיקיין בכרטייא, על אינון בריין, דמתפשטי רוחין דלהון ז יסודא בהאי עלמא מנייהו. והיינו דכתיב, (ס) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה וגו', ה דהא בריין דאתחזון לקרבנא רוחא דילהון, מתפשטי עלייהו ארבע דיוקנין ומזמנין על בריין אלין. והיינו דאקמרינן והאופנים וחיות הקודש, וכל אינון חיילין אחרנין דקא מתפשטי מנייהו.

קצח) ולבתר כהנא רבא קאמר חד שמא קדישא, היינו אהבת עולם אהבתנו וגו'. ויחודא רבא מיחדי, דהיינו (ט) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. ולבתר ליואי קא מתערי לנגונא, דהיינו (ט) והיה אם שמוע תשמעו וגו' דא נגונא דלואי, בגין לאתערא סטרא חד. ולבתר ישראל, דא אמת ויציב, ישראל סבא דקיימא על קרבנא, דא היא דרגין עלאין פנימאין, וכלא קיימא על פתורא.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(ג) (שה"ש ג'). (ט) (תהלים ק"ד). (ט) (דברים ו'). ז בכל הדפוסים הגרסא רוחין דלהון יחודא ובסוגריים (שם י"א) זהר תרומה דף ר"ד ציון ד'. (י) (יסודא). ח ג"א דאיבריין (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

על בריות אלו. וזה שאנו אומרים. והאופנים וחיות הקודש. וכל אותם צבאות אחרים שמתפשטים מהם. שמקשרים בהם הרוח של בהמות ועופות הראויים להקרבה.

קצח) ולבתר כהנא רבא וכי': ואח"כ אחר יוצר המאורות, הכהן הגדול הרומו לחסד אומר שם קדוש המיוחדו על הקרבן. והיינו שאנו אומרים אהבת עולם אהבתנו וגו'. כי אהבה ה"ס חסד, המדה של הכהן. ויחוד גדול מיחדים. והיינו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. ואח"כ הלויים מתעוררים לנגן. והיינו והיה אם שמוע תשמעו וגו'. שפרשה זו היא כנגד השמאל, והוא גבורה. שזה הזמר של הלויים, כלומר שזמירות הן משמאל, כדי לעורר צד אחד. היינו השמאל. ואח"כ ישראל, זה אמת ויציב, הרומו על ישראל סבא העומד על הקרבן, שהתפלה היא במקום הקרבן. והוא כולל המדרגות העליונות הפנימיות שהן עשר ספירות, והכל נמצא על השלחן, שהם אמת ויציב ונכון וקיים.

ברצון. שעה ההיא קיימת לכפר על כל עונותיו. ולהשלים לכל הצדדים. ולאותו צד השמאל שלמדנו.

קצו) ועל כל דא וכי': ועל כל זה הכוונה עולה התפלה מצד השמאל, ומתעלה בין ב' הזרועות היינו בקו האמצעי, בחבוק של אהבה כראוי, והיא מקוטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.

קצז) אמר ר"ש אסור וכי': אר"ש. אסור לו לאדם לטעום כלום, עד שיאכל מלך העליון היינו ז"א. ומה היא אכילתו. תפלה. שהיא במקום קרבן. ותפילתו של האדם היא כעין זה, בתחלה מזמינים אל הצורות של ד' החיות החקוקות בהכסא שהיא מלכות, שהן ישרו על אותן הבריות, שיסוד הרוח שלהן בעולם הזה מתפשט מן החיות. וז"ש מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה וגו'. כי הבריות אשר הרוח שלהם ראוי לקרבן, דהיינו פרים וכבשים ועתודים ועזים, מתפשטות עליהן ד' צורות של ארבע החיות שור אריה נשר אדם, ומזדמנים לשרות (דפו"י דף ש"ז ע"ב)

קצט) אבל לית רשו לחד מנייהו לאושטא ידא ולמיכל מן קרבנא, עד דמלכא עילאה אכיל. והם שלש ראשונות ושלש אחרונות. כיון דאיהו אכיל, יהיב רשו לארבע דיוקנין, ולכל אינון סטרין דמתפרשן מנייהו, למיכל.

ר) כדין אדם דאיהו דיוקנא דכליל כל שאר, מאיך ואנפיל על אנפוי, ומסר רוחיה וגרמיה לגבי אדם דחקיק על אינון דיוקנין, ולא תערא ליה עליה כדקא חזי, והיינו ז) אליך ה' נפשי אשא. תלת דיוקנין אחרנין, וכל אינון דמתפשטי מנייהו. ק) תהלה לדוד, והיינו ר) יביעו, ירננו, ו) יאמרו, ידברו, כלהו אכלי ואתהנון, כל חד וחד כדחזי ליה.

רא) מכאן ולהלאה, לימא בר נש עאקו דלביה, ת) יענך ה' ביום צרה, צאקו דעוברתא דיתבא בעאקו, ואתהפכו כלהו סניגורין עליה דבר נש. ושלש פסיעות שעושה, הכוונה בהם למיכאל וגבריאל רפאל, שיצא משלש מחנות שכינה. ועל דא כתיב, א) אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו. ט) מאמר הצלם שעל האדם

רב) צולמא דעל בר נש, כ) כרסייא מרובעת בארבע חיון, ואדם לשבת על הכסא. כל אבר ואבר דהאי צולמא, איהו מלאך, דאיהו ממנא על כל פקודא ופקודא. כמה דאוקמוה מארי ל מתניתין, עשה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד. רג) צולמא מ) דרשיעיא. נ) ע"ז, ד' חיון דיליה : עון, משחית, אף, וחימה.

חלופי גרסאות

ט בדפוסים ישנים כתוב כאן כדן כו' (רס"ה א').
 י בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ט"ו דף רע"ח ע"ב.
 כ ג"א דכרסייא (קרימונה). ל ג"א מתיבתי (קרימונה).
 מ הכי גריס בדפוס קרימונה ובכל הדפוסים גריס ברשיעיא. נ ג"א ל"ג ע"ז (קרימונה).

מסורת הזהר

ז) (תהלים כ"ה). ק) (תהלים קמ"ה) זהר ווארא דף מ"ד ציון א'. ר) (שם) זהר ח"א דף ז. ש) (שם) ז"ח כרך י"ט בראשית דף קצ"ד ציון י'. ת) (שם כ') ז"ח כרך כ' בלק דף ל"ו ציון ז'. א) (שם קמ"ד) הקסה"ז ס"ג אות מ"ח צ"ד.

מעלות הסולם

מאמר סדר תפלה של שחרית

ולהלן יאמר אדם צרות לבו ז"ש יענך ה' ביום צרה, כצרת המעוברת היושבת בחבליה, וכלם מתהפכים להיות מליצי יושד על האדם. ושלש הפסיעות שעושה, הכוונה בהם, למיכאל, גבריאל, ורפאל. שהם נגד ג' הצורות שא"נ. ורומז שיצא משלש מחנות השכינה. וע"ז כתוב, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו. (ע"י בסלם פרשת פנחס מאמר הקרבנות המאריך בכל ענין זה).

רב) צולמא דעל בר נש וכו': הצלם שעל האדם הוא הכסא שהוא מלכות מרובעת בארבע החיות. ואדם היינו ז"א. לשבת על הכסא. כל אבר ואבר של אותו הצלם. הוא מלאך. שהוא ממונה על כל מצוה ומצוה שהאדם עושה. כמו שהעמידו בעלי המשנה (אבות פ"ד) עשה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד.

רג) צולמא דרשיעיא ע"ז וכו': הצלם של

קצט) אבל לית רשו וכו': אבל אין רשות לאחד מהם להושיט ידו ולאכול מן הקדבן שהוא התפלה, עד שהמלך העליון שהוא ז"א אוכל. והם שלש ראשונות ושלש אחרונות, שבשמונה עשרה, ששם הזווג של ז"ן שה"ם אכילת המלך. כיון שהוא אכל, נותן רשות לד' הצורות שהן ד' החיות של הכסא, ולכל אותם הצדדים המתפשטים מהן, לאכול.

ר) כדין אדם דאיהו וכו': אז אדם, שהוא צורה הכוללת כל שאר הצורות. משפיל ונופל על פניו, ומסר עצמו ורוחו אל האדם החקוק על אותן הצורות והיינו מלכות. לעורר אותו אליו כראוי. והיינו שאומרים אליך ה' נפשי אשא. וגם לעורר ג' הצורות ש.א.ג. האחרות, וכל אותם המתפשטים מהן, ואומרים תהלה לדוד, יביעו, ירננו, יאמרו, ידברו. וכלם אוכלים ונהנים מן התפלה כל אחד ואחד כראוי ר) מכאן ולהלאה לימא וכו': מכאן (דפו"י דף ש"ו ע"ב)

ד' אנפין דע"ז : נשג"ז. ובגין דא, ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו, דא מטטרו"ן. מאן אלהים דברא ליה. דא ג) אלהים חיים ומלך עולם. בצלם אלהים ברא אותו, סמא"ל, דמניה אלהים אחרים, דאיתמר ביה ד) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

רד) אם זכה ברא ליה אלהים בצולמא דמטטרו"ן, עבד תחות רביה, והאי איהו ה) ויברא אלהים את האדם בצלמו, בהאי דיוקנא. ואם לא זכה, ס צלם דסמא"ל תנינא, מלאך המות, דאיהו תחות רשותא דקב"ה, למידן ביה בר נש בגיהנם, *) אם לאו ט) הוא צדיק.

רה) ובג"ד ו) וייצר, יצירה לטב, מטטרו"ן. פ) למהוי ליה עזר ז) באורייתא, בפקודין, והאי איהו ז) אעשה לו עזר. ואם לא זכה, יצירה לביש, סמאל דאיהו כנגדו, למחטי ליה, למדן ליה בגיהנם, ותרווייהו אזלין עם ב"נ בתרין צולמין. רו) ויפח באפיו נשמת חיים, דא צולמא דקב"ה, ק) שכנתא, דאתמר ר) בה ט) ומלכותו בכל משלה. וקב"ה הוא בהאי צולמא ש) שליט על תרווייהו. והאי צולמא, תיבת נח. עורב ובת זוגו, ת) סמא"ל ובת זוגו. יונה ובת זוגו. יצר הטוב דכר ונוקבא. נח ובת זוגו, לקבל קב"ה ושכינתיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (בראשית א'). ג) (ירמיה י'). ד) (שמות כ').
ה) (בראשית א'). ו) (שם ב'). ז) (שם. ח) (שם).
ט) (תהלים ק"ג).
ס) נ"א בצלם (קרימונה). ע) נ"א דיהא ול"ג הוא (קרימונה). פ) בכל הדפוסים הגירסא למעבד ובסוגריים (למהוי). צ) נ"א דאורייתא (קרימונה). ק) נ"א ל"ב שכנתא (קרימונה). ר) נ"א ביה (קרימונה). ש) נ"א ובכל הדפוסים גריס עורב ובת זוגו לקבל קב"ה ושכינתיה ולא גריס מן סמאל עד נח ובת זוגו. ונראה שהחטירו שורה אחת.

מעלות הסולם

מאמר הצלם שעל האדם

את האדם בגיהנם. אם הוא אינו צדיק. רה) ובג"ד וייצר יצירה וכו' : ומשום זה נאמר וייצר עם ב' יודין, שמורה ב' יצירות, יצירה לטוב, שהוא מטטרו"ן להיות לו עזר בתורה, במצוות, וזהו שנאמר אעשה לו עזר. ואם אינו זוכה, יצירה לרע, סמא"ל. שהוא כנגדו, להחטיא אותו, ולדון לו בגיהנם, ושניהם הולכים עם האדם בב' צלמים. רו) ויפח באפיו נשמת וגו' : ויפח באפיו נשמת חיים זהו הצלם של הקב"ה, שהוא השכינה, היינו מלכות, שנאמר בה ומלכותו בכל משלה. והקב"ה בצלם זה הוא שולט על שניהם. על מטטרו"ן יצר הטוב, ועל סמא"ל יצר הרע וצלם זה, הוא תיבת נח, שהיו שם עורב ובת זוגו, נגד סמא"ל ובת זוגו. יונה ובת זוגו, נגד יצר הטוב דכר ונוקבא. נח ובת זוגו, נגד הקב"ה ושכינתו.

של הרשעים, הוא ע"ז. ד' החיות שלו הן : עון, משחית, אף וחיימה. ד' הפנים של ע"ז, הם : נדה, שפחה, גויה, זונה. ומשום זה, ויברא אלקים את האדם בצלמו, זה מטטרו"ן. שואל איזו בחינת אלקים ברא אותו. כי יש כמה ספירות הנקראות אלקים, בינה נקראת אלקים, וגבורה נקראת אלקים, וכן מלכות נקראת אלקים. ומשיב, זה אלקים חיים ומלך עולם. דהיינו בינה. בצלם אלקים ברא אותו היינו סמא"ל שממנו אלהים אחרים. שנאמר ב' לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. רד) אם זכה ברא וכו' : אם האדם זוכה, ברא אותו אלקים בצלמו של מטטרו"ן, עבד תחת אדונו, וזה הוא ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם הזה, שהוא מטטרו"ן. ואם לא זכה, בצלם השני של סמא"ל, מלאך המות. שהוא תחת רשותו של הקב"ה לדון בו (דפו"י דף ש"ז ע"ב י) דף ש"ח ע"א)

בגלותא

(ז) & בגלותא ארמיז רזא דא, (י) וישלח את העורב בקדמיתא, דא יצר הרע, דשלח ליה עם ב"נ בהאי עלמא. ב דאקדים, ג כגוונא דעשו דאקדים ליעקב. וכגוונא דתבן, דאקדים לחיטה. אי אשכח ההוא גוף, מחויב בכמה חובין, מלוכלך בטנופין ד דעבירות, אתמר ה ביה ולא חזר ו עורב בשליחותא דמאריה, לבתר (ו) וישלח את היונה מאתו, דא יצר הטוב. ז

מאמר היבום

(ח) ה פקודא ליבם אשת האת. ורזא דא הא אוקימנא, דאיהו עביד טיבו וקשוט עם אחוהי מיתא, דלא לשתצי מההוא עלמא. בגין דההוא ב"נ דמית בלא בנין, לא אעבר כותלא דפרזלא, למיעל גו פלטרין דמלכא.

(ט) בגין דכותלא דפרזלא קיימא בין האי עלמא לעלמא אחרא, ובתר ההוא כותלא, קיימן אלף שתין ריבוא מלאכי חבלה, וכלהו אקרון מארי תריסין, מארי דבבו, סיפי שננן דנורא מלהטן בידיהו. וגו ההוא כתלא אית שתין אלפי היכלין דחשוכא, וכל היכלא והיכלא אית ביה כוין פתיחן לגיהנם.

(י) וכל אינון דלא זכו בבנין בהאי עלמא, כד נפקין מיניה, אזלין לאעלא לההוא עלמא אחרא, ופגעין גו ההוא כותלא, ונפקין כל אינון מארי תריסין, וטרדין לון, ועאלין לון גו אינון היכלין, ויתבין תמן עד דיתפרקון. ובכל יומא ויומא טעמין טעמא דגיהנם, אע"ג דאיהו זכאה, בר אי זכותיה סגי,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(י) (בראשית ח') ז"ה כרך י"ט נח דף כ"ט ציון ע'. א ג"א ארמיז בגלגולא רזא דא (קרימונה). ב ג"א ו אקדים (קרימונה). ג הכי גריס בדפוס קרימונה ובכל הדפוסים גריס כגוונא דאקדים ול"ג דעשו. ד ג"א דעבדוה (קרימונה). ה ג"א ל"ג ביה (קרימונה). ו ג"א ל"ג עורב (קרימונה). ז ג"א בדפוס קרימונה גריס ע"כ. ח בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ט"ז דף ר"פ ע"ב

מעלות הסולם

מאמר היבום

(ט) בגין דכותלא דפרזלא וכו': משום שכותל של ברזל, עומד בין עולם הזה לעולם האהר, ואחר אותו הכותל עומדים ששים אלף ריבוא מלאכי חבלה, וכלם נקראים בעלי מגינים, בעלי שנאה, חרבות שנונים של אש לוחט בידיהם. ותוך אותו הכותל יש ששים אלף היכלות של חשך, ובכל היכל והיכל יש חלונות פתוחים לגיהנם.

(י) וכל אינון דלא וכו': וכל אלו שלא זכו בבנים בעולם הזה, כשיוצאים ממנו הם הולכים להכנס לעולם האחר ההוא, ופוגשים אל כותל הברזל ההוא, ויוצאים כל אלו בעלי מגינים, וטרודים אותם ומכניסים אותם תוך אותם ההיכלות של חשך, ויושבים שם עד שנגאלים. ובכל יום ויום הם טועמים טעם של גיהנם, אע"פ שהוא צדיק, חוץ אם צדקתו גדולה

(ז) בגלותא ארמיז רזא וכו': בגלות מרומז סוד זה, בתחלה וישלח את העורב, זה יצר הרע, ששלח אותו הקב"ה עם האדם בעולם הזה, והקדים לבוא כמו שהקדים עשו ליעקב. וכמו תבן שמקדימה אל החטה. ואם נמצא גוף ההוא חוטא בכמה חטאים, מלוכלך בטנופת של העבירות, נאמר בו ולא חזר העורב משליחות אדונו. ואח"כ כתוב וישלח את היונה מאתו. זה יצר הטוב.

(ח) פקודא ליבם אשת וכו': מצוה היא ליבם אשת אח. וסוד זה של היבום, הרי העמדנו, שהוא עושה חסד ואמת עם אחיו המת, שלא יוכלה מעולם ההוא. משום שאותו האדם המת בלא בנים לא נוחנים לו לעבור את כותל הברזל, לכנס תוך הארמונות של המלך.

(דפו"י דף ש"ח ע"א)

וזכותא דאבהן. והני אינון דאשתדלו בהו ולא יכלי, בגין דכל אינון דלא אתפשט מנהון דיוקנא דלעילא בהאי עלמא, לא עאלין גו ההוא עלמא.

ריא) וכל אינון דלא אשתדלו בהאי עלמא בבנין, כד נפקי מהאי עלמא, קריבו גו האי כותלא, ונפקין הנהו מארי תריסין, וטרדין לון בנורא מלהטא. וגו אינון היכלין, אית היכלא חדא, וההוא היכלא אקרי היכל פועלי און, ונטלין ליה, ועאלין ליה בההוא היכלא, ותמן אתטריד בכל יומא, ודא קשה מגיהנמ. אי אית ליה פרוקא יאות, ואי לאו לא נפיק מתמן לעלמין. וע"ד כתיב, ^ז אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו'.

ריב) כד אית לון פרוקא, לאינון דלא זכו, אצטריך לההיא אתתא ממש, דהוא שבק, תמן באתר דנפשיה ורעותיה הוה שוי תדיר, ואידבק ברעותא ותיאובתא, וכד אשתמש בההוא אתר אחוה דמיתא, ההוא דביקו דתיאובתא דנפשא דשבק ^ט בההוא אתר, איתער באתערותא דאתתיה, ואחוה דשוי רעותיה באחוה בההוא אתר כדין אתערו, דא מתער לההוא מיתא באינון היכלין, ונפק מתמן.

ריג) וחד ממנא מאינון מארי תריסין אתי עמיה, ואתהדר ב"ג לההוא אתר, וישוב לימי עלומיו. ההוא ממנא קרי עליה, ווי דנפיק אגריה בטיקוליה, מאן דהוה סיב, אתהדר רביא לחייכא ביה, ועכ"ד קב"ה רעותיה למעבד עמיה טיבו, לאיתקנא בהאי עלמא.

חלופי גרסאות
ט נ"א בההיא (פרעמישלא).

מסורת הזהר
ז (תהלים קכ"ז).

מעלות הסולם

מאמר היבום

אותה האשה ממש שהוא עוב שם במקום דהיינו בהאשה, שנפשו ורצונו היה שם תמיד, והיה דבוק ברצון ותאיה, וכשמשתמש באותו מקום אחיו של המת, אותה הדבקות של תאות הנפש שעזב המת באותו המקום, מתעוררת בהתעוררות של האשה, שמתעוררת אצלו. ואחיו של המת ששם רצונו באחיו דהיינו להקים שם לאחיו באותו המקום אז מתעוררים, זה מעורר אל המת ההוא באותם ההיכלות של חשך ויוצא משם.

ריג) יחד ממנא מאינון וכ"ו: וממונה אחד מאותם בעלי מגינים, בא עמו, וחוזר האדם לאותו המקום דהיינו שמתגלגל בהבן הנולד, וישוב לימי עלומיו. אותו הממונה קורא עליו, ווי שיצא שכרו במאזנים שלו, מי שהיה זקן חזר להיות נער לצחק בו. ועכ"ז רצונו של הקב"ה לעשות עמו חסד לתקן אותו בעולם הזה.

גדולה ויש לו גם זכות אבות. ואלו הם שהשתדלו בהם להוליד בנים ולא יכלו. משום שכל אלו שלא נתפשטה מהם הצורה שלמעלה בעולם הזה, דהיינו שלא הולידו בנים להרבות הדמות, לא נכנסים תוך עולם ההוא.

ריא) וכל אינון דלא וכ"ו: וכל אותם שלא השתדלו בעולם הזה בבנים, כשיוצאים מעולם הזה, הם מתקרבים אל הכותל של ברזל, ויוצאים אותם בעלי מגינים, וטורדים אותם באש לוהט, ותוך אותם ההיכלות, יש היכל אחד, ואותו היכל נקרא היכל פועלי און, ולוקחים אותו ומכניסים אותו בהיכל ההוא, ושם נטרד כל היום, וזה קשה יותר מגיהנמ. אם יש לו גואל היינו יבס טוב, ואם לא, אינו יוצא משם לעולם. וע"ז כתוב, אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו'.

ריב) כד אית לון וכ"ו: כשיש לאותם שלא זכו לבנים גואל דהיינו אח, צריך ליבס (דפו"י דף ש"ח ע"א)

ריד) ודא איהו דמאריה אתרעי ביה, רביא מתריסר שנין, דלא אשלים לעשרין, או דאיהו רביא, דלא נסיב, קב"ה אעקר ליה, ושתיל ליה לבתר בסטרא דאבוי בקשיו. ודא לא אזיל לההוא כותלא, בין גן עדן וגיהנם איכא חד טינרא, ודא הוא טינרא דמחלוקת. אמאי אקרי הכי. בגין דכל בני עלמא עבדין פליגא במאריהון על ההוא רביא, וקב"ה חמי ביה דלא יצלה, דאי אתקשי לא אתנטע בנטיעא שפיר, והשתא דאיהו רכיכא ויאות לאתעקרא, אתעקר, ושתיל ליה קב"ה.

רטו) כד אתעקר, עאל לגבי ההוא טינרא, ותמן היכלין ידיעאן לאילין, וחילין ומשריין סגיאיין קיימין תמן, דממונה עלייהו, וכלהו בחשבנא קיימי, וקיימי תמן עד דאתפריקו בסטרא דאבוי, ואם לא אבוי, זמנין דקיימי לחמשין שנין, ועביד ביה קב"ה טיבו, ואיפרק בקריבא דקריב ליה, או אחוה, וכמה פרוקא אזמין קב"ה לההוא ב"ג.

רטז) גופא קדמאה מה תהא מניה, שאלתא שאילו קמיה חבריאי, אי יתקיים ההוא גופא אי לאו. אי תימא דלא יתקיים, וכי ייבדון עובדי ידוי דקב"ה, אי חייבא הוה סגי ולא אתחזי לאתקיימא, לא שאילנא, דודאי אתאביד, ולא אתקיים, אבל כמה אינון דאתהדרו להאי עלמא, ואתתקנו, גופא מה תהא מניה. ריז) ההוא גופא לא אתאביד, דהא קב"ה לא יאבד עובדי ידוי, ובריין זמינין למעבד מנייהו, ואינון הוו גופין דאתהדרן * בלא רוחא. כד זמין קב"ה לאחאה מתייא, אלין יתבנון, ויקומון ארבעין יומין בלא רוחא, וקב"ה חס

חלופי גרסאות
 * נ"א לאחיאה (פרעמישלא).

מעלות הסולם

מאמר היבום

עומדים בחשבון. ועומדים עד שנגאלים מצד אביהם, ואם לא אביהם, לפעמים שעומדים עד חמשים שנה, ועושה הקב"ה בו חסד ונגאל ע"י קרובו הקרוב אליו, או ע"י אחיו. וכמה מיני גואל הקב"ה מכין לאדם ההוא. רטז) גופא קדמאה מה וכי: שואל, גופו הראשון מה נעשה ממנו. שאלה נשאלה מלפני החברים, אם יקום גוף ההוא לתחיה, או לא. אם תאמר שלא יקום, וכי יאבדו מעשה ידין של הקב"ה. וכך אמרו אם היה רשע גדול ואינו ראוי להתקים על זה אין שאלה כי ודאי שיאבד ולא יקום לתחיה. אבל ישנם הרבה שחזרו בגלגול לעולם הזה ונתתקנו, גופם הראשון מה נעשה ממנו.

ריז) ההוא גופא לא וכי: ומשיב, גוף ההוא אינו נאבד, כי הקב"ה לא יאבד מעשה ידיו, ובריות חדשות עתידות להעשות מהם, ואותם הם הגופות החוזרים בלי רוחות. כשעתיד הקב"ה

ריד) ודא איהי דמאריה וכי: וזה הוא שאדונו רוצה בו, נער מ"ב שנים שלא השלים לעשרים, או שהוא יותר קטן ולא נשא אשה, הקב"ה עוקר אותו, ושתלו אח"כ בצד אביו לעת זקנתו, כלומר שמתגלגל בבן זקונים הנולד לאביו. וזה לא הולך אל ההוא כותל הברזל הנ"ל, אלא, בין גן עדן וגיהנם יש אבן אחת, וזאת נקראת אבן המחלוקת. שואל, למה נקראת כן. ומשיב, משום שכל בני העולם עושים מחלוקת עם אדונם על אותו הנער שמת בהיותו ילד, והקב"ה ראה בו שלא יצליח, שאם יזדקן, כי לא נטע בנטיעה טובה, ועתה שהוא צעיר טוב לעקרו, ונתעקר, והקב"ה שתלו.

רטו) כד אתעקר עאל וכי: כשנתעקר נכנס אל המערה של אותו האבן, ושמה ישנם היכלות ידועים לאותם הילדים, וחיליות ומחנות גדולים עומדים שם, שממונים עליהם, וכלם (דפוי דף ש"ח ע"א *) דף ש"ח ע"ב)

עליהו, ומשדר עליהו רוחא דנשיב בגנתא דעדן, ויקומון בקיומיהו, ויהון שמשין לצדיקייא דאתעסקין באורייתא, ואלין ימותון כמלקדמין, ולבתר יקיימון לון.

ריח) וע"ד כתיב, (ח) ושבח אני את המתים שכבר מתו, מקדמת דנא. כד יקומון, ינדעון למאריהון ידיעא דלא ברירא, כשאר בני נשא, ואלין שמשין דעמא קדישא. בספרא דשלמה, על אלין גופין כתיב, (ז) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה וגו' (ט) ואלה וגו'. בין זכאין בין חייבין יקומון. וע"ד כתיב בהו באורח סתים, ורבים, לא כתיב מאן אינון.

ריט) ובגין כל דא, אע"ג דאמרינן כ דאתברי, לאו הכי, דהא לית לן גופא מאלין דלא יקומון, דור המבול ודור הפלגה, ויתברון כמלקדמין. דור המבול מה כתיב בהו. (ו) כי השחית כל בשר את דרכו, מחבלין ההוא שייפא בג"כ אתענשו, אוף הכא כל אינון דלא זכו לבנין, לית לון חולקא בההוא עלמא עד דמתקנון, ואפילו לחמשין דרין אהדר לון קב"ה, כמה דאתמר.

מאמר החליצה

רכ) פקודא לחלוץ את יבמתו, הא אתמר, הואיל ולית רעותא דהאי, או דהאי, ולא אתתקנון בחביבו, אית לחלוץ. ואי תימא, באתר דשריין חיים, אית סנדל, בשפירו דתיקונא דרגלין. דכתיב, (ג) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב וגו'. בגין דדא איהו אתר דשריין ביה חיים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (קהלת ד') זהר וישב דף נ"ד ציון ג'. (ז) (דניאל כ) נ"א דאתברו (סרעמישלא). ז ג"א לון (סרעמישלא).
 (י"ב. ט) (שם) שם. ט) (בראשית ו') זהר פרשת נח
 דף י"ד ציון א'. (ג) (שה"ש ד') זהר חקת דף ג' ציון ט' ת"ז תנ"ח צב:

מעלות הסולם

מאמר היבום

אע"פ שאמרנו שנשברו, כלומר שנחחו כמ"ש ויחח את כל היקום, אינו כן, כי אין לנו גוף מאלו שלא יקום לתחייה, אפילו דור המבול ודור הפלגה, יבראו כמתחלה. דור המבול מה כתוב בהם, כי השחית כל בשר את דרכו, חבלו באותו אבר, ולפיכך נענשו. אף כך כל אותם שלא זכו לבנים, אין להם חלק בעולם ההוא, היינו בעולם הבא, עד שמתקנים, ואפילו לחמשים דורות מחזיר אותם הקב"ה. כמו שלמדנו. (ע"י זהר נח אות ר"י).

דכ) פקודא לחלוץ את וכו': מצוה לחלוץ את יבמתו, הרי למדנו, הואיל ואין רצונו של זה היבם וזו היבמה, ולא מתקנים באהבה, יש לחלוץ. ויש לומר הטעם של חליצה, כי במקום השורים שם חיים, יש סנדל, בהיפוי של רגלים מתוקנות, שכתוב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב וגו'. משום שזה הוא המקום ששורה בו חיים.

הקב"ה להחיות את המתים, אלו יתבנו ויעמדו ארבעים יום בלי רוח, והקב"ה ירחם עליהם וישלח עליהם רוח הנושב בגן עדן ויעמדו בקיומם, ויהיו משמשים אל הצדיקים שעוסקים בתורה, ואלו ימותו כמתחלה ואח"כ יקומו.

ריח) וע"ד כתיב ושבח וגו': וע"ז כתוב ושבח אני את המתים שכבר מתו מקודם העם הקדוש. בספרו של שלמה המלך כתוב על זה. היינו הגופות הראשונים שכבר מתו וקמו לתחייה כשיקומו ידעו את אדונם, בידיעה בלתי ברורה כשאר האנשים, ואלו השמשים של העם הקדוש. בספרו של שלמה המלך כתוב על אותם הגופות, ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה וגו' ואלה וגו', בין צדיקים בין רשעים יקומו. ולפיכך כתוב בהם בדרך סתם ורבים, ולא כתוב מי הם צדיקים או רשעים (ע"י כל זה בסבא דמשפטים באורך).

ריט) ובגין כל דא וכו': ומשום כל זה (דפו"י דף ש"ח ע"ב)

רכא) ובאתר דשריא ביה מותא, לית סנדל כלל. בגין דאיהו סטרא דלית ביה תיקונא דרגלין דב"ג, ובג"כ לית ביה סנדל, וכל אינון סטרין דמתפשטין מניה, כולהו משניין רגלין, עד דאשתני כרגלא דתרנגולא.

רכב) מלכת שבא כתיב, (ז) ותבא לנסותו בחידות, חדא, דעביד לרגלוי סנדלא דסטרא אחרא, מה כתיב, (ח) ויגד לה המלך את כל לבבה, ולא כתיב ויעש לה, גלי לה רזא, ולא אצטריך למעבד לה סנדלא, דלאו אורחא להאי סטרא בהאי.

רכג) ובג"כ, מאן דחמי בחלמיה, דיהבין ליה סנדלין לרגלוי, ודאי חיין אתמסרן ליה. ומאן דחמי דאעדן מניה סנדלא, בדינא דסטרא אחרא יתמסר, אי לא ייתוב. וע"ד אית לאשלפא להאי, ולמיהב ליה גו עפרא. רכד) רזא דא, סנדלא דאיהו רגיל ביה, לא תשלוף, בגין דלא לאעדא מניה, אבל אצטריך סנדלא אחרא למשלף מניה. וכמה אינון אלין מארי תריסין, בההוא סטרא, דמתכנפי תמן לאנעלא ההוא סנדלא לההוא סטרא, ולא יכלין. רכה) אהדר לגביה ההוא מיתא, וקא טעין עליה קמיה דקב"ה, למיחס עליה, וקב"ה חס עליה. ובגין ההוא סנדלא אהדר לההוא אתר ארבעין יומין, ואתעדי מההוא מיתא, וכל אינון מארי תריסין דילה, וקב"ה יהיב ליה ענשא, ופריק ליה.

רכו) אבל לא עאל גו מקדשא, ואתר מתתקנא להו לבר מגנתא דעדן, ותמן קיימין, ואודן ומשבחן לקב"ה, וחמן ליה מרחיק, וההוא נהירו דעדונא

מסורת הזהר

(ז) (מלכים א' י'). (ח) (שם).

מעלות הסולם

מאמר החליצה

האחר, אם לא ישוב בתשובה, ולפיכך יש להחליץ את הנעל ולזרוק אותו אל הארץ. בעת החליצה.
רכד) רזא דא סנדלא וכו': הסוד הזה, הנעל שהוא הולך ורגיל בו, לא תשלוף, כדי לא להסיר ממנו את החיים שלו. אבל צריכים נעל אחר לשלוף ממנו. וכמה הם אלו בעלי מגינים, בהצד ההוא שמתאספים שם להנעיל אותו הנעל להצד ההוא ולא יכולים.
רכה) אהדר לגביה ההוא וכו': הרוח מן האשה חוזר אל המת ההוא, והוא טוען ומבקש עליו לפני הקב"ה לרחם עליו, והקב"ה מרחם עליו. ומשום אותו הנעל, חוזר הרוח לאותו המקום ארבעים יום, והוסר מאותו המת, וכל אותם בעלי מגינים שלו הוסרו ממנו. והקב"ה נותן לו עונש, ופודה אותו.
רכו) אבל לא עאל וכו': אבל אינו נכנס תוך המקדש, שהוא הגן עדן, ומקום מתוק להם

רכא) ובאתר דשריא ביה וכו': ובמקום ששורה בו מות, אין סנדל כלל, משום שמות הוא מבחינה שאין בה התיקון של רגלי אדם, ומשום זה אין בו בצד המות, סנדל כלל, וכל אותן הבחינות המתפשטות ממנו כלם רגליהם משונות, עד שמשתנה כרגל התרנגול.
רכב) מלכת שבא כתיב וכו': אצל מלכה שבא כתוב, ותבא לנסותו בחידות, אחת מן החידות, שעשה לרגלו נעל של הצד האחר, מה כתוב, ויגד לה שלמה את כל דבריה, ולא כתוב ויעשה לה, את הסוד גלה לה, ולא היה צריך לעשות לה נעל, כי אין דרך הצד הזה היינו הטומאה, בזה. בתקון הנעל (כנ"ל אות ר"כ).

רכג) ובג"כ מאן דחמי וכו': ומשום זה, מי שרואה בחלמו, שנותנים לו נעלים לרגליו, ודאי שחיים נמסר לו, ומי שרואה בחלמו, שהסידו ממנו נעל, נמסר בהדינים של הצד (דמו"י דף ש"ח ע"ב)

דצדיקיא בגנתא דעדן, ואכסיפו בעובדין. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

מאמר תקיעה שברים תרועה — קשר

רכז) ן וכל אתוון אלין ן אינון לסטרין אחרנין, ן ולחייבא, כשלשלאין זרומחין וסייפין. תרועה שלשלת. ותרין תרועות בעשרה שופרות, ואינון: חד מן קשר"ק. ותניינא, מן קר"ק. ואינון: עמודא דאמצעיתא. ותניא צדיק. רכח) כל חד, עמודא דאמצעיתא, ישראל, שלישיה לתקיעה דאברהם רחמים פשוטים, ולשברים דיצחק, דינין, תברין דלבא, דשברים לשון ן תבירו, ןה"ד ן שבר תשבר מצבותיהם. צדיק, איהו שלשלת, תליתאה, ממוצע בין צבאות דיליה, תרין שפוון, תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה. רכט) ן שתי חצוצרות כסף אתקריאו, כד נטלי מרחמי, דאיהו ימינא. ן שנים כרובים זהב אתקריאו, מסטרא דגבורה, דתמן כרובים, ן ופני שור מהשמאל. וכלהו עשר אתקשרו בקשר אחד, דאיהו סימן קשר, תקיעה שברי"ם תרועה.

רל) לקבליה, קשר של תפלין. ואוקמוה רבנן, הראה הקב"ה למשה

חלופי גרסאות

ן בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן י"ז דף רפ"ג ע"א.
 ן נ"א בסוגריים (דינין) (דפוסים ישנים). ן נ"א
 ולחייבא אינון כשלשלאין ורומחין לשייפין (דפו"י).
 ן נ"א מוסיף תבירו אינון (פרעמישלא)

מסורת הזהר

ר) (שמות כ"ג). ן (במדבר י') זהר ת"א ע"ד. ת"ג
 קנ"ד. ת) שנים כרובים זהב (שמות כ"ה) הקסה"ז
 אות ו'. א) (יתזקאל א') זהר בראשית א' דף ס"ה
 ע ציון א'.

מעלות הסולם

מאמר תקיעה שברים תרועה — קשר

דהיינו מכריע, לתקיעה של אברהם שהיא רחמים פשוטים חסד וקו ימין. ולשברים של יצחק, שהם דינים, שברי הלב, כי שברים הוא לשון שבר ז"ש שבר תשבר מצבותיהם, והוא גבורה וקו שמאל. וישראל שהוא תפארת מכריע ביניהם. צדיק היינו יסוד, הוא שלשלת שלישי, ממוצע ומכריע בין צבאות שלו, שהם נצח הוד. ב' שפתים, שהן תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה. ויסוד היינו הלשון מכריע ביניהם.

רכט) שתי חצוצרות כסף וכו': תפארת ויסוד, כשהם לוקחים מן קו הרחמים שהוא ימין הם נקראים שתי חצוצרות כסף. ונקראים שנים כרובים זהב, כשהם לוקחים מצד הגבורה אשר שם הכרובים. ז"ש ופני שור מהשמאל. וכל עשרה שופרות מתקשרים בקשר אחד דהיינו תקיעה שברים תרועה שהוא סימן קשר.

רל) לקבליה קשר של וכו': נגד הקשר של השופר, הוא קשר של תפלין. והעמידו החכמים

להם מחוץ לגן עדן, ושם עומדים ומודים ומשבחים להקב"ה, ורואים אותו מרחוק, ורואים אותו האור העידון של הצדיקים בגן עדן ומתביישים במעשיהם. אשרי הם הצדיקים בעולם הזה, ובעולם הבא. (ועי' בסלס פרשת כי תצא במאמר לקיים כל דבר שלף איש נעלו).

רכז) וכל אתוון אלין וכו': חסרה ההתחלה, וזה המשך מפרשת פנחס אות קמ"א דאינון עשר שופרות, שהם עשרה שופרות, דהיינו תשר"ת תר"ת תש"ת. שבהם מתלבשים ה"א יר"ד וא"ו ה"א. וכל אותיות אלו הן לצדדים אחרים ולרשעים, ככבלים ורמחים וחרבות. תרועה היא שלשלת. וב' תרועות הן בעשרה שופרות, והן: אחת מן תשר"ת. ושנית מן תש"ת. והן: אחת עמוד האמצע היינו תפארת. ושניה היא צדיק היינו יסוד.

רכח) כל חד עמודא וכו': כל אחת מן התרועות, היא עמוד אמצעי דהיינו מכריע בין ימין ושמאל. ישראל היינו תפארת שלישיה. (דפו"י דף ש"ח ע"ב)

קשר של תפלין, ודא עמודא דאמצעיתא, קשורא דתלת אבהן לעילא. וצדיק, קשורא דנצ"ח הו"ד יס"ד, והאי איהו קשר בתוך קשר, חותם בתוך חותם, למהוי חמרא דאורייתא נטיר מלגאון.

רלא) והכי חוליא, לית פחות מתלת כריכין, ודא שכינתא, דאיהי בת יחידא, קשורא בשין דשבת. איהי אות דתפלין, קשורא בשין דתפלין, דאיהי תלת ענפי דאבהן. ודא י"ש דשד"י, אשתאר דלי"ת למהוי ארבע בתי דתפלין. בהאי קשורא, אתקשר ש"ד בשלשלת, בקשורא דתפלין. בזמנא דאיהו קשיר, אם יצילהו אלוה, יפטור גרמיה משלשלאה דמלכא.

רלב) בגין דתרועה איהי בדעת, ואיהי עמודא דאמצעיתא, קשר דתלת אבהן, (ב) אשרי העם יודעי תרועה, ולא אמר שומעי. ומיד דאתקשר שמאלא בימינא, אתכפייא (*) דינא, ואתגבר רחמי. וקשורא דתרווייהו, דעת, שלשלת, קשור בתקיעה ושברים.

רלג) וע"ד פסח ימינא, ר"ה שמאלא, עמודא דאמצעיתא מתן תורה. ואינון, (ג) שבעה ושבעה מוצקות, ואינון שכינה עלאה כלילא משבע ספירן. שכינה תתאה בת שבע, ואינון ארביסר. רלד) עמודא דאמצעיתא, כליל תרווייהו, ביד : יהו"ה יר"ד היא וא"ו היא.

מסורת הזהר

(ב) (תהלים ס"ט) זהר בא דף א' ציון ב'. (ג) (זכריה ד') ז"ח כרך כ"א שיר השירים דף כ' ציון ל'.

מעלות הסולם

מאמר תקיעה שברים תרועה — קשר

רלב) בגין דתרועה איהי וכו': משום שתרועה היא ברעת. והיא עמוד האמצעי היינו הקשר של שלשת האבות. דהיינו בגדלות שחג"ת עלו ונעשו לחב"ד. אשר אברהם הוא חכמה, ויצחק בינה. ויעקב מכריע בסוד דעת. לכן נאמר אשרי העם יודעי תרועה דעת ולא אמר שומעי. ותכף שמתקשר השמאל בימין נכנעים הדינים ורחמים מתגברים. והקשר של שניהם הוא רעת. שלשלת קשורה בתקיעה ושברים שהם ימין ושמאל.

רלג) וע"ד פסח ימינא וכו': ועל שם הקשר של י"ש. פסח הוא ימין, חסד. ר"ה שמאל, גבורה. עמוד האמצעי תפארת, מתן תורה שבועות. והם סו"ה שבעה ושבעה מוצקות. והיינו השכינה העליונה היינו בינה כלולה משבע ספירות. והשכינה התחתונה מלכות כלולה משבע ספירות. והם ארבעה עשר.

רלד) עמודא דאמצעיתא כליל וכו' : ומפרש עמוד האמצעי היינו תפארת כולל שניהם היינו בינה ומלכות בי"ד אותיות של השמות הוי"ה יר"ד היא וא"ו היא. שה"ס קו האמצעי. וכל בחינת שבע היא מצד השכינה. וי"ש

החכמים. הראה הקב"ה למשה קשר של תפלין. וזה עמוד האמצעי תפארת. קשר של שלשת האבות. היינו חג"ת למעלה בז"א. וצדיק, יסוד הוא הקשר של נצח הוד יסוד. וזהו קשר בתוך קשר, ויג"ת בתוך נה"י, בסוד חותם בתוך חותם, כדי שיינה של התורה שה"ס ג"ר יהיה שמור מבפנים.

רלא) והכי חוליא לית וכו': וכן כל חוליא שבציצית, אינה פחות מג' כריכות. וזה היינו החוליא ביחד כל ג', רומזת אל השכינה, שהיא בת יחידה, היינו מלכות, מקושרת בש' של שבת. ושבת נקרא אות. וכן היא אות של התפלין הנקראים אות. מקושר בש' של התפלין. כי היא כוללת שלשת ענפי אבות היינו נה"י שהם ענפי חג"ת הנקראים אבות. וזה י"ש של שם שד"י, כ"י רומזת למלכות וש' לנה"י הכלולים בה. נשארת אות ד' להיות ד' הבתים של התפלין. בקשר זה מתקשר ש"ד בכבלים. היינו הקשר של התפלין בעת שהוא קשור, אם יצילהו ה', יפטור את עצמו מן הכבלים של המלך. (ועי' בהקדמת התקונים דף ב').

(דפו"י דף ש"ח ע"ב *) דף ש"ס ע"א)

וכל שבע מסטרא דשכינתא, הה"ד, ז) שבע ביום הללתיך. לקבלהא עבדין שבע הקפות.

רלה) סוכ"ה : יאהדונה"י : כ"ו ה"ס. וקב"ה לולב. ושכינתא אתרוג. לולב דומה לגופא, ואתרוג ללבא. ובגופא אית ח"י חוליין, לולב, ח"י נענועין דלולב, ובנטילת לולב. ח"י נענועין, ה) באנא ה'. ח"י נענועין, ו) בהודו לה. ח"י נענועין תחלה וסוף, ע"ב. למברח בהון ע"ב ממנו, דממנו על רוחין בישין, וטללין בישין.

רלו) שבעת פ יומי דסוכה, שבע ספירן. סוכה : אימא עלאה, דמסככא עלייהו. ניסוך המים וניסוך היין, מסטרא דימינא ושמאלא. וחג שמיני, חג עצרת, שכינתא תתאה, ברתא דמלכא ומטרוניתא.

רלז) אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם, לציפרא, דמצפצפין לה בנהא בכל יומא, בכמה צפצופין, ואיהי רביעית עלייהו. בתר דאתרביאו גדפייהו דבנהא, פרחו כלהו בתר אימא. צייד חד הוה חכים, בעא לציידא לון, מה עביד צייד, נטל לאמא דלהון, וקשיר לה, ואיהי צווחא בגין בנהא, שמעו בנין קלא, ונחתו לגבה, וקשירו לון. כגוונא דא אמא עלאה, דאתמר בה, ט) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, ואינון ישראל מצפצפין לה בכמה צפצופן דצלותין וכו'.

מסורת הנהר

ז) (תהלים קי"ט) זהר תרומה דף קפו ציון א'.
ה) (תהלים קי"ח). ו) (שם). ח) (ויקרא כ"ג) זהר אמור דף ל"ב ציון ב. ט) (דברים כ"ב) זהר ויצא דף צ"ו ציון ט' זהר ח"ג רט"ו. ז"ח כרך כ' פרשת אחרי דף י"ב ציון ט' תק"ח ק"א ט"ד.

חלופי גרסאות

פ ג"א יומי (פרעמישלא).

מעלות הסולם

מאמר תקיעה שברים תרועה — קשר

המסככת על שבעת הימים. ניסוך המים, וניסוך היין הם נגד ימין ושמאל. ניסוך המים שהם חסדים ימין. וניסוך היין שהוא גבורות שמאל, וחג שמיני חג העצרת. נגד השכינה התחתונה הנוקבא הנפרדת. בת המלך והמלכה שהם זו"ן הגדולים.

רלז) אלה מועדי ה' וגו': כתוב אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם, ומפרש מהו הפירוש מקראי קדש, אשר תקראו. משל לצפור אשר בניה מצפצפים לה בכל יום כמה צפצופים, והיא רובצת עליהם, לאחר שנתגדלו כנפיהם של הבנים, פרחו כלם אחר אמם. היה ציד אחד חכם רצה לצייד אותם, מה עשה. לקח את אמם וקשר אותה והיא צווחה אל בניה, שמעו הבנים קולה וירדו אליה וקשר אותם הצייד. כעין זו אם העליונה היינו בינה, שנאמר בה והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, וישראל הם מצפצפים

ז"ש שבע ביום הללתיך. לנגדה עושים בסוכות שבע הקפות.

רלה) סוכ"ה יאהדונה"י וכו': סוכ"ה היא כחשבון יאהדונה"י כ"ו הוא חשבון הוי"ה. ס"ה הוא חשבון אדנ"י וביחד סוכ"ה. והקב"ה ה"ס לולב. והשכינה אתרוג. הלולב דומה אל הגוף. והאתרוג אל הלב. ובלולב שה"ס הגוף יש ח"י חוליות, בסוד ח"י הנענועים של הלולב. כי מנענעים את הלולב ג' פעמים לכל צד, ושש פעם שלש הוא ח"י. ובנטילת הלולב בהלל של סוכות, יש ח"י נענועים באנא ה' ב' פעמים. ובהודו לה' ח"י נענועים בתחלה ובסוף. וד' פעמים ח"י בגימטריא ע"ב. להברית בהם ע"ב ממונים, שנמנו על הרוחות הרעות וצללים הרעים.

רלו) שבעת יומי דסוכה וכו': שבעת הימים של סוכות, הם נגד שבע ספירות, חג"ת נהי"מ. הסוכה היא אם העליונה היינו בינה. (דפו"י דף ש"ט ע"א)

מאמר כשחלה ר' שמעון

רלח) ז ת"ר, כשחלה רשב"י, עאלו ק לקמיה ר' פנחס, ר ור' חייא, ור' אבא. א"ל, מאן ש דהוא קיימא דעלמא, שכיב. אמר לון לא, בי דינא דעילא מעיינין בדינאי. דהא אנא ת חזי, א זלית אנא ב מתייב למלאכא, ולדיינא דלעילא, דאנא לאו כשאר בני נשא.

רלט) אלא האי דינא דילי, קב"ה דייניה, ולאן פ בי דיניה, והיינו דאמר דוד בבעותיה קמיה, י שפטני אלהים וריבה ריבי. וכן שלמה אמר, כ לעשות משפט עבדו, הוא בלחודי, ולא ד אחרא.

רמ) דהא ה תנן, כשאדם שכיב, בי דינא דלעילא מסתכלין בדינוי, אית מנהון ו נוטין לכף ז זכות, דאחזיין ח זכותיה דבר נש. ואית מנהון ט דנוטין לכף חובה דאחזיין י חוביה דב"נ, כ ולא נפיק ל איניש מדינא, כמה מ דהוה בעי. רמא) אבל מאן נ דדאין מלכא עלאה, דשליט על כלא, הוא טב, ולא יכיל איניש למהוי בההוא דינא בר טב. מ"ט. דהא ט תנן מכילוי דמלכא עלאה ע נטו לזכותא תדיר, והוא כוליה צד פ דמהימנותא, ז ובידוי לשבקא חטאין וחובין, הה"ד, ז כי עמך הסליחה למען תורא, ק עמך הסליחה, ולא עם אחר.

חלופי גרסאות

ז בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ח"י דף דפ"ז ע"ב תחילת האדרא זוטא. ק נ"א קמיה (ז"ח). ר נ"א ור' אבהו (ז"ח). ש הכי גריס בוז"ח ובכל הדפוסים הגירסא (דהוא) בסוגריים. ת נ"א חזאי (ז"ח). א נ"א דלא (דפוסים ראשונים). ב נ"א אחיבה (קראקא). ג הכי גריס בוז"ח ובכל הדפוסים גריס בדיניה ול"ג בי דיניה. ד נ"א אחרן (ז"ח). ה נ"א תנינן כשהאדם הוא שוכב (ז"ח). ו נ"א דנטאן (ז"ח). ז נ"א ל"ג זכות דאחזיין (ז"ח). ח נ"א זכותא (ז"ח). ט נ"א דנטאן לכף חובא (ז"ח). י נ"א חובה (ז"ח). כ נ"א ונפיק (ז"ח). ל נ"א ל"ג מן איניש עד איניש (דפוסים ראשונים). מ נ"א דהוא (ז"ח). נ נ"א מוכיף דדאין ליה (ז"ח). ס נ"א תנינן (ז"ח). ע נ"א דנטי (ז"ח). פ נ"א דחמנותא (ז"ח). צ נ"א ובידו לשבקא לחטאין (ז"ח). ק נ"א ל"ג עמך הסליחה (קראקא).

מסורת הזוהר

י (תהלים מ"ג) זהר פנחס דף קל"א ציון ל'.
כ (מלכים א' ח) ז"ח כרך כ"א מרש דות דף כ"א ציון מ'. ז (תהלים ק"ל) זהר ח"ג דף קא.

מעלות הסולם

מאמר כשחלה ר' שמעון

וריבה ריבי. וכן שלמה אמר לעשות משפט עבדו, הוא לבדו ולא אחר. רמ) דהא תנן כשאדם שוכב, בית הדין שלמעלה מסתכלים בדינו, יש מהם נוטים לכף זכות, שמראים זכותו של האדם. ויש מהם נוטים לכף חובה, המראים החטאים של האדם, ולא יוצא האדם מן הדין כמו שהוא צריך. רמא) אבל מאן דדאין וכו': אבל מי שדן אותו המלך העליון השולט על הכל, הוא טוב, ואין האדם יכול להיות בדין שהוא אלא טוב. מהו הטעם. כי למדנו, מדותיו של המלך העליון נוטים תמיד לזכות, והוא כלו צד האמונה ובידו לסלוח חטאים ועונות. ז"ש כי עמך הסליחה

מצפצפים אליה בכמה צפצופים של תפלות וכו' (ע"י בטלם פרשת פנחס אות תשפ"ו מאמר ישראל ידעי למצד צידא טבא).

מאמר כשחלה ר' שמעון

רלח) ת"ר כשחלה ר"ש וכו': שנו החכמים, כשחלה ר"ש בן יוחאי, נכנסו לפניו, ר' פנחס, ור' חייא, ור' אבא. אמרו לו, מי שהוא עמך העולם, שוכב. אמר להם, לא בית דין שלמעלה מעיינים בדיני, כי אני רואה שאין אני ניתן למלאך ולדיין של מעלה, כי אין אני כשאר בני אדם.

רלט) אלא האי דינא וכו': אלא דין הזה שלי, הקב"ה דן אותי, ולא בית דינו. והיינו שאמר דוד בתפלתו לפניו, שפטני אלקים (דסו"י דף ש"ט ע"א)

רמב) ובג"כ, בעינא קמיה, דהוא ד דאין דינאי, ואנא ש איעול ת תליסר
אבני א לעלמא דאתי. ב ועוד דלא אעברו לון בר אבהתא, ג ולא יהא מאן דימחי
בידי, דלא אתבע רשותא מנהון.

רמג) אר"ש מלה, ד וחמו ה ביה מרעיה ו דלא הוה תמן, תוהו, ז ולא
יכיל חד מנהון למללא ח מפומיה, מדחילו רבה ט דהות עליהון, עד דהו
יתבין, סליק לון ריחי דבוסמין סגיאיין, ל וכל חד נ אתיישב, עד דחמו לר"ש,
נ והוה ממלל מלין, ולא הו חמאן ס אחרא בר מניה.

רמד) לבתר עידן, אמר לון ר"ש, חמיתון מידי, א"ל ר' פנחס, לא, אלא
כולנא תוהין על דלא חמינא לך בני מרעיך זמן רב, וכד חמינא לך, ע סליק
לן ריחי דבוסמין דגנתא דעדן, ושמענא פ קלא ממלל, ולא ידענא מאן
ממלל עמך.

רמה) אמר צ להו, ולא שמעתון מלה ק אחרא בר מידי. אמרו לא.
אמר לון, לית אתון ש חזון למחמי, סבר ת אפין דעתיק יומין.

רמו) אמר לון, אימא לכו מלה, תוהנא על ר' פנחס דלא חמא, דאנא
חמית ליה כען א בעלמא דאתי, כ לתתא מניה דר"א ברי.

רמז) וכען שדרו בדילי מעילא, ג ואחזון לי ד אתר ה צדיקיא לעלמא

חלופי גרסאות

ר בא ידין (ז"ח). ש ג"א אעיל (ז"ח). ת ג"א תריסר (קראקא). א ג"א דעלמא (קראקא). ב ג"א ל"ג ועוד
(ז"ח). ג ג"א מוסיף ועוד (ז"ח). ד ג"א וחמון (ז"ח). ה ג"א בי (פרעמישלא וז"ח). ו ג"א מוסיף דלא הוה
הוא (ז"ח). ז ג"א מוסיף ולא הוה (ז"ח). ח ג"א בפומיה (ז"ח). ט ג"א דהוי (ז"ח). ל ג"א מוסיף וכל חד וחד
מנהון אחיישר חיליה (ז"ח). מ ג"א איתשר (קראקא). נ ג"א והא (קראקא) ג"א והוא (חינצ'א). ס ג"א אחר
(ז"ח). ע ג"א סליק לך ריחין (ז"ח). פ ג"א קלך (ז"ח). צ ג"א לון (ז"ח). ק ג"א אוחרנא (ז"ח). ש ג"א חזין
(ז"ח). ת ג"א אפי (חינצ'א) ג"א סבר עתיק יומין (ז"ח). א ג"א בההוא עלמא (ז"ח). ב ג"א לתתא מר' אלעזר
ברי (ז"ח). ג ג"א ואחזין (ז"ח). ד ג"א אתרי (דפוסיס ראשוניס) ג"א אתרא (ז"ח). ה ג"א צדיקיא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר כשחלה ר' שמעון

רמד) לבתר עידן אמר וכו': לאחר זמן.
אמר להם ר"ש, דאיתם משהו, אמר לו ר'
פנחס, לא, אלא כלנו תמהים שלא דאינו אותך
במסתך זמן רב, וכשראינו אותך עלו לנך
ריחות של בשמים מגן עדן, ושמענו קול
מדבר, ולא ידענו מי מדבר עמך.

רמה) אמר להו ולא וכו': אמד להם.
ולא שמעתם דיבורים אחרים חוץ משלי. אמרו,
לא, אמד להם, אין אתם ראויים לדאות
מראה פני עתיק יומין.

רמו) אמר לון אימא וכו': אמר להם
אומר לכם דבר, תמהני על ר' פנחס, שלא
דאה, שאני רואה אותו עתה בעולם ההוא,
למטה מן המקום של ר' אלעזר בני.

רמז) וכען שדרו בדילי וכו': ועתה
שלחו

הסליחה למען תורא, עמך הסליחה ולא עם אחר.
רמב) ובג"כ בעינא קמיה וכו': ומשום
זה, בקשתי לפניו, שהוא ידון דיני, ואני
אכניס לייג שעדים היינו ייג מדות הרחמים
לעולם הבא, ועוד לא העבירו אותם שם חוץ
מן האבות, ולא יהיה מי שימחה בידי, כי לא
אבקש רשות מהם.

רמג) אר"ש מלה וחמו וכו': אמר ר"ש
דבר, ודאו מסתו שר"ש לא היה שם, תמהו,
ולא היה לאף אחד מהם יכולת לדבר בפיו
מרוב הפחד שהיה עליהם. בעוד שהיו יושבים,
עלו להם ריחות של בשמים מרובים, וכל אחד
ישב במקומו. עד שראו את ר"ש, והיה מדבר
דברים למישהו, ולא היו רואים שם אחר חוץ
ממנו.

(דפו"י דף ש"ט ע"א)

דאתי, ולא אתיישר בלבאי דוכתאי, בר עם n אחיה השלוני. וברירנא דוכתאי, ואתינא, ואתו עמי ו נשמי דצדיקיא, ועילא מנהון ז זנשמי דצדיקיא, אדם הראשון, דהוה יתיב גבאי, n והוה ממלל עמי, ט ובעא דלא אתגלי חוביה לכל עלמא, בר ההוא י דאמר אורייתא בגיניה, ואתכסי בההוא אילנא כ דגנתא דעדן. רמח) ז ואנא אמינא ליה, דהא חבריא n גלו, אמר, ההוא נ דגליין בחברייא ביניהו שפיר, אבל ט שאר בני עלמא לא. מ"ט דחס קב"ה על יקריה, ולא בעא ט לפרסומי חוביה, אלא בההוא אילנא פ דאכיל מניה.

רמט) ז וקב"ה גלי ליה ברזא קודשא לחבירנא חברייא, דלא ישתעו אינון בהדיהו ביניהו, ולא לרוקי חברייא, ולאינון דייתון לעלמא ק והוא מלה דלא בעי כל איניש וטעי ביה, לאו משום חובתא דחב, אלא משום יקרא דשמא עלאה, דב"נ לא זהירין ביה. וכתוב n) זה שמי לעולם, וייתון למשאל מה דלא צריך לון.

רנ) והיינו דכתיב ט) פן יהרסו אל * ה' לראות ונפל ממנו רב, ש הרב נופל ונתפס באותו עון. הכי גזרנא האי ת חברא, א דאורי שמא ב קדישא, הוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) הקסו"ז את נ"ת. ו) (שמות ג') זהר בהר דף ש"ז ציון ת'. ת"ז תכ"ט דף ע"ג. ט) (שם י"ט) י"ח דף י"ט טור א'.
 א) נ"א מוסיף תלת מאה נשמתין דצדיקיא (ז"ח).
 ז) נ"א ל"ג דנשמי דצדיקיא (ז"ח). ח) נ"א והוא הוה (ז"ח). ט) נ"א ובעי דלא יתגלי (ז"ח). י) נ"א דאמרה (ז"ח). כ) נ"א בגנתא (קראקא). ל) נ"א ואמינא ליה (ז"ח). נ) נ"א דגלן (דפוסים ראשונים) ג"א דגלו חבריא אנא (ז"ח). מ) נ"א כבר גלו (דפוסים ישנים בסוגריום). נ) נ"א לשאר (ז"ח). ע) נ"א לפרסומיה (דפוסים ראשונים). פ) נ"א מוסיף דאמר דאכל ביניהו טב ושפיר (ז"ח). ס) נ"א לברוך הקדש ולחבריא דלישתעו אינון ביניהו ולא לדדקי דחברייא ולאינון מניה (ז"ח). צ) נ"א וקב"ה גלי לי ברוח הקדש ולחבריא דלישתעו אינון ביניהו ולא לדדקי דחברייא ולאינון (ז"ח). ק) נ"א דהוא מלה דלא ידעי כל איניש וטעיין ביה לאו משום (ז"ח). ש) נ"א מאי ונפל ממנו רב הכי גזרנא ולא גריס הרב נופל ונתפס באותו עון (ז"ח). ת) הכי גריס בנ"ח ובכל הדפוסים גריס חברייא ובסוגריום גריס (חברא). א) נ"א דאורייתא (קראקא). ב) נ"א מוסיף קדישא לכולא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר כשחלה ר' שמעון

רמט) וקב"ה גלי ליה וכו': והקב"ה גלה אותו אל חברנו החברים בסוד קדוש ושלא ידברו הם ביניהם זה עם זה. וכן לא לגלות אל החברים הזעירים, ולאותם שיבואו לעולם. והוא דבר שלא כל אדם צריך לדעת אותו, וטועים בו, וע"כ אין לגלותו. לא משום החוב שחטא, אלא משום כבוד השם העליון, שבני אדם אינם נזהרים בו. וכתוב זה שמי לעולם שצריכים להעלים, כי יבואו לשאול מה שלא צריך.

שלחו בשבילי מלמעלה, והראו לי מקום הצדיקים לעולם הבא, ולא נתיישר מקומי בלבי, חוץ עם אחיה השלוני, ובררתי ובאתי. ובאו עמי נשמות הצדיקים, ולמעלה מנשמות הצדיקים אדם הראשון, שהיה יושב אצלי, והיה מדבר עמי, ובקש שלא יתגלה חטאו לכל העולם, חוץ ממה שאמרה התורה עליו. ונתכסה באילן ההוא שבגן עדן. שהעולם לא ידע מהו.

רמח) ואנא אמינא ליה וכו': ואני אמרתי לו, הרי החברים גילו חטאו. אמר, זה שגילו החברים ביניהם, יפה, אבל לשאר בני העולם לא מה הטעם. כי חס הקב"ה על כבודו, ולא רצה לגלות את עונו לכל, אלא באותו העץ שאכל ממנו.

(דפוס: דף ש"ט ע"א * דף ש"ט ע"ב)

רנ) והיינו דכתיב פן וגו': וז"ש פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב. פירושו הרב נופל ונתפס באותו עון. כך פסקתי, חבר זה המלמד את השם לכל, הוא נופל, ויש לו אותו

ג נפל ואיתא בההוא חובא יתיר מנייהו, דכתיב ונפל ממנו רב, הרב נופל ונתפס באותו עון.

רנא) קריב ד לגביה ר"א בריה, א"ל אבא, מה אנא התם. ה א"ל זכאה חולקך ברי, זמן סגי יהא דלא תתקבר גבאי, אבל בההוא עלמא דוכתא דידי ודידך ברירנא, ו זכאין ז אינון עם אינון צדיקיא, ח דזמינין לשבחה למארי עלמא, ט דאינון מלאכים דמשתמשין קמיה, הה"ד (ו) י אך צדיקים יודו לשמך. כ

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

מסורת הזהר

(ע) (תהלים ק"מ) זהר בראשית ב' דף רכ"ח ציון ה'. ג נ"א נפיל ונתפס ולא גריס ואיתא (ז"ח). ד נ"א גביה (דפוסים ראשונים). ה הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס אמר ליה ברי דלא תתדכר הכא ובסוגריים גריס (זכאה חולקך ברי זמן סגי יהא דלא תתקבר גבאי אבל). ו נ"א זכאין אינון ול"ג אינון עם (ז"ח). ז נ"א אנן (דפ"י). ח נ"א דזמינין אינון למשבחי (ז"ח). ט נ"א כאינון מלאכין שמשין דקמיה (ז"ח). י נ"א מוסיף אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך (ז"ח). כ בדפוס פרעמישלא ודפוס וילנא ושאר דפוסים כתוב כאן תאנא וכו'.

מעלות הסולם

מאמר כשחלה ר' שמעון

אותו החטא, יותר מהם. שכתוב, ונפל ממנו רב, הרב נופל ונתפס באותו עון. רנא) קרב לגביה ר"א פ"ב: קרב אצלו ר' אלעזר בנו. אמר לו אבי, מה אני שם. א"ל אשרי חלקך בני. זמן רב יהיה שלא תקבר (דפ"י דף ש"ט ע"ב)

אצלי. אבל בעולם ההוא המקום שלי ושלך בררתי. אשרי הם עם אותם הצדיקים העתידים לשבח לארון העולם, שהם המלאכים המשמשים לפניו. ז"ש אך צדיקים יודו לשמך.